

Grafostilistička analiza diskursa Reddita

Šutalo, Karlo

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:319822>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 4.0 International](#) / [Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Katedra za stilistiku

GRAFOSTILISTIČKA ANALIZA DISKURSA REDDITA

DIPLOMSKI RAD

8 ECTS-bodova

Karlo Šutalo

Zagreb, 27. lipnja 2023.

Mentor

doc. dr. sc. Nikola Koščak

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Reddit	3
2.1. Subredditi (podredditi)	4
2.2. Hrvatski Reddit – Hreddit	6
3. O grafostilistici.....	11
4. Analiza primjera s Reddita	13
4.1. Figure slova	13
4.1.1. Adicijske figure slova	13
4.1.2. Suptrakcijske figure slova.....	16
4.1.3. Permutacijske figure slova.....	19
4.1.4. Supstitucijske figure slova unutar istog jezika.....	20
4.1.4.1. Svojstvenosti digitalne komunikacije uvjetovane tehničkim razlozima te one srodne njima: dedijakritizacija, minuskulizacije i majuskulizacije.....	21
4.1.4.1.1. Dedijakritizacija	21
4.1.4.1.2. Dekapitalizacija / minuskulizacija.....	22
4.1.4.1.3. Majuskulizacija	23
4.1.4.1.4. Naizmjenična mala i velika slova.....	26
4.1.4.2. Uređivanje teksta (kurziviranje, boldanje, mali i veliki font, boja)	30
4.1.4.2.1. Kurziviranje.....	31
4.1.4.2.2. Boldanje	37
4.1.4.2.3. Uvećani font	39
4.1.4.2.4. Umanjeni font.....	42
4.1.4.2.5. Boja.....	45
4.1.4.3. Cenzure (neikoničke supstitucije pravopisnim znakovima).....	47
4.1.4.4. Namjerne pravopisne pogreške (supstitucijske slovne figure)	49
4.1.5. Supstitucijske figure slova izvan istoga jezika	52
4.1.5.1. Grafoalijenacija.....	52
4.1.5.2. Grafodomestikacija	55
4.1.5.3. Ikoničke supstitucije i reprezentacije slova (numerizacije)	58
4.2. Figure bjelina ili (ne)sastavljena pisanja	61
4.2.1. Adicijske figure bjelina	61
4.2.2. Suptrakcijske figure bjelina	62
4.2.3. Supstitucijske figure bjelina.....	65
4.3. Figure interpunkcije	66

4.4. Grafostopljénice.....	72
5. Zaključak	77
6. Literatura	80
7. Izvori	81
8. Sažetak.....	81
9. Summary.....	82

1. Uvod

U današnje doba suvišno je isticati važnost interneta jer je ona svima već dobro znana, a njime se ogroman broj ljudi koristi i na dnevnoj bazi. Poznate su nam društvene mreže s *Facebookom* kao najpoznatijim predstavnikom koji je u početku na našim prostorima bio apsolutni broj jedan, a kojemu danas po popularnosti sve više pariraju druge mreže kao što su *Instagram*, *Twitter* ili *TikTok*. Ono što je pak bolje znano starijim internetskim generacijama jesu forumi, koji u tradicionalnu formatu postupno izlaze iz mode, ali zbog svoje korisnosti neće tako lako nestati. Forume danas sve više zamjenjuje njihova moderna verzija s karakteristikama društvenih mreža – *Reddit*, na analizi čijega se diskursa temelji ovaj rad. On je prema članku *What is Reddit* definiran kao *ogromna kolekcija forumâ, gdje ljudi mogu dijeliti novosti i sadržaje te komentirati objave drugih ljudi*.¹ O tome koliko je ta kolekcija *ogromna* svjedoči i statistika. *Reddit* je osnovan 2005. godine, od kada njegova popularnost kreće nezaustavljivo rasti. Do kolovoza 2021. godine posjetilo ga je 1,68 milijardi korisnika. U istome mjesecu broj njegovih korisnika na dnevnoj bazi iznosio je 52 milijuna, čime si je osigurao mjesto dvadesete najposjećenije internetske stranice na svijetu,² što ga – uz njegovu baziranost na digitalnu diskursu i živu jeziku – svakako čini vrijednim poljem za razne lingvističke analize. Na multimedijskoj platformi *Reddit*a može se pronaći svašta: fotografije, videosadržaje, tekstove i sve ostalo što internet nudi, a njegov diskurs primarno je pisani, odnosno tipkani. U nikada posve sagledivu mnoštvu sadržaja brojni se korisnici nastoje na neki svoj način istaknuti, a između ostaloga to čine i jezikom; igrama riječi, kreativnim izrazima te grafostilogenim postupcima. U ovome se radu analiziraju figure zapisa pronađene na *Redditu*, a nastale 2022. godine. Sve pronađene i analizirane figure dio su hrvatskoga diskursa i stvarali su ih hrvatski korisnici. Drugim riječima, u radu se analizira primarno hrvatski jezik, ali pritom se mora istaknuti iznimno velika prisutnost i utjecaj engleskoga jezika, koji je danas po prestižu i dominantnosti sveprisutan. S obzirom na to da je grafostilistika još uvijek malo proučavana, pri analizi figura zapisa vodit ćemo se *Uvodom u grafostilistiku* Nikole Koščaka u kojemu su figure sustavno definirane i oprimjerene. Redoslijed analiza ovdje sličan je tamošnjemu, s time da je prilagođen proučavanome korpusu jer *[k]lasifikacija figura zapisa svakako je i pod utjecajem grafostilistički zanimljivih postupaka koji se pojavljuju u odabranom (preferiranom) korpusu* (Koščak 2018, 10). Prvi je dio rada teorijski; u njemu su objašnjeni *Reddit* općenito i njegov hrvatski ogranak *Hreddit* koji je ovdje glavni izvor analize, a zatim je definirana

¹ prema stranici <https://www.digitaltrends.com/computing/what-is-reddit/> [pregled: 25. 3. 2023]

² prema stranici <https://backlinko.com/reddit-users> [pregled: 26. 3. 2023]

grafostilistika sa svojim figurama zapisa. U sljedećemu, većemu i praktičnomu dijelu izdvajaju se mnogi pronađeni primjeri figura zapisa s pojašnjenjima te s komentarima o njihovoj funkciji i (ne)učestalosti korištenja na Redditu i Hreditu.

2. Reddit

Reddit je spoj društvene mreže i foruma, odnosno – to je hiperforum s pregršt manjih i većih potforuma (*subreddit*) te s mnogim značajkama društvene mreže. U ovome radu nećemo ulaziti u sve detalje o Redditu, ali potrebno je barem ukratko objasniti kako on funkcionira te zašto je pogodan za ovakvu grafostilističku analizu.

Naziv Reddit nastao je iz rečenice *I read it on the internet*, što se nakon mnogo korištenja pokratilo na *read it* (hrv. pročitao sam). Istaknimo pritom kako je sâm naziv također zanimljiv i to upravo s grafostilističkoga aspekta. Osim suptrakcije bjeline pri spajanju riječi, supstituiran je graf ⟨ea⟩ grafom ⟨a⟩ kako bi se naznačio izgovor kao perfektно [red], a ne kao prezentsko [ri:d] s obzirom na to da se obje riječi u engleskomu jeziku pišu jednako (OLD: s. v. read). Vidimo još jednu supstituciju grafova; graf ⟨d⟩ zamijenjen je grafom ⟨dd⟩, što je vjerojatno učinjeno s ciljem da riječ bude u duhu engleskoga jezika. Taj naziv ilustrira stremljenje stranice ka tome da i sama bude čitana i popularna. U istomu je tonu i Redditov slogan koji glasi *naslovna stranica interneta* (eng. *front page of the internet*), što svoj temelj zasniva na ogromnosti i sveobuhvatnosti. Naime, kada se u internetsku tražilicu upiše oznaka za Redditovu domenu, koja glasi r/, te željeni pojam, velika je vjerojatnost da će zadovoljavajući rezultat pretraživanja biti pronađen upravo na Redditu. Naravno, on nema enciklopedijsku narav te ne teži nužno objektivnosti i informativnosti, već je on kao *internet u malom*, pa se ondje može pronaći sve o čemu su njegovi korisnici raspravljali, a raspravljaju o mnogočemu. Uzmimo u obzir i statistički podatak kako je približno polovica Redditovih korisnika iz SAD-a,³ a samim time jasno je da je na njemu prevladavajući jezik engleski, tako da će nedvojbeno, ako se radi o općim i globalnim temama, najviše uspjeha polučiti pretraživanje na tomu jeziku, što uostalom vrijedi za internet u cijelosti. Baš poput naziva *Reddit*, zanimljiva je lingvistički i kolokvijalna riječ *redditor*, koja je nastala stapanjem riječi *Reddit* i *editor*, a koja označava njegova korisnika, tj. onoga koji tamo piše.

Reddit je dakle forum s obilježjima društvene mreže. Da bi se postalo *punopravnim* redditorom, važan je korisnički profil. Iako za čitanje objava nije nužno imati vlastiti profil, on omogućava razne druge opcije osim samoga *listanja*, a to su prvenstveno komentiranje tuđih objava te pisanje vlastitih. Registracija korisničkoga profila omogućava bolje i personalizirano iskustvo korištenja. Profil se uređuje određivanjem svojega *imena* po želji, odnosno odabiranjem nadimka (eng. *nickname*) koji će biti vidljiv drugima, a osim nadimka, može se

³ 48% korisnika; podatak za studeni 2021. godine prema stranici <https://backlinko.com/reddit-users> [pregled: 26. 3. 2023]

dodati i kratak opis, te svatko ima svoju sličicu (avatar). Iako korisnici nisu inicijalno spriječeni u tome da umjesto izmišljena nadimka napišu vlastito ime i prezime, to se, kao ni na forumima, gotovo nikada ne radi, nego korisnici uobičajeno za svoje nadimke odabiru manje ili više kreativne zafrkancije i igre riječima, oko čega se obično potrudu jer žele ostaviti dobar dojam, a nekada se poigravaju i opisima. Nadimci redditora često su zanimljivi ne samo općenito nego i lingvistički te grafostilistički. Sljedeća karakteristika društvenih mreža jest mehanizam sličan lajkovima, a to su *goreglasi* (eng. *upvotes*) i *doljeglasi* (eng. *downvotes*). Svaka objava i svaki komentar podložni su takvu *izglasavanju*, a glasovati može svaki redditor za sve što ugleda. Ako se korisniku objava ili komentar sviđa, dodjeljuje mu svoj *goreglas* kojime ga diže – *u slavu*, odnosno, ako mu se ne sviđa, svojim ga *doljeglasmom* potiskuje dolje – *u zaborav*. Može se, dakako, i ne glasovati. Takvo glasovanje služi kao demokratsko filtriranje Redditovih bespuća. Što više *goreglasa* objava ili komentar ima, to će biti vidljiviji, a što je prikupilo više *doljeglasa*, bit će više potisnuto ka dnu, odnosno manje vidljivo i teže dostupno za pregled. Po tome je principu automatski skriveno sve što ima povećani minus glasova. Redditori također imaju svoju *karmu*, tj. brojčanu vrijednost zasnovanu na omjeru *gore-* i *doljeglasa* koje su skupili na svojim objavama i komentarima. Kao što to biva na društvenim mrežama, gdje svatko nastoji skupiti što više lajkova, ovdje korisnici nastoje imati što veću karmu. Iako se ovaj rad neće baviti privatnom komunikacijom, spomenimo postojanje *chatova* (čavrljanja) kao još jednu uobičajenu društvenomrežnu karakteristiku.

2.1. Subredditi (podredditi)

Osim spomenute društvenomrežne naravi, bitna je i ona dominantna, forumska. Kako smo već utvrdili, Reddit kao hiperforum jest sklop svojih potforuma koji se nazivaju *subredditi*. Sama riječ *subreddit* (eng. *sub* / hrv. *pod* + *Reddit*), prema uzoru na riječ potforum, znači upravo pripadnost i podređenost Redditu. Upravo bi se tako svaki pojedinačni *subreddit* mogao otprilike poistovjetiti sa značenjem jednoga potforuma u tradicionalnu smislu. Struktura Reddita vrlo je slična primjerice onoj poznatoga hrvatskog internetskog foruma *Forum.hr*. I na jednom i na drugom postoji glavna stranica s koje korisnik dalje ide na zasebne forume (*subredditi*/potforumi), s time da se brzo uočava razlika u njihovoj kvantiteti. Izrazita brojnost *subredditâ* – njih čak 3,67 milijuna⁴ – može se objasniti Redditovim nadnacionalnim, globalnim karakterom. Dok je *Forum.hr* namijenjen Hrvatima i na hrvatskom je jeziku te

⁴ podatak za studeni 2022. godine prema stranici <https://frontpagemetrics.com/history/month> [pregled: 28. 3. 2023]

srazmjerno malen, Reddit obuhvaća (barem potencijalno) čitav svijet i sve postojeće jezike, a u skladu je s time iznimno velik. Razlika je još ta što je Reddit beskonačan i posve otvoren. Za razliku od forumâ, gdje ključnu ulogu imaju moderatori, ovdje svaki redditor može otvoriti novi subreddit, može pisati objave i komentare gdje god poželi, a teme se gotovo nikada ne zatvaraju. Trebalo bi se, dakako, paziti na to da se poštuju pravila ponašanja i objavljivanja na određenom subredditu, a njih određuje svaki subreddit pojedinačno. Cilj takvih pravila jest osiguravanje postojanosti tematike te sprečavanje nereda, a na temelju njih i opisa korisnici znaju što mogu gdje očekivati. Beskonačnost stranice podrazumijeva mogućnost gotovo beskrajna *skrolanja* na koju također nailazimo na društvenim mrežama, s tom razlikom što se ovdje sadržaji, povrh toga što se filtriraju sami pomoću glasovanja ka gore i dolje, mogu po želji filtrirati prema popularnosti ili prema recentnosti..

Jedan subreddit i jedan potforum slični su pojmovi, iako ovisno o svojoj veličini i aktivnosti svojih redditora neki subredditi mogu biti ogromni, obuhvaćati razne teme i biti korišteni godinama, kao što je to slučaj s Hredditom, dok su neki maleni i vrlo specifični. Svi se, dakle, bave određenim temama, a dok su neki općeniti, neki su usko specijalizirani. Samorazumljivi su oni očiti subredditi s ogromnim temama kao što su primjerice *r/sports* posvećen razgovoru i raspravi o sportovima generalno ili *r/cooking* koji je vodeći za temu kuhanja. Karakteristika je svih ozbiljnih subreddita što se tamo mogu pronaći vrlo recentne vijesti i informacije. Suprotno njima, ima na Redditu mnogo posve neobičnih i ekstravagantnih subreddita, od kojih neki začudo žive već godinama i imaju ogroman broj aktivnih redditora. Takve primjere valja istaknuti jer oni predstavljaju neobičan duh Reddita. Spomenimo primjerice subreddit *r/wewantplates*, koji obrađuje fotografije jela i pića serviranih na neobične načine, i *r/birdswitharms*, koji zahvaća sve vezano uz izmišljenu temu ptica koje imaju ruke, kao što su brojni kreativni i humoristični videozapisi i fotografije. Nije čudno za Reddit ni postojanje suprotnosti posljednje spomenutom, a to je *r/peoplewithbirdheads*, koji je doduše, za razliku od prethodnih dvaju, ipak malen subreddit, ali je dokaz da tamo maločega nema. Na tragu onih prvotno spomenutih, ima, dakako, i veoma korisnih subreddita s informativnim sadržajima i najnovijim vijestima, kao što je *r/news*, te onih korisnih za sferu kuhanja, pa osim već spomenutoga *r/cooking*, navedimo *r/recepies* na kojemu redditor može od zajednice dobiti recept koji uključuje određene sastojke koje je naveo. Postoji primjerice subreddit *r/whatisthisthing*, gdje se može objaviti fotografija nepoznatoga predmeta i saznati o čemu se radi, ili *r/tipofmytongue*, gdje se na temelju danoga opisa može doznati kako se zove što god čijega se naziva osoba ne može sjetiti. Iako su u današnje vrijeme mnoge informacije

Iako dostupne, tu se mogu pronaći neke vrlo specifične informacije do kojih je inače ipak teško doći. Kada osoba zna dobro baratati Redditom, njegova je funkcionalnost i korisnost neupitna.

2.2. Hrvatski Reddit – Hreddit

Osim što postoje milijuni različitih subreddita o kojekakvim temama, svaka nacija ima svoj službeni nacionalni subreddit, od kojih su neki više, a neki manje aktivni. Hrvatski ogranak Reddita sa svojih 200-tinjak tisuća pretplatnika itekako je aktivan. Njegova službena internetska adresa glasi *r/croatia*, a kolokvijalno se naziva Hreddit. Već je sâm njegov naziv jezično zanimljiv jer se radi o stopljenici *HR × Reddit* koju svi aktivno koriste govoreći o njemu, što naznačuje da se radi o plodnu tlu za jezične igre. Korisnici Hreddita zovu se pak hredditori, što je opet stopljenica analogna riječi *redditor*, samo za hrvatski ogranak (*Hreddit × redditor*). On je glavni i najpopularniji hrvatski subreddit iako nipošto nije jedini. Velika većina primjera obrađenih u ovome radu uzeta je upravo sa spomenutoga Hreddita iako rad nije ograničen isključivo na njega. Uvjet je da se radi o hrvatskim redditorima koji se koriste primarno hrvatskim jezikom.

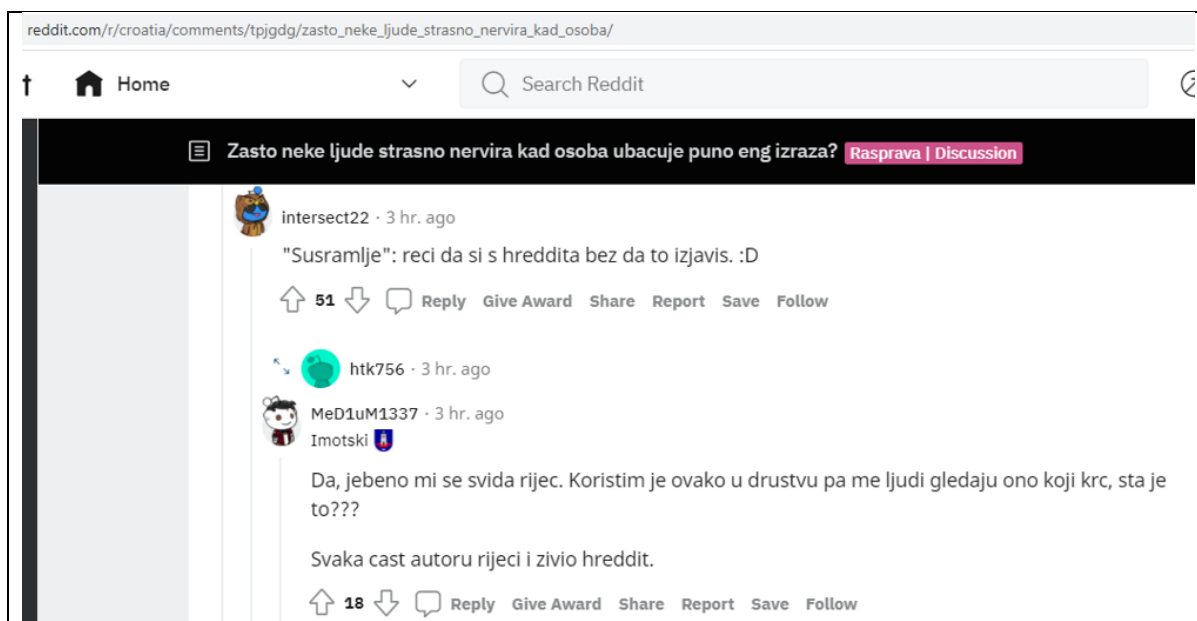
Osim zbog svojega primata u veličini i popularnosti te činjenice da je internet sve omiljeniji i korišteniji u svakodnevnu životu ljudi, izabrana je stranica pogodna za grafostilističko istraživanje zbog svojega pisanog jezika. Njezin je jezik ujedno veoma raznolik, ali vodi se nekim zajedničkim pravilima komunikacije svojstvenima za *Netspeak* (v. poslije u istom poglavlju) i za internet općenito. Ipak, Hredditova zajednica ima svoje komunikacijske specifičnosti koje ju razlikuju od drugih internetskih zajednica. Hredditori se razlikuju po uzrastu (pretežno mladi ljudi), po spolu (više je muških korisnika)⁵, po stupnju formalnosti jezika kojim se služe – od izrazito razgovornoga s puno žargona do gotovo potpuno standardnoga hrvatskog jezika, a neki se hredditori u manjoj ili većoj mjeri koriste svojim dijalektima. Sociolingvistički gledano, upravo sve te različitosti sačinjavaju specifičan govor Hreddita kao zajednice jer *[k]olektivni je repertoar zbroj individualne višejezičnosti neke jezične zajednice* (Halwachs 2007: 231). Već je na temelju jezika kojim se ona koristi jasno da se radi o jedinstvenoj skupini. Osim česta korištenja engleskim jezikom zajedno s hrvatskim, što je uobičajeno kako za mlađe generacije tako i za internetsku komunikaciju općenito, postoji određeni jezik hrvatskih hredditora i neke zajedničke jezične tendencije. Učestalo je korištenje,

⁵ podatak za siječanj 2022. godine; 63,8% redditora su muškarci. Prema stranici <https://www.statista.com/statistics/1255182/distribution-of-users-on-reddit-worldwide-gender/> [pregled: 27. 3. 2023]

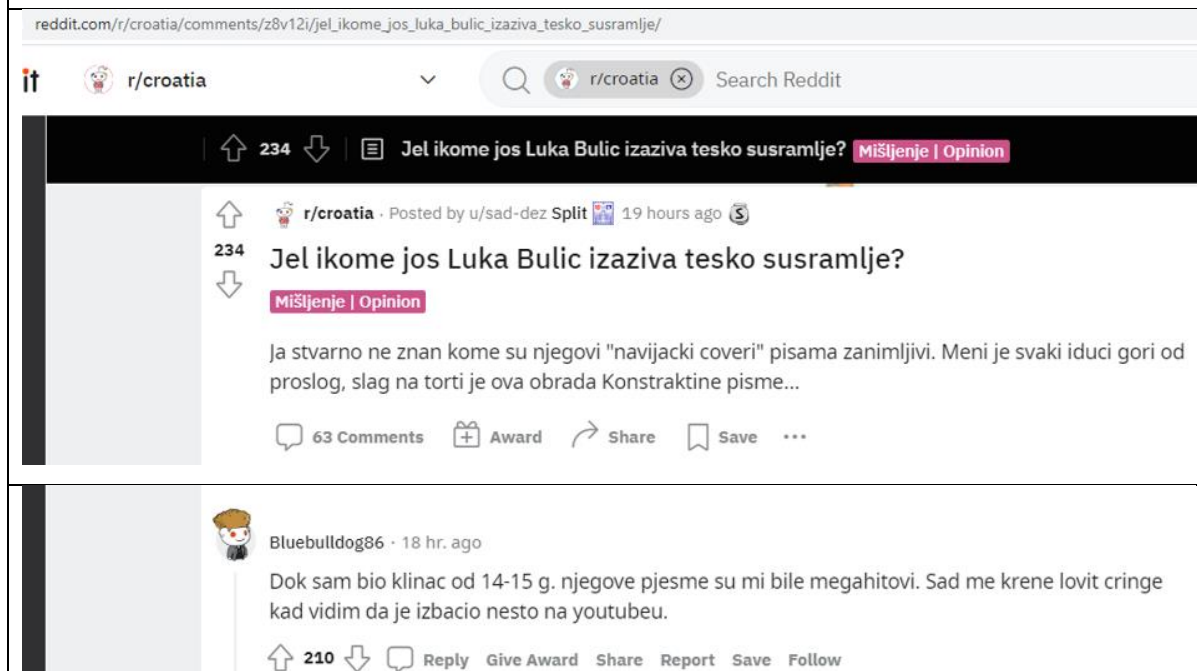
primjerice, sljedećih interesantnih riječi: *goreglas*, *doljeglas*, *tortodan*, *dretva*. Ono što je zajedničko ovim četirima riječima jest da su to sve tehnički termini s Reddita te da se radi o izrazitim kalkovima s engleskoga jezika na hrvatski. Značenja riječi *goreglas* i *doljeglas* objašnjena su ranije u poglavlju *Reddit* a zanimljivo je da su ti kalkovi relativno nezgrapne riječi koje su svejedno prihvaćene. *Tortodan* je redditovski rođendan⁶, tj. datum kada je osoba napravila svoj korisnički profil koji se toga dana svake godine obilježava na način da se uz korisničko ime pojavljuje emotikon torte na svakom komentaru i objavi te osobe, pa joj ostali mogu čestitati. Također, svaki subreddit ima svoj dan osnutka, svoj *tortodan*. Riječ *dretva* sa značenjem niza komentara koji se međusobno nadovezuju najzanimljivija je od četiriju. Internetskim pretraživanjem vidljivo je da je ta riječ mnogim ljudima nepoznata te da se ponovno pojavila tek odnedavno. Među prvim četirima rezultatima pretraživanja *Googlea* za pojam *dretva*, dva od njih upućuju na *online* rječnike, jedno je pretraživanje u domeni matematike, a preostalo, četvrto upućuje na jednu objavu s Hreddita⁷ iz 2016. godine u kojoj se raspravljalo o značenju te riječi i smislu njezina korištenja u dotičnomu kontekstu. Dakle, ove četiri riječi tipične za tamošnji leksik doslovni su kalkovi s engleskoga jezika kakvi odudaraju od tendencija novotvorenica s ostalih društvenih mreža. One pokazuju određen stupanj kreativnosti (HRS: s. v. kreativnost), a možda čak i tragove jezična čistunstva koje je u internetskoj komunikaciji u nas posve neobična pojava i suprotnost učestalu posuđivanju riječi iz engleskoga jezika s niskim stupnjem prilagodbe. Ta bi se teza mogla dodatno istražiti, no ukratko to usporedimo s rezultatima recentna istraživanja u radu Vande Kipke (2020). Pogledajmo samo neke česte pojmove s društvenih mreža preuzete iz engleskoga jezika koji većinom imaju nizak stupanj prilagodbe hrvatskomu jeziku, kao što su primjerice: *lajk/lajkati*, *scrollati/skrolati*, *seenati*, *selfi*, *stori*, *trol(l)*. U njezinu radu prikupljene su ukupno 93 nove riječi (glagoli, imenice i sintagme), od čega su većina posuđenice s eventualnim dvostrukim varijantama pismovne (ne)prilagođenosti, a samo su tri riječi hrvatske novotvorenice, što čini tek 3,2% riječi. Jedna od njih triju jest riječ *susramlje* koja je ondje jedina novotvorenica sa značenjem koje nije strogo vezano uz društvene mreže (isto: 23), već koja znači osjećaj (*cringe*/krindž). Na Hredditu je ona popularna i rado korištena. Slijede dva primjera koji to i dokazuju. Na prvome vidimo da se ta riječ ondje osjeća udomaćenom, a na drugome u komentaru vidimo da se paralelno s tom novotvorenicom koristi i tuđica *cringe*.

⁶ <https://www.techopedia.com/definition/31610/cake-day> [pregled: 4. 4. 2023]

⁷ https://www.reddit.com/r/croatia/comments/6f1l26/dretva_kao_prevod_rije%C4%8Di_thread/ [pregled: 7. 4. 2023]

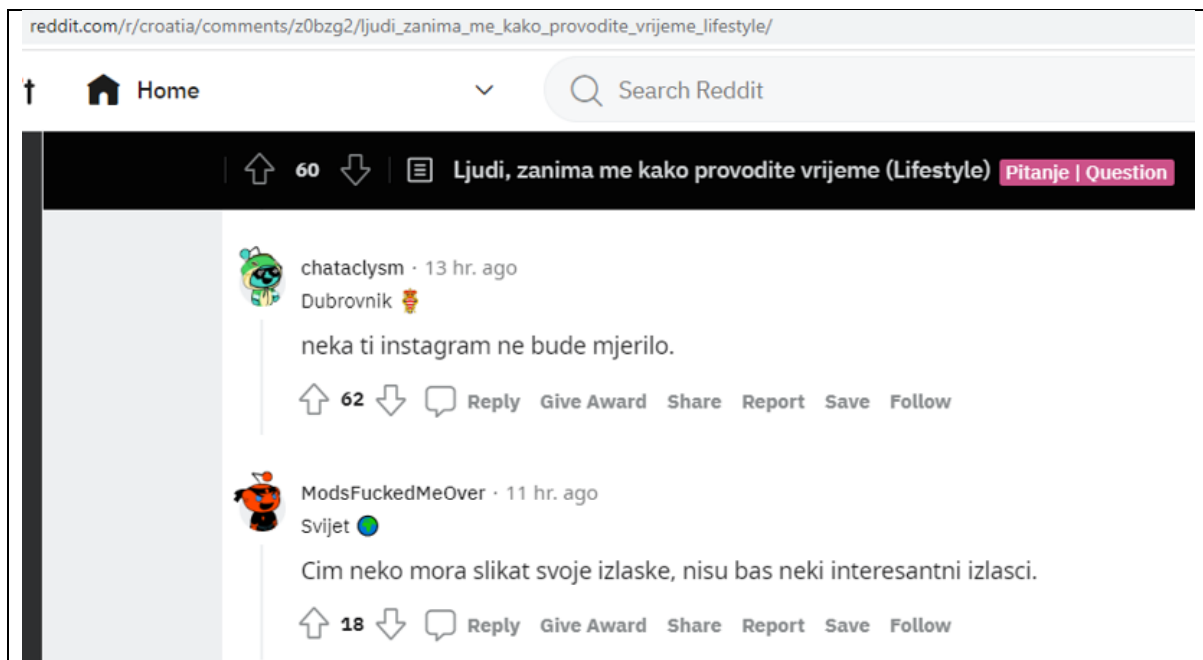

Slika 1

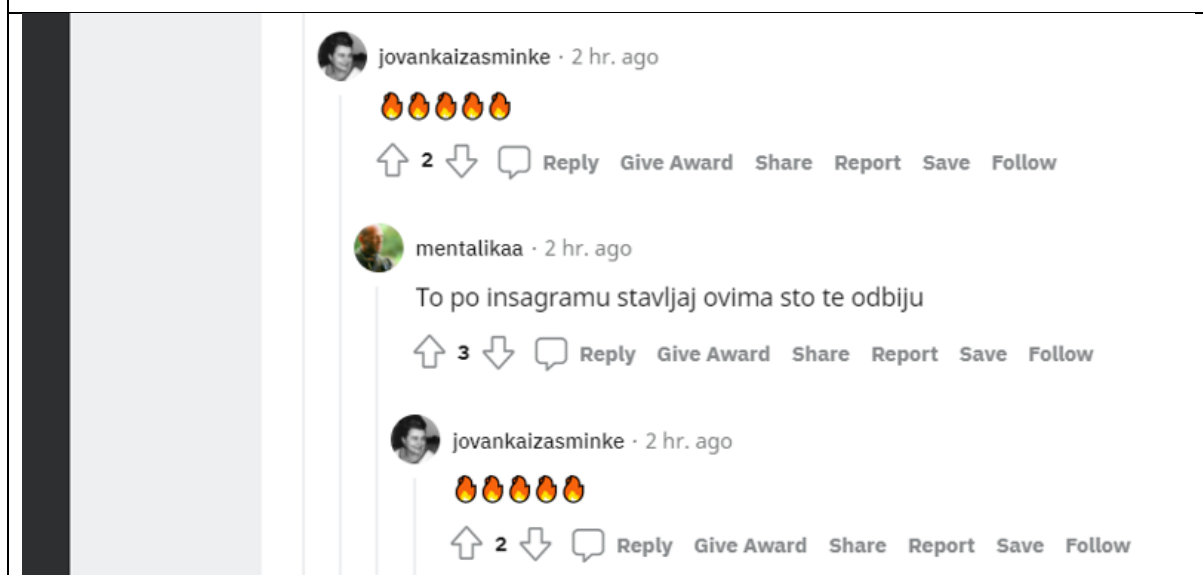

Slika 2 Ova je slika nastavak na prethodnu neoznačenu.

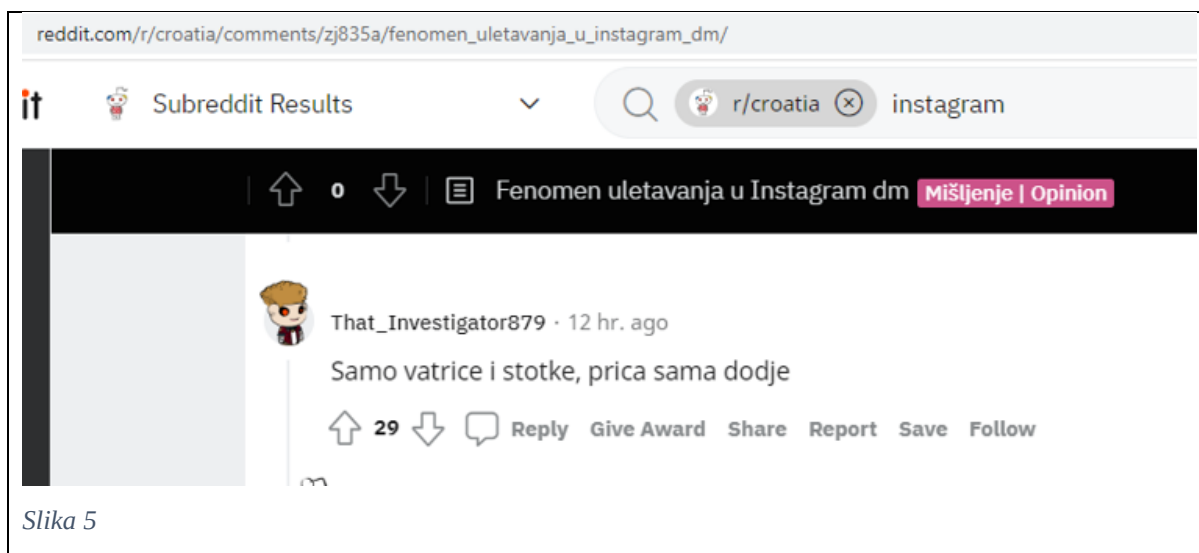
Zajednica Hreddita i sebe samu vidi kao drugačiju od drugih internetskih zajednica, ne samo zbog jezičnoga aspekta. To se također može iščitati iz nekih komentara i objava o društvenim mrežama, a ta javna mnijenja redom su negativna ili barem neutralna. Iako mnoge takve primjere nije dolično prikazivati, zanimljivo je i vrijedno pokazati primjerice nekoliko vrlo sličnih komentara različitih hredditora na različitim objavama koje se tiču *Instagrama*.

Slika 3

Slika 4 http://reddit.com/r/croatia/comments/tkmfme/%C5%A1to_ima_hreddite_sva%C5%A1tara_23032022/

U suštini svi oni smatraju da *Instagram*, a tako i ostale društvene mreže, prikazuju ljudske živote umjetnima i nerealnima uza što vezuju dva specifična emotikona⁸, a to su: 🔥⁹ (vatra) i 100¹⁰ (sto bodova). Emotikon vatre predstavlja u prenesenu smislu nešto što gori, što je *lit*, *hot*, odnosno seksi, s doslovnim značenjem da je iznimno dobro, privlačno ili atraktivno, dok emotikon broja sto znači da je nešto savršeno ili prvoklasno. U ovim kontekstima sve je to na društvenim mrežama samo naizgled i površno, a odnos je prema tome posrpan. O društvenim mrežama vlada dakle na Hredditu općenito mnijenje da su neozbiljne i manje vrijedne, dok redditori sami sebe drže boljom i intelektualnijom zajednicom. Bilo to tako uistinu ili ne, možemo zaključiti da Hredditu donekle odudara od općenita hrvatskoga *Netspeaka* te da je jedinstvena internetska zajednica. Sociolingvistika tvrdi kako *zajednice govornika ne rabe homogeni „jezik“ nego više sociokulturalno determiniranih, jezičnih (uporabnih) oblika ili varijeteta koji se na različitim jezičnim razinama međusobno razlikuju* (Halwachs 2007: 225). Za ovu jezičnu zajednicu neke su jezične značajke poput navedenih primjera neosporne, a osim toga, jasne su primarno mnoge zajedničke karakteristike jezika interneta, spomenutoga *Netspeaka*.

Nadaleko je proširena intuicija o postojanju nekog tipa *Neatspeaka* – vrste jezika koji pokazuje karakteristike jedinstvene za Internet, [...] a koje izviru iz njegova karaktera kao medija elektronskog, globalnog i interaktivnog (Crystal 2001: 18).

⁸ Analizama emotikona u ostalim situacijama ovaj se rad neće detaljnije baviti.

⁹ <https://emojipedia.org/fire/> [pregled: 16. 4. 2023]

¹⁰ <https://emojipedia.org/hundred-points/> [pregled: 16. 4. 2023]

Netspeak je, dakle, govor interneta. Kao što je on *hiperonim* govoru *Facebooka* (Kipke 2020: 20), jednako je tako *hiperonim* govoru *Reddit*a, *forumâ* i ostalih društvenih mreža, od kojih svaki ima svoje posebnosti. *Utjecaj [Netspeaka] uglavnom je na vokabularu, s time da je i grafologija zahvaćena u nekim pisanim varijacijama* (Crystal 2001: 19).

Upravo je vokabular najčešći predmet takvih proučavanja, a ovaj će se rad baviti drugim značajnim obilježjem – *Redditovom grafologijom* kada je ona namjerno očuđivana, odnosno – *grafostilistilogenim postupcima*.

3. O grafostilistici

Moderna stilistika kao lingvistička disciplina počinje s Charlesom Ballyjem početkom 20. stoljeća, a svoje korijene vuče još iz antičke retorike, pa se pojam stila koristi kako u stručnomu kontekstu tako i u svakodnevici. Lingvistički gledajući, stilovi se definiraju kao *različiti načini izražavanja istog sadržaja*, a ključan je *pojam stilskog odabira [koji] podrazumijeva da je na mjestu jedne jezične jedinice mogla stajati jedna ili više drugih – bez promjene osnovnog sadržaja, mada uz promjenu smisla* (Katnić-Bakaršić 2001: 31). To vrijedi za stileme svake razine. Grana stilistike ključna za ovaj rad jest grafostilistika koja se bavi aspektom grafije. Unatoč činjenici da je pismo za jezik od iznimne važnosti te da ono poput jezika – iako kraće – postoji od davnina, grafostilistika kao stilistička disciplina relativno je mlada i dosad slabo proučavana. Iako je to [u] *čudnovatom nesrazmjeru s „nezapamćenom“ gomilom suvremenih grafostilema* (Koščak 2018: 1), taj je nesrazmjer zapravo posve logičan. Naime, čini se kako su novi načini tipkanja na digitalnim medijima daleko pogodniji za nastajanje grafostilema nego što je to slučaj s tradicionalnim medijima ili s pisanjem rukom. Ne tako davnom pojavom interneta i digitalnih medija te njihovim od tada eksponencijalnim razvitkom i širenjem, za grafostileme je u relativno kratku roku nastalo veliko plodno tlo. Kreirati ih sada može brzo i jednostavno svatko komu je dostupan neki oblik digitalne razmjene informacija. Pokazat ćemo koliko su oni česti u svakodnevnoj pisanoj komunikaciji – u našem slučaju na primjeru *Reddit*a.

Stilističar Krunoslav Pranjić za grafostilistiku koristi termin grafostilematika, a kaže da je to *stilistička disciplina koja popisuje-opisuje-vrednuje ekstralingvističke (= izvanjezične, nejezične) stilističke intenzifikatore na planu (orto)grafije teksta uključujući osobito intepunktuaciju; jedinica stilskog pojačanja na ovome planu jest grafostilem* (1983: 257).

Pranjić dakle za grafostilistiku ističe posebice važnost interpunkcije, a primjeri koje kasnije navodi tiču se zapravo isključivo nje.

Marina Katnić-Bakaršić u svojoj knjizi *Stilistika* uvodi poglavlje o grafostilistici odmah nakon fonostilistike na koju je nadovezuje.

Naime, pismo je vezano za govor, a različiti stilogeni postupci na ovome planu predmet su proučavanja te discipline. Zadatak grafostilistike jeste da promatra stilogene jedinice, grafostileme, na ovome planu, planu pisma. [...] Čitav niz vrednota govornog jezika tako ostaje izvan granica pisma. Ipak, unatoč tome ili upravo zbog toga, različiti tipovi tekstova pokušavaju zabilježiti osobine govora (npr. različite forme transkripcije kolokvijalnoga stila) ili pomoću grafičkih sredstava nadoknaditi odsustvo fonetsko-fonoloških obilježja (2001: 223).

Pri nabranju grafostilematskih primjera navodi kako grafostilem može biti *i novinski naslov kada je vizuelno oneobičen*. Na to se nadovezuje i Koščakovo poimanje grafostilistike.

Nigerijski anglist M. O. Ayeomoni u svojem radu proučava grafostilistička isticanja koja na temelju skice (Ayeomoni 2012: 103) definira kao motivirana, svjesna strženja koja odstupaju od norme. S obzirom na to da se bazira na lirskim pjesmama, govori o pouzdanosti grafostilistike pri proučavanju književnih tekstova, napose lirike (isto: 101). Na kraju svojega rada zaključuje kako ti postupci u analiziranim pjesmama pojačavaju leksičko značenje, a ne naziva ih grafostilemima, nego grafološkim taktikama. Među njima razlikuje puntuacije, kapitalizacije, razmicanja, uporabu crtice i interne norme (isto: 109).

Za Nikolu Koščaka grafostilistika je *stilistička disciplina čiji su predmet pretežno intencionalna očudenja zapisa jezične poruke na razini slovnog sastava i grafije, interpunkcije i uporabe ostalih pravopisnih znakova* (Koščak 2018: 9). Figure koje grafostilistika proučava on naziva figurama zapisa kako bi naziv bio u skladu s hrvatskom stilističkom tradicijom (usp. npr. Bagić: XII i XIII)¹¹ i kako bi označio *relativnu autonomiju [zapisa] spram (govorenog) jezika* (Koščak 2018: 10). Njegova podjela figura zapisa obuhvaća figure slova, interpunkcijske figure, figure pravopisnih znakova i figure bjelina. Svaka od njih podrazumijeva daljnju podjelu na temelju pet osnovnih operacija – dodavanja, izostavljanja, premetanja, zamjene i jednakovrijednosti. Prema toj se podjeli izdvajaju još figure prenošenja riječi u novi redak te grafostopljenice. Ta je pak podjela motivirana onom njemačkoga retoričara Heinricha F. Pletta. Plett kao vrstu figura razlikuje tzv. *grafemske figure* (izvorno njem. *graphemische Figuren*), a njih proučava, kako tvrdi, *grafoestetika*. (Plett 2010: 253/254)

¹¹ Ondje su figure razdijeljene u pet grupa: figure dikcije, figure konstrukcije, figure riječi ili tropi, figure misli i figure diskursa.

4. Analiza primjera s Reddita

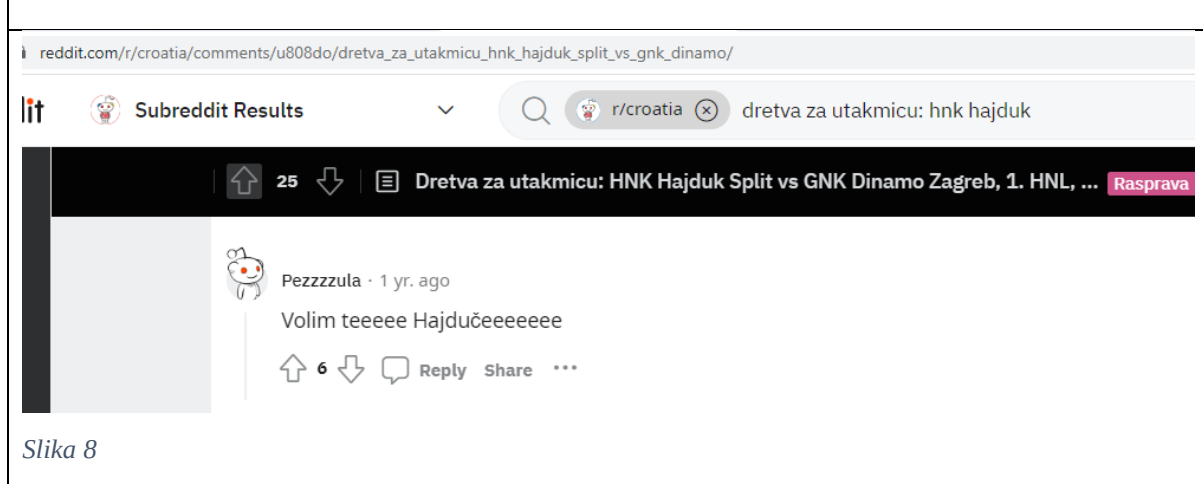
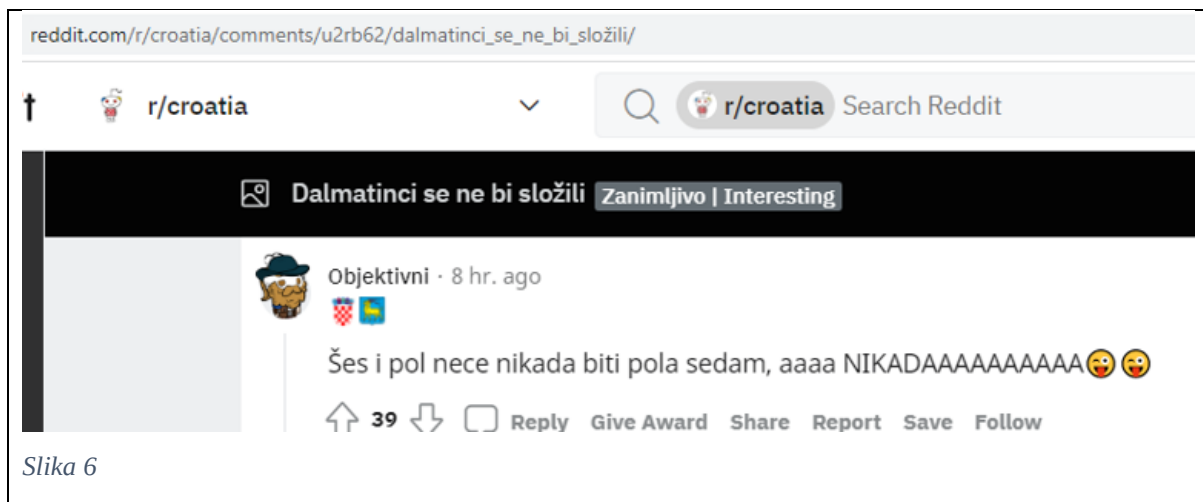
U ovome središnjem poglavlju bit će prikazani i analizirani razni reprezentativni primjeri figura zapisa pronađeni na Redditu tijekom 2022. godine te izdvojeni u obliku snimki zaslona. Sve korištene objave i komentari donosit će se zajedno s pripadajućom im poveznicom kao dokazom porijekla ili će, preglednosti radi, biti prikazivani skraćeno, primjerice samo ključni dijelovi s istaknutim poveznicama navođenima uz opise priloga. Svi slikovni prilozi imenovani su riječju *Slika*¹² uz pripadajući joj broj po redoslijedu. Na tri su mjesta grupe manjih slikovnih priloga označene riječju *Tablica* također po redoslijedu. Prilozima su dodjeljivane brojčane oznake radi lakšega snalaženja i povremenoga naknadnog referiranja na njih. Nadimke i eventualne redditorske opise prikazivat ćemo tek s dokazom pripadnosti hrvatskomu diskursu.

4.1. Figure slova

4.1.1. Adicijske figure slova

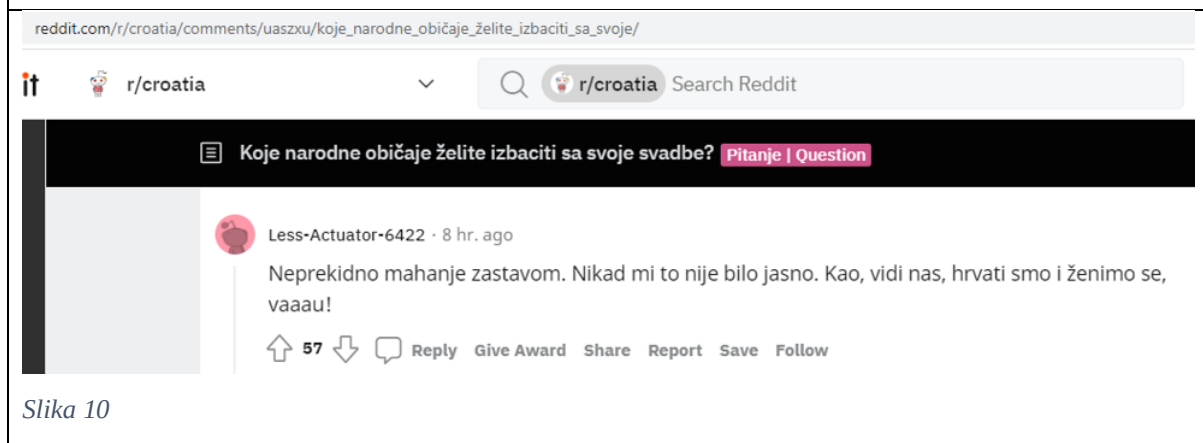
Adicijske figure slova podrazumijevaju adiciju jednog ili više elemenata pisma u uobičajen i pravopisno korektan slovni sastav zapisa jezične poruke (Koščak 2018: 14). Adicija slova veoma je učestala figura, a najčešće se dodaju ista, već postojeća slova. Postoje višestruko umnožavanje istoga slova poput ⟨jaaaako⟩ te udvostručavanje, odnosno geminacija kao primjerice ⟨jaako⟩, a adicije se mogu razlikovati i prema mjestu u riječi. Učestale su adicije slova u sredini (grafoepenteze) i na kraju riječi (grafoparagoge), a rjeđe su one na početku riječi (grafoafereze).

¹² Korištenje riječi *Slika* ne smatramo idealnim nazivom, ali pribjegli smo toj opciji zbog tehničkih uvjetovanosti programa *Word*.

Slika 9 http://reddit.com/r/croatia/comments/uaszxu/koje_narodne_običaje_želite_izbaciti_sa_svoje/

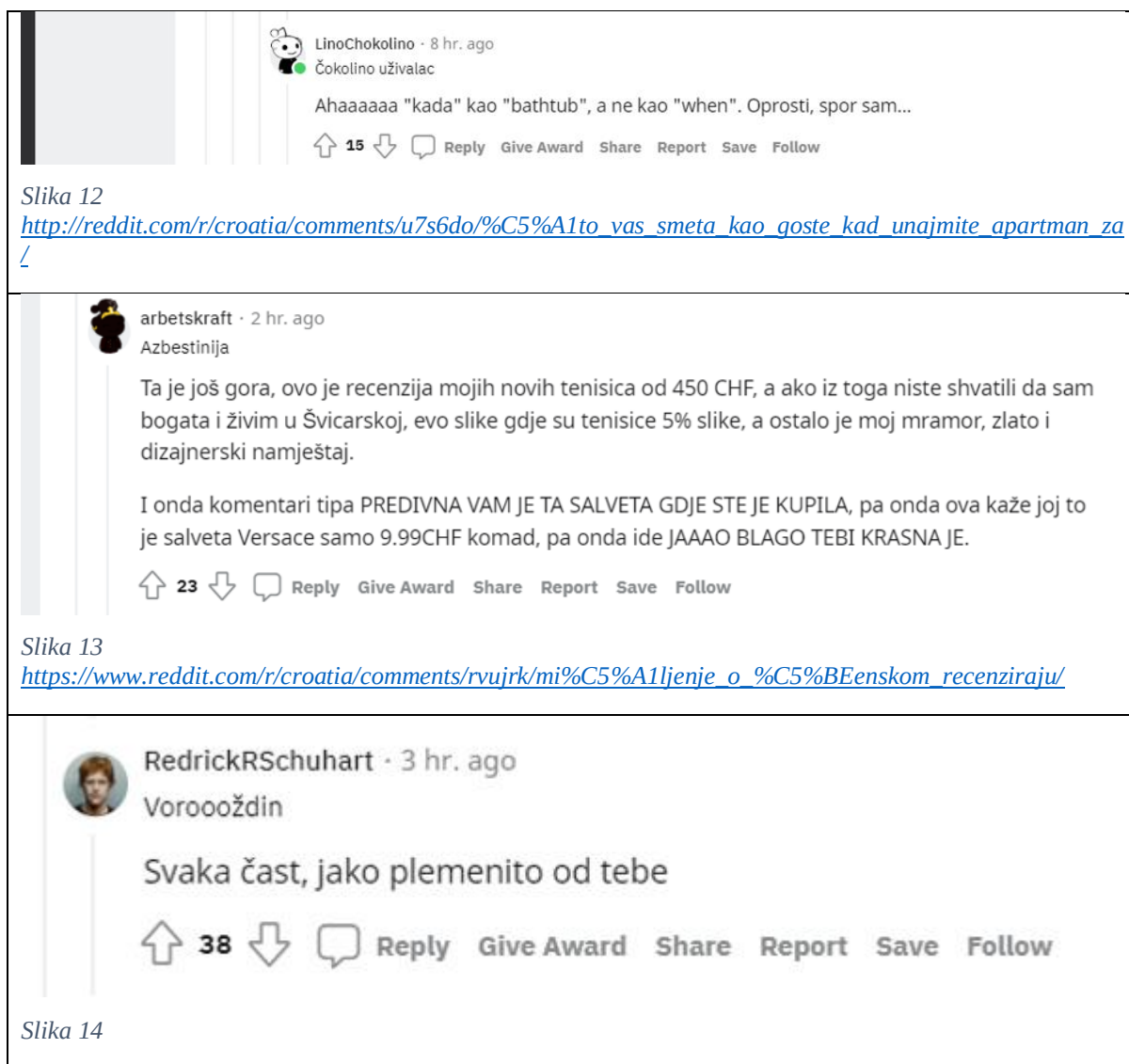

Slika 10

Na Slici 9 korisnici komentiraju nadimak hredditorke (princesssaki4) poigravajući se s kvantitetom grafa (s).

Slika 11 http://reddit.com/r/croatia/comments/uiz9mn/nisam_vjerovao_koliko_kockanje_stvara_ovisnost/

Funkcija je ustaljena – naznačiti duži izgovor glasa zabilježenoga nadodanim slovima. Također, ponekad to podrazumijeva veću glasnoću izgovora (Ahaaa ili vaaau) kao sekundarno obilježje. Zanimljiv je posljednji primjer ⟨Vorooodždin⟩ gdje adicija slova ⟨o⟩ u drugomu slogu treba dočarati specifičan izgovor glasa [a] koji je blizak glasu [o]. Napomenimo da ovdje nisu izdvajani primjeri grafogeminacije kako bi se izbjegli slučajevi u kojima su autori greškom pritisnuli istu tipku ponovno.

4.1.2. Suptrakcijske figure slova

Suptrakcijske figure slova podrazumijevaju izostavljanje jednog ili više slova ili grafa u uobičajenom i pravopisno korektnom zapisu jezične poruke (isto: 19).

Ova vrsta figura slova suprotna je adicijskim. Kao što tvrdi Koščak, ove figure najčešće ne mijenjaju izgovor riječi te su vrlo uobičajene u improviziranim kraticama koje nisu dio jezične norme, nego digitalnoga diskursa. Neke su takve pronađene na Hredditu, primjerice:

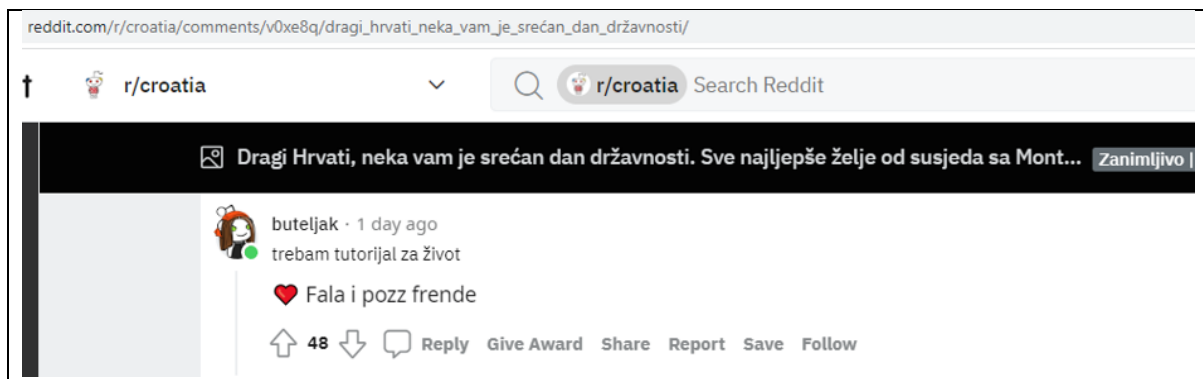

Slika 16 https://www.reddit.com/r/croatia/comments/upoctb/zasto_hrvati_toliko_psuju/

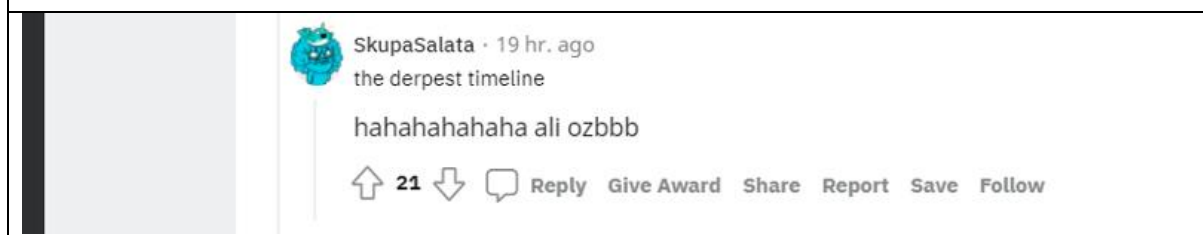

Slika 17

U tim se riječima obično oduzimaju slova iz sredine riječi (grafosinkopa) te s njihova kraja (grafoapokopa). Kada je tako, oduzimaju se pretežno samoglasnici, a ostavljaju se suglasnici. Oduzimanje slova s početka riječi (grafoafereza) veoma je rijetko. Primijećena je i pravilnost grafoapokope s adicijom preostalog posljednjeg slova koje je u pravilu suglasnik. Takve su:

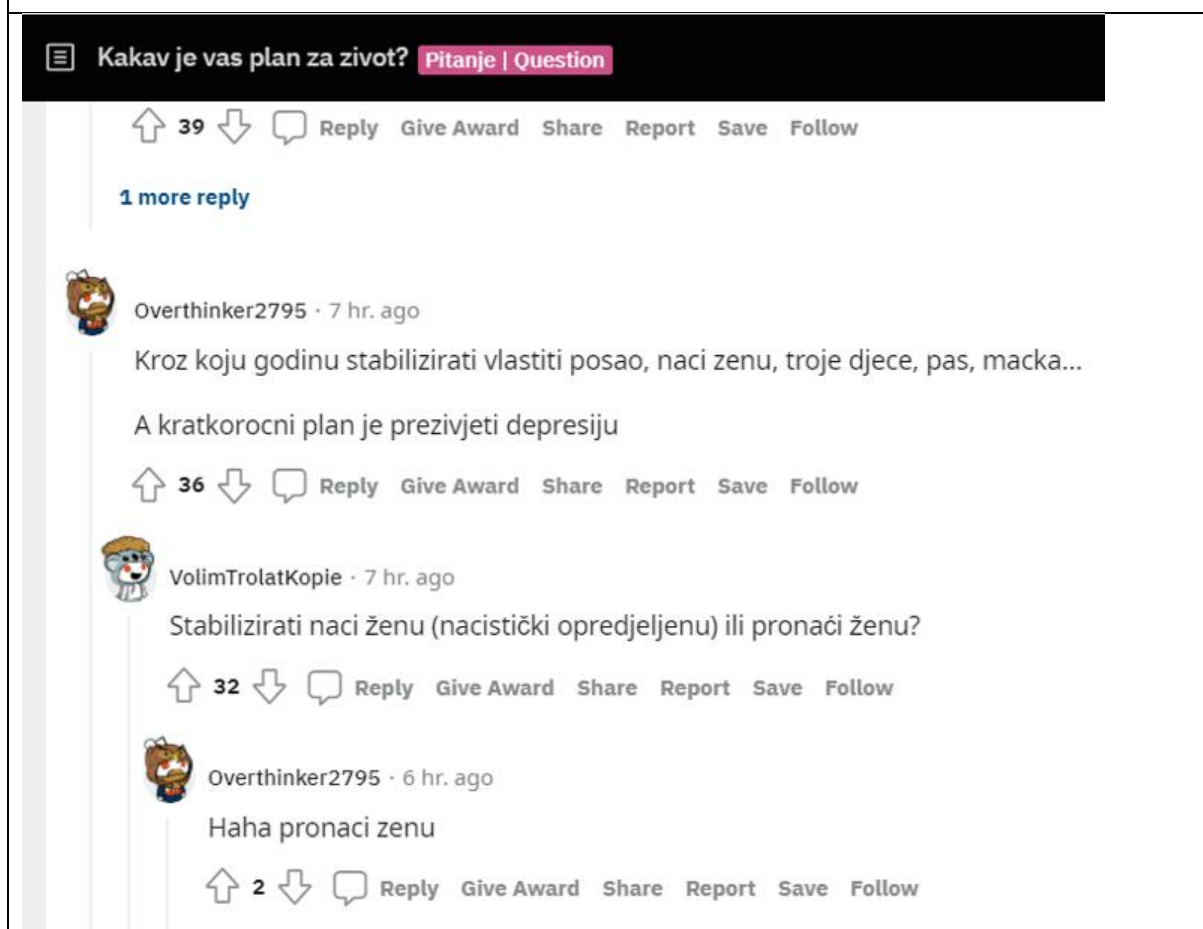

Slika 18

Slika 19

http://reddit.com/r/croatia/comments/toy%7C08/veliki_povratak_zdravko_pevec_otvara_prvi_du%C4%87an/

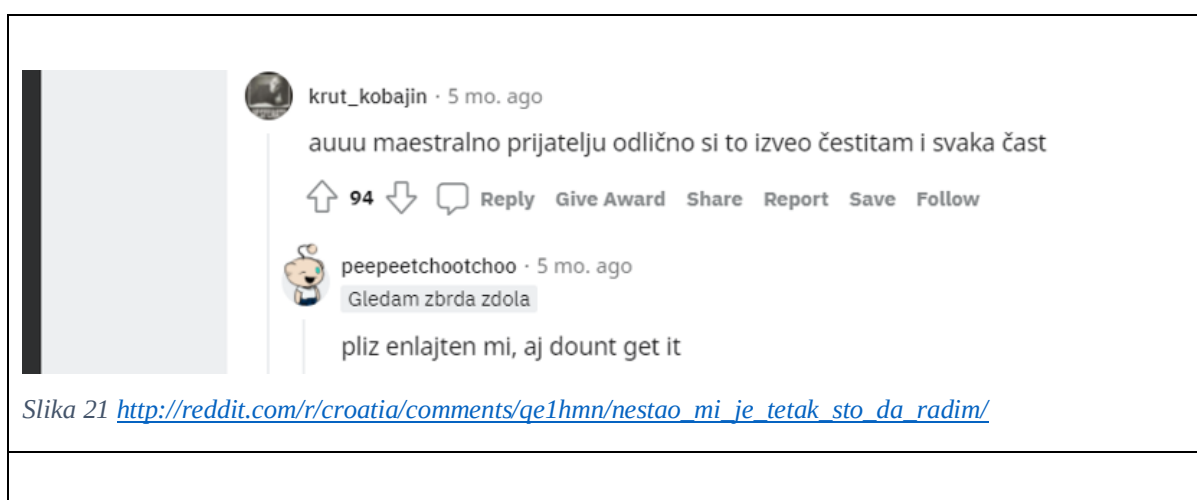

Slika 20

Istaknimo i zanimljiv nadimak jednoga hrvatskog redditora koji glasi <VolimTrolatKopie> gdje između ostaloga možemo uočiti i suptrakcijsku figuru slova <j> u riječi <Kopie> koja je isključivo grafostilistička jer ne mijenja izgovor. Nekoliko je mogućih razloga zašto je u ovomu nadimku izostavljeno slovo <j> koje se prema pravilima hrvatskoga jezika u danome slučaju treba pisati. S obzirom na to da se radi o nadimku, moguće je da je ideja pri njegovu osmišljavanju jednostavno bila skratiti ga bez da se izgubi značenje. Drugi mogući razlog jest da to jednostavno izgleda dobro, čemu u prilog ide simetrija broja slova u trima riječima: 5, 6, 5. Sljedeće objašnjenje čini se najmanje vjerojatnim, ali možemo u njega vjerovati s obzirom na to da je hredditor u zabilježenome komentaru zbio jednu upravo jezičnu šalu, odnosno šalu temeljenu na dedijakritizaciji (v. poglavlje *Dedijakritizacija*). To objašnjenje jest da se radi o riječi koja je namjerno napisana pogrešno, čime se autor iskaza predstavlja kao originalna osoba koja se razlikuje od ostalih <kopia>.

4.1.3. Permutacijske figure slova

Permutacijske figure slova, odnosno njihove zamjene mjesta, veoma su rijetke, pa čak i rubne pojave u jezicima koji, poput hrvatskoga, imaju plitku grafiju, odnosno jezicima za koje u velikoj većini slučajeva vrijedi pravilo da je jedan graf jednak jednome fonu, tj. da se piše onako kako se izgovara. Ipak, kada te figure shvatimo slobodnije, možemo s Hreddita izdvojiti dva takva primjera. Istaknimo da je za figure zapisa ključno da su to intencionalna očuđenja. Držimo pak da su na Redditu korisnički nadimci uvijek stvoreni intencionalno, osmišljeni relativno pomno te da su pogreške u njima gotovo nemoguće zato što su oni poput imena i prezimena u stvarnom životu.

Kad je tomu tako, promotrimo nadimak hredditora koji se nazvao ⟨krut_kobajin⟩. Ono što je očito odmah jest da nadimak asocira na poznatoga pokojnog glazbenika *rock*-grupe Nirvana, Kurta Cobaina, pa se nadimak automatizmom tako i pročita. U imenu je provedena permutacijska figura slova kojom je od imena Kurt dobiveno ⟨krut⟩, što ima komični učinak. U prezimenu su prisutne grafodomestikacija (v. kasnije) početnoga slova ⟨c⟩ u ⟨k⟩ te adicija slova ⟨j⟩ koja ne utječe na izgovor, ali zajedno čine riječ domaćom. Na istome primjeru u prvomu komentaru nalazi se još jedan primjer adicije slova u riječi ⟨auuu⟩. Drugi primjer pronađen na Hredditu jest ⟨obrijati bardu⟩. Ovdje se ne radi o intencionalno stvorenoj permutaciji, nego je u riječi prvotno bio zatipak koji je pak intencionalno ostavljen, na što ukazuje vremenski slijed. Na početku je korisnik htio reći da treba obrijati bradu, zatim je dobio pohvalan komentar na svoj zatipak, pa ga je komičnosti radi u editiranju intencionalno ostavio.

4.1.4. Supstitucijske figure slova unutar istog jezika

Za diskurs Reddita također vrijedi Koščakova tvrdnja da je *[m]eđu figurama slova najviše varijacija i raznolikih primjera supstitucije* (2018: 26). S obzirom na tu kvalitativnu premoć u ovome se radu njima posvećuje najviše pažnje te najrazgranatija podjela. Spomenutu podjelu kojom se vodimo od početka prilagodit ćemo ovdje kontekstu Reddita. Prvo se zbog njihove kvantitete i logičnosti grupiranja provodi podjela na slovne zamjene unutar istoga jezika i izvan njega. Nakon toga, podjela se prilagođava (ne)frekventnosti određenih figura u odnosu na kontekst Reddita. Osim toga, naznačuje se koje su od njih karakteristične za digitalni diskurs u cijelosti, koje su učestale u redditorskim nadimcima, a na koje se nailazi na Redditu općenito.

Supstitucijske figure slova unutar istoga jezika jesu sve zamjene slova onim slovima (ili eventualno znakovima) koja postoje ili su u prošlosti postojala u tom jeziku.

4.1.4.1. Svojtvenosti digitalne komunikacije uvjetovane tehničkim razlozima te one srodne njima: dedijakritizacija, minuskulizacije i majuskulizacije

U prvu skupinu supstitucijskih figura slova unutar istoga jezika u ovom radu uvrštavamo dedijakritizaciju, minuskulizaciju te majuskulizaciju.

4.1.4.1.1. Dedijakritizacija

Dedijakritizacija (zapisivanje dijakritičkih slova bez dijakritika) (Koščak 2018: 35) i dekapitalizacija (pisanje malog slova umjesto velikog) (isto: 26) u mnogim su slučajevima izravno uvjetovane tehničkim razlozima te su hrvatski govornici na internetu navikli na njih, tako da tim pojavama u tim situacijama nećemo obraćati suviše pažnje. Donosimo o tome tek zaključke Maje Tomiša, koja se time pozabavila u svojem diplomskom radu i ovjerila rezultate anketnim ispitivanjem.

Iako se tehnička sfera prilagodila hrvatskoj latinici, dedijakritizacija je postala svojevrsna tradicija internetskog diskursa. Korisnici odlučuju ne koristiti dijakritičke znakove jer znaju da njihov izostanak u digitalnom diskursu neće imati očuđujući efekt na druge korisnike (Tomiša 2022: 9, isticanje naše).

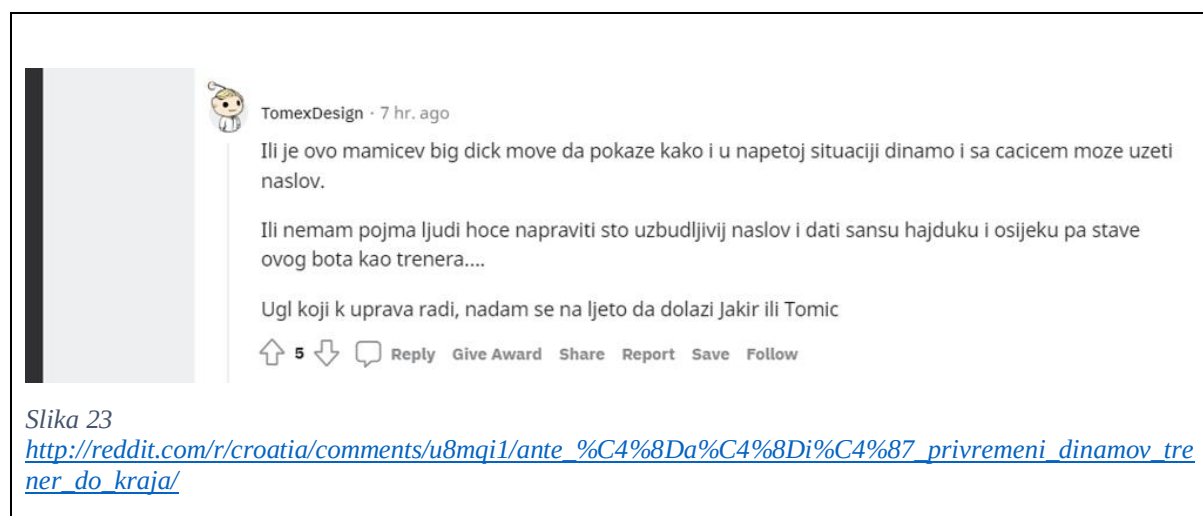
[...] tako i ova figura [dekapitalizacija] nema nikakvu očuđujuću ulogu, predumišljaj, niti pokušava prenijeti kakav specifičan izgovor. Dekapitalizacija nema posebnu grafostilističku funkciju [...] (isto: 10, isticanje naše).

S obzirom na podcrtane podatke, možemo dakle reći da ove figure zapisa, ako su uvjetovane pukim tehničkim razlozima, i nisu prave figure zbog toga što nisu intencionalne i što ne očučuju zapis. Dedijakritizacija može imati značenje ako može biti shvaćena dvosmisleno. Drugim riječima, ono što dedijakritizaciju može učiniti figurom jest da ju se naknadno očudi, odnosno da se u njoj pronađe tobožnja intencija. Takav primjer pronašli smo za dedijakritizaciju (usp. s *Slikom 20*). Prvi hredditor napisao je svoj komentar pomoću slova bez pripadajućih im dijakritičkih znakova. Tako je umjesto riječi: ⟨naći⟩, ⟨mačka⟩, ⟨kratkoročni⟩ i ⟨preživjeti⟩ napisao: ⟨naci⟩, ⟨macka⟩, ⟨kratkorocni⟩ i ⟨prezivjeti⟩. Značenje svih tih dedijakritiziranih riječi posve je jasno u svomu rečeničnom kontekstu i za izvornoga govornika u njima doista nema ničega neobičnoga. Drugi, ranije spomenuti hredditor nadimka ⟨VolimTrolatKopie⟩ intencionalno je očudio jednu dedijakritiziranu riječ pretvarajući se da je

ona tobože dvosmislena jer (barem prema toj šali) daje smisao i bez dijakritike kao pridjev ⟨naci⟩¹³ sa značenjem *nacistička* i s njom kao glagol ⟨naći⟩. Prvi hredditor na to je smijehom uvažio njegovu šalu te ponovno napisao riječ bez dijakritike, mišljenu na način da se ona podrazumijeva, tj. ⟨pronaci⟩ u smislu ⟨pronaći⟩, bilo zbog toga što slova s dijakritičkim znakovima na svojoj tipkovnici nema, bilo zbog toga što dijakritike smatra suvišnim.

4.1.4.1.2. Dekapitalizacija / minuskulizacija

Dekapitalizacija je poput dedijakritizacije u digitalnomu diskursu također posve uobičajena pojava. Pretvaranje velikoga slova u malo na početku rečenice najčešći je način zamjenjivanja velikih i malih slova protivan normi u digitalnomu diskursu, no nipošto nije jedini. U digitalnomu je diskursu također vrlo često pisanje vlastitih imena malim početnim slovom, što u većini slučajeva nema posebnoga značenja, već se radi o jednostavnosti i brzemu tipkanja. Takvim se pojavama nećemo ovdje detaljnije baviti jer ključnim smatramo intenciju očuđenja. Na Redditu ima raznih korisnika od kojih se neki poprilično trude pisati kako *bi trebalo*, dok neki pišu onako kako im je najjednostavnije ne poštujući pritom mnoge norme, što nije problematično jer se radi o neformalnoj i opuštenoj komunikaciji. Kod korisnika kojima su dekapitalizacija i pisanje čitavih iskaza malim slovima dijelom njihova vlastita stila znaju se katkada pronaći i rijetka namjerno uporabljena velika slova koja bi prema općoj standardnoj jezičnoj normi bila uobičajena, ali prema njihovoj osobnoj normi jesu neuobičajena i začudna. Tako je u sljedećemu primjeru.

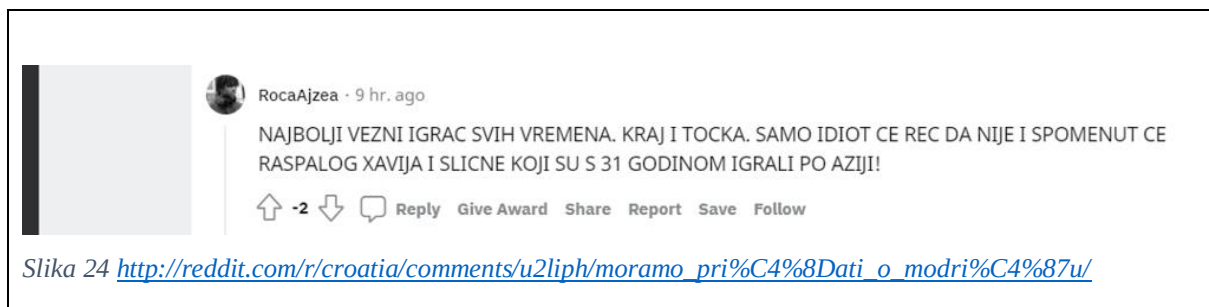

¹³ skraćeni nesklonjivi oblik pridjeva *nacistički*

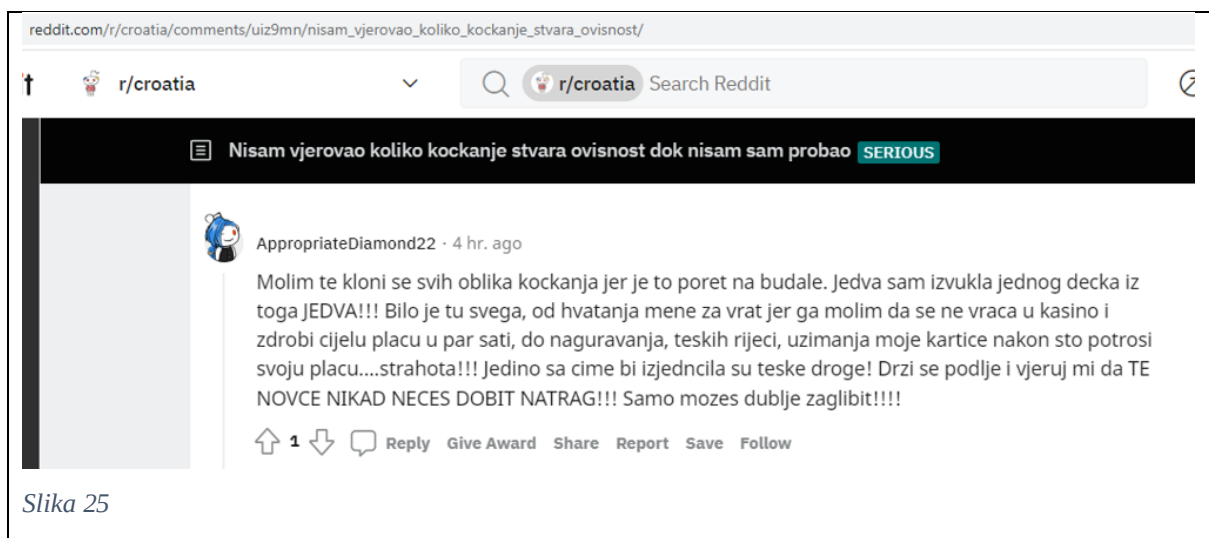
Korisnik <TomexDesign> iz posljednjega komentara koristi inače isključivo mala slova te očito na svojem uređaju ima uključenu opciju automatska kapitaliziranja početnoga slova u rečenici, no kod pisanja vlastitih imena uobičajeno ne ulaže trud oko kapitalizacije. Ipak, dva vlastita imena jesu napisana velikim početnim slovom, što je intencionalno isticanje koje za funkciju ima odavanje poštovanja tim osobama. Riječ je ovdje o nogometnu komentaru na vijest iz objave u kojoj piše kako Ante Čačić ostaje trener NK Dinama do kraja sezone te o davanju svojega suda o trenutnomu i o potencijalnomu treneru Dinama. Iz teksta komentara mogu se iščitati negativna mišljenja o osobama čija su imena napisana malim početnim slovom (o Zdravku Mamiću i treneru Čačiću), a nevezano uz to što su napisani malim početnim slovima jer su spomenuta i tri hrvatska nogometna kluba čiji su nazivi također napisani malim slovima. Kako je dekapitalizacija za toga hredditora norma, ne možemo sa stopostotnom sigurnošću utvrditi njegove vrijednosne sudove o njima na temelju teksta iako je za pretpostaviti kako podupire Dinamo. Ono što možemo djelomice utvrditi na temelju samoga teksta, ali primarno zbog nepobitne potvrde koju nam za to daju grafostilistička sredstva, jest da autor komentara ima pozitivna mišljenja o *Jakiru* i o *Tomicu*, odnosno o tadašnjim potencijalnim trenerima NK Dinama Sergeju Jakiroviću i Goranu Tomiću. Unatoč minimalnu korištenju velikih slova, sve je jasno na temelju isticanja kontrastom (v. pojam *salience* u poglavlju *Uređivanje teksta*) dobivenoga njihovim korištenjem. Dakle, namjerno kapitaliziranje tek pojedinih slova u digitalnomu diskursu, gdje se ona često izostavljaju i zamjenjuju malima, može imati funkciju pridavanja važnosti, vrijednosti ili poštovanja pojmovima u tim riječima.

4.1.4.1.3. Majuskulizacija

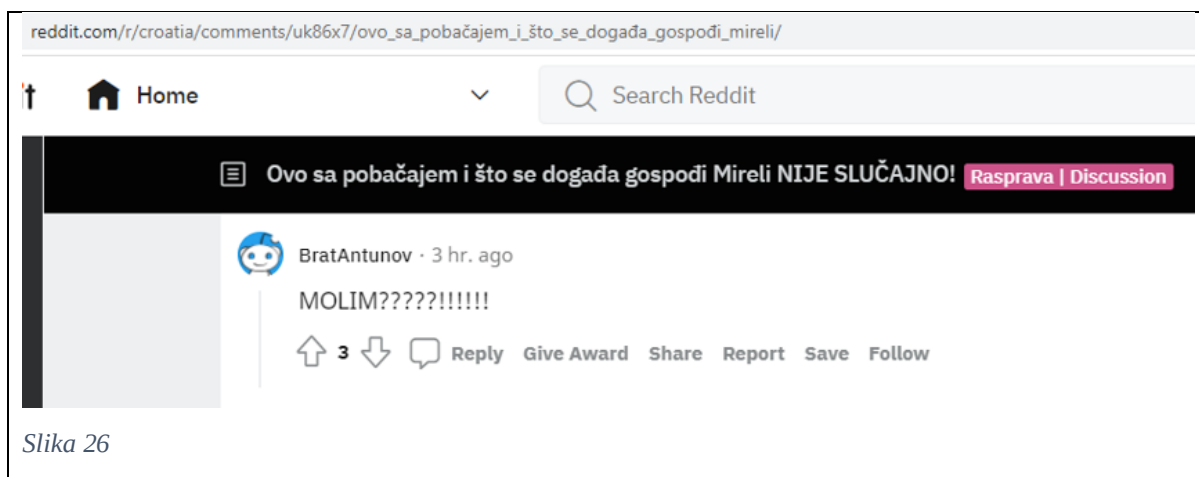
Prikažimo grafostilogene primjere uporabe velikih slova. Na prethodnoj fotografiji u drugomu komentaru vidimo ogromnu riječ sastavljenu od mnoštva naizmjeničnih slova <H> i <A> koja znači smijeh. Vrlo sličan slučaj jest i u prvomu komentaru, a jedina je razlika što je taj pisan malim slovima. Oba smijeha sarkastična su i posprdna, a važne značenjske razlike među njima nema. Funkcija majuskule u drugome smijehu jest samo vizualno isticanje komentara. Može se raditi i o potencijalnu isticanju glasnoće majusculom, tj. vikanju, što je i uobičajena funkcija majuskule.

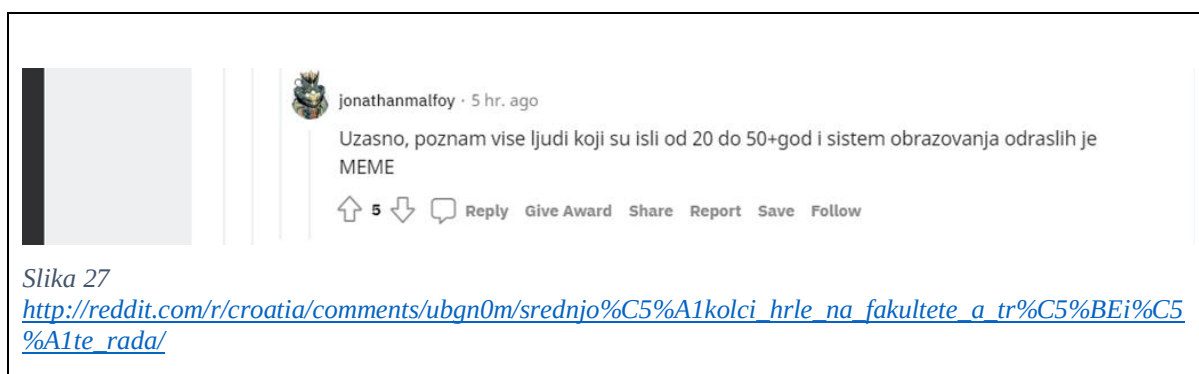
Ima i pisanih iskaza poput ovoga komentara o Luki Modriću koji su u cijelosti majuskučni, a kakvi su poznati svakome tko se služi internetom. Oni također pripadaju grafostilističkim postupcima, ali im ne treba pridavati veliku važnost jer takva je majuskučka tek napadni pokušaj autora teksta da dođe do izražaja ne kvalitetom svojega argumenta, već samom majuskučkom koja vizualno privlači pažnju na sebe. Uz to asocira na neugodnu glasnoću.

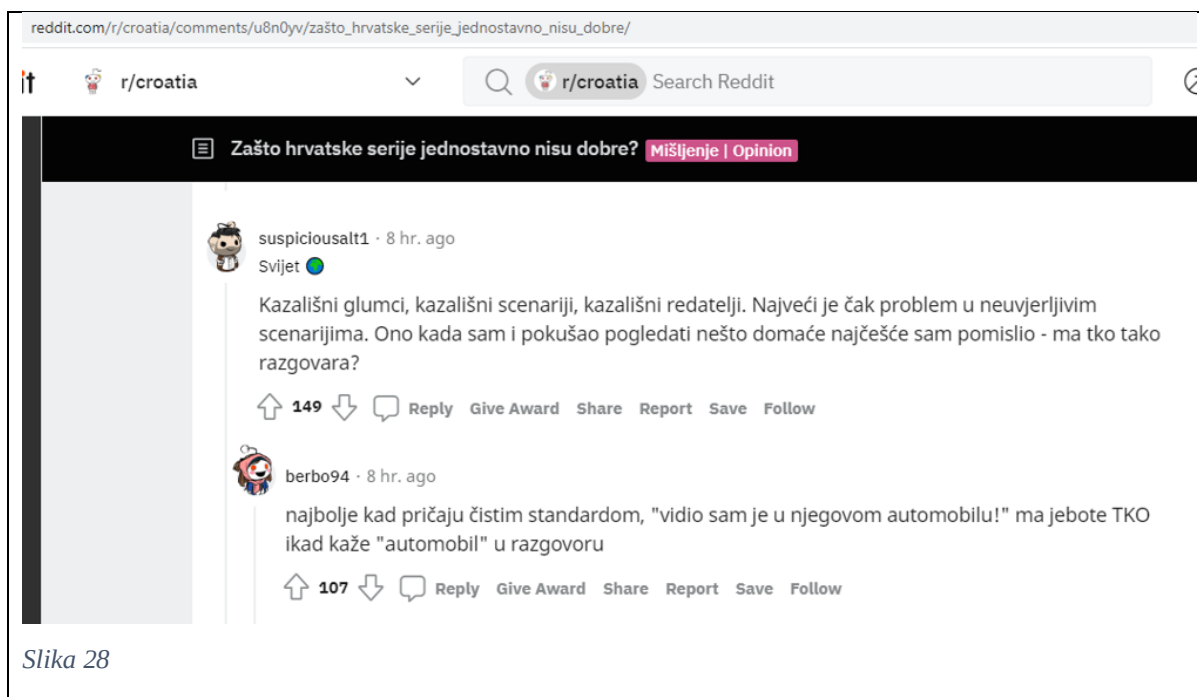

Ovaj je primjer naizgled sličan prošlom, ali s tom razlikom što je majuskučka ovdje daleko smislenija. Majuskučizirane su tek određene riječi koje pridonose poanti, što je majuskučkom dočarati glasnoću i doprijeti do autora objave kako vizualno tako i svojim smislom. Velika slova u rečenici *TE NOVCE NIKAD NECES DOBIT NATRAG!!!* ističu glasnoću i silinu, odnosno prikazuju vikanje kojim bi rečenica bila izrečena da se prenese u usmeni oblik. Tome, dakako, pridonosi i pretjerano, iako i dalje normom propisno, korištenje uskličnika. U svakoj rečenici osim jedne stavljena su po tri uskličnika. Zajedničkim korištenjem majuskučke i mnoštva uskličnika postiže se silniji dojam vikanja.

U ovomu primjeru upućujemo na dio naslova te prvi komentar objave koji su pisani majuskulom. Dio objave koji je napisan velikim slovima važan je zbog toga što majuskula označava, osim glasna i možda ljutita izgovora, također rečenični naglasak. Dakle, grafostilističkim je sredstvima označeno da je to posebno važan dio rečenice. Komentar ⟨MOLIM?????!!!!!!⟩ ironičan je odgovor na objavu. Hredditor iz komentara ruga se autoru objave napisavši majuskuliziranu rečenicu popraćenu s pregršt upitnika i uskličnika, a ruga mu se zbog toga što je prema njegovu mišljenju izrekao svoj posve neinovativan stav o temi koja je tada bila već danih aktualnima i svima dobro poznata. Efekt je postignut zahvaljujući majuskuli i mnoštvu upitnika i uskličnika, što je pretjerana količina kakvu ni jedan pravopis ne dopušta.

Ova dva primjera s Hreddita prikazuju kako u pisanoj digitalnoj komunikaciji majuskula može predstavljati rečenični naglasak koji se u govoru izražava pojačanim govornim vrednotama, što se u pismu inače vrlo teško prenosi. U prvomu primjeru (u drugomu komentaru) istaknuta je riječ <MEME> jer je korisnik nju htio naglasiti. U drugomu primjeru (također u drugomu komentaru) istaknuta je riječ <TKO>. Taj je primjer vrlo podatan za analizu jer u sebi ima kontrast; u prvomu komentaru nailazimo na sličnu rečenicu kao u drugomu u kojemu se autor također pita *tko* nešto radi, samo što tamo rečenični naglasak nije naznačen, pa u tomu slučaju čitatelj možda neće pri čitanju tako istaknuti pravu riječ za nositelja rečeničnoga naglaska. U drugomu je komentaru riječ <TKO> istaknuta kao glavna, što za efekt ima to da će čitatelj pročitati nju kao naglašenu, tj. istaknutu te će poanta imati jači učinak na njega. Možda će ju još jedanput ponoviti u sebi i stvarno se zapitati *tko* to tako kaže, upravo kako je to autor komentara želio. Vidjet ćemo kasnije da osim majuskule ima i drugih grafostilističkih načina isticanja rečeničnoga naglaska.

4.1.4.1.4. Naizmjenična mala i velika slova

Ima još jedna vrlo zanimljiva pojava koja uključuje i minuskulu i majuskulu. Radi se o naizmjeničnu pisanju teksta malim i velikim slovima – jedno malo pa jedno veliko slovo – a čija je primarna funkcija izražavanje ruganja. S obzirom na potencijalnu zahtjevnost i lošu čitkost ručnoga pisanja na ovaj način, te pojave u rukopisnomu obliku nema, već je ona

karakteristična isključivo za digitalni diskurs. Takvo pisanje na Redditu relativno je često unatoč zahtjevnosti takva pisanja kako na računalu tako i na mobitelu. Našli smo za ovaj rad osam takvih primjera na Hredditu, od čega je u njih pet tim načinom napisana čitava rečenica ili više od toga, a u preostalim trima napisano je manje od rečenice. Donosimo više primjera s naknadnim opisima.

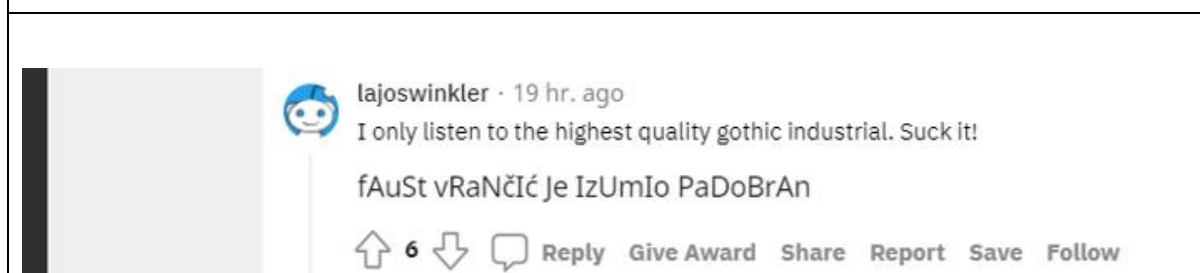

Slika 29

http://reddit.com/r/croatia/comments/ubgnOm/srednjo%C5%A1kolci_hrle_na_fakultete_a_tr%C5%BEi%C5%A1te

Slika 30 http://reddit.com/r/croatia/comments/rvujrk/mi%C5%A1ljenje_o_zenskam.recenziraju/

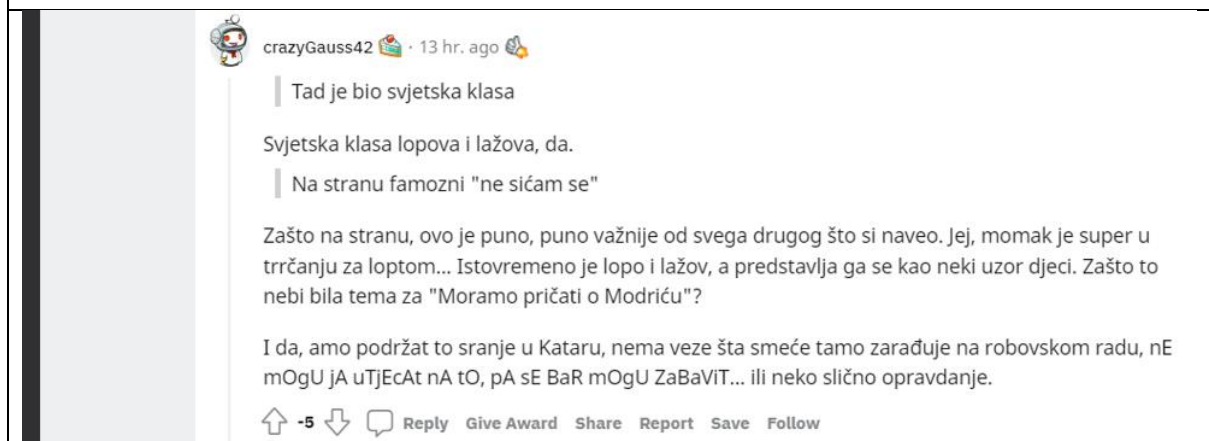
Slika 31 http://reddit.com/r/croatia/comments/ukda1r/nadan_se_da_je_sad_jasno/

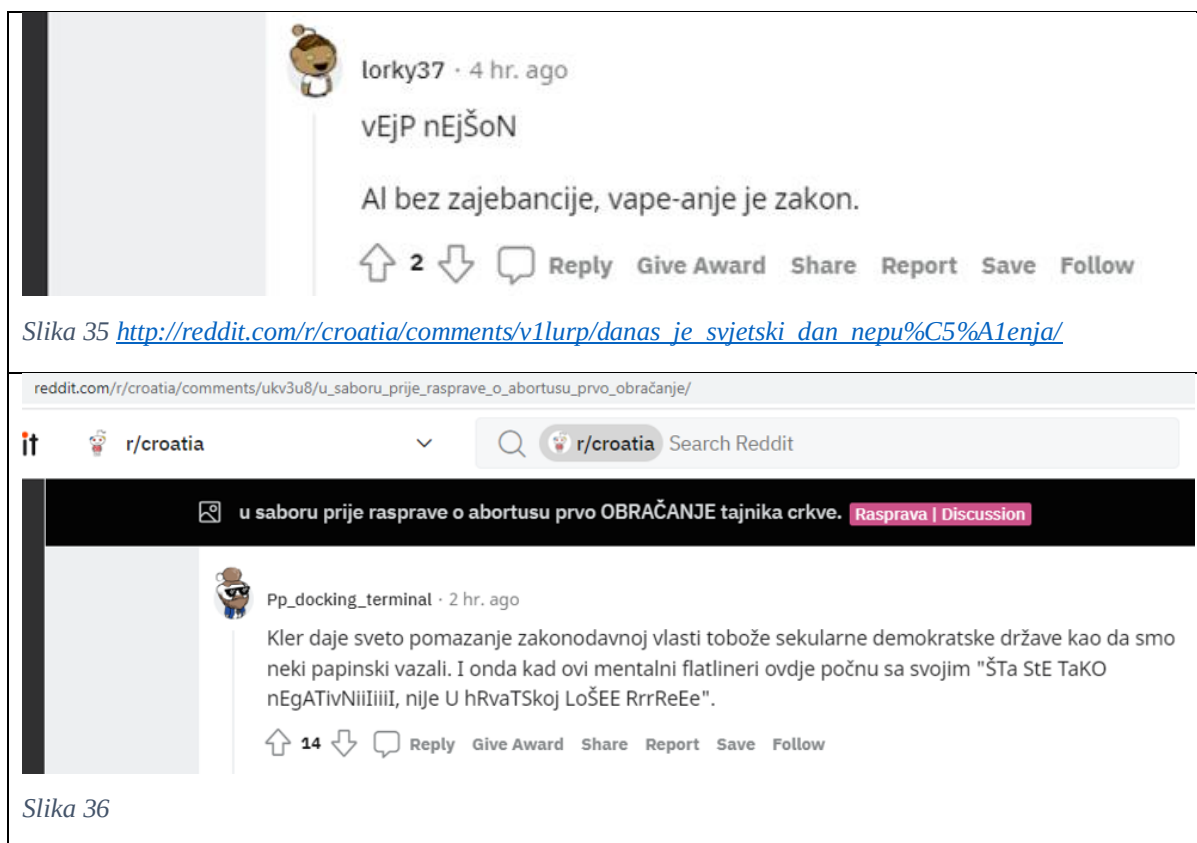
Slika 32 http://reddit.com/r/croatia/comments/uiq7bp/dionakaj_je_ovo/

Slika 33 http://reddit.com/r/croatia/comments/uiwe9h/vrijedis_li_vise_od_dva_psa_zabavno/

Slika 34 http://reddit.com/r/croatia/comments/u2liph/moramo_pri%C4%8Dati_o_modri%C4%87u/

Slika 36

U svima njima vidimo veliku dosljednost korištenja naizmjenice redom jednoga malog pa jednoga velikog slova, s time da nije strogo određeno koje od njih treba biti početno, nego je samo bitno da se ona pravilno izmjenjuju. Osnovna funkcija svakoga teksta pisanoga ovim načinom jest ruganje, a daju se pritom uočiti značenjske razlike u nijansama. U primjeru sa *Slike 29* koji spominje <diPLoMu> u komentaru, gdje je unutar rečenice samo jedna riječ ovako pisana, uočava se također obezvređivanje tako napisana pojma. U mnogim od ovih primjera riječ je o citiranju koje se umjesto navodnicima označava ovakvim pismom. To je lako uočljivo primjerice na *Slici 30*. Iako se hredditor sa *Slike 36* poslužio još i navodnicima, već bi i bez njih bilo jasno da se radi o citiranju. Možemo reći da su navodnici ovdje zalihosni jer su već grafostilistički naznačeni slovima. Kada nije riječ o izravnu citiranju, takvim načinom pisanja može se dočaravati diskurs koji ne pripada autoru komentara, nego tobože ludoj ili glupoj osobi (barem prema mišljenju autora). Na *Slici 33* to je jasno vidljivo. U prvom izdvojenom komentaru dana je kritika određene grupe ljudi – ekstremnih ljubitelja pasa, a sljedeći komentar u dretvi¹⁴ koji se sadržajem nastavlja na njega pisan je naizmjenično malim i velikim slovima. Pisan je tako jer je autor komentara time htio taj iskaz dodijeliti tipičnu članu te grupe ljudi, a

¹⁴ Kao što je objašnjeno u potpoglavlju *Hrvatski Reddit – Hreddit* to je niz komentarâ koji se međusobno nadovezuju.

sebe ograditi od tih riječi, pa pokazati da on ne misli tako, već da se tome ruga, a to potvrđuje i komentar nakon. Dakle, majuskulizacijom svakoga drugog slova postiže se efekt ruganja te potencijalna citiranja ili glumljenja tuđega diskursa. Istaknimo još primjer sa *Slike 35* koji je ruganje ruganju. Pisanjem naizmjeničnim slovima odaje se vizualni dojam ruganja koji se zatim opovrgava, tako da je u ovom slučaju takav način pisanja naizgled imao za cilj ruganje, a zapravo tek privlačenje pažnje čitatelja.

S obzirom na to da postoji jedan univerzalno prihvaćen a vrlo specifičan način pisanja namijenjen posebno ruganju, možemo prema tome zaključiti da je ljudima na internetu ruganje od svojevrstne važnosti, što je već tema za daljnja istraživanja.

4.1.4.2. Uređivanje teksta (kurziviranje, boldanje, mali i veliki font, boja)

Reddit ima kvalitetne, iako ne brojne, mogućnosti uređivanja teksta za kreiranje objava i komentara. Uz uobičajeno kurziviranje i boldanje (podebljavanje), tu su i opcije poput smanjivanja i povećavanja fonta, implementiranja linkova (poveznica) u tekst, precrtavanja teksta te određenoga bojenja teksta. Kako se ovaj rad bavi grafostilistikom, razmotrit ćemo samo one načine uređivanja teksta koji mogu biti shvaćeni grafostilogeno, a to su u slučaju Reddita kurziviranje, boldanje, bojenje slova i mijenjanje fontova.

Kurzivna i boldana slova nalaze svoje opravdanje različitosti od onih *običnih*, temeljnih slova već na temelju Markovićeve definicije grafema kao apstraktne jedinice:

Svi ostvaraji jednoga grafema alografi su tog grafema. Dakle svi oni naši različiti a-ovi alografi su grafema ⟨a⟩ i bilježiti ćemo ih u jednostrukim izlomljenim zagradama:

⟨a⟩, ⟨a⟩, ⟨a⟩, ⟨a⟩, ⟨A⟩, ⟨A⟩, ⟨A⟩, ⟨A⟩.... (2015: 88).

Prema ovakvu poimanju grafema kao apstraktne jedinice koja se ostvaruje različitim grafovima ili alografima zaključujemo ispravnim poimati i različite fontove teksta za supstitucijske figure slova onda kad su oni razlikovni, a oni u digitalnomu diskursu često jesu razlikovni, tj. na Redditu svakako jesu zbog toga što se tamo razlikuju tek tri veličine fonta. To bi dakle bilo tako da se grafem ⟨a⟩ realizira kao ⟨a⟩ ili ⟨A⟩ te kao ⟨a⟩ ili ⟨A⟩ uz naravno dodatnu mogućnost kurziviranja i boldanja. Dapače, isto to vrijedi i za različite boje teksta ako se one dovoljno razlikuju međusobno. Da je tako, pokazuje i članak *Towards a semiotics of typography* koji se bavi tipografskim uređivanjem teksta za koje tvrdi da može biti značenjski bitno onda kada je ono razlikovno. Iako se u članku grafostilistika izrijeком ne spominje, jasno

je da se navedenim značenjima bavi upravo grafostilistika. Theo van Leeuwen ističe važnost pojma *salience* (uočljivost, isticanje).

Tipografija primjerice može ostvariti isticanje pomoću veličine, kontrasta boje, pokreta ili bilo čime što može riječ ili izraz u rečenici istaknuti od ostalog (različit font, različit stil fonta, različita debljine fonta i ostalo) (2006: 144/145).

Takva isticanja nisu ograničena isključivo na tipografiju, već su zajednička i drugim modusima, kao što je primjerice boja sastavni dio slike, filma ili reklamnih slogana, te ona ulaze u sferu multimodalnosti kojom se bavi multimodalna stilistika (isto: 145).

Multimodalnost znači supostavljanje i integraciju različitih modusa – semiotičkih resursa – u tekstu (Buljubašić 2015: 2).

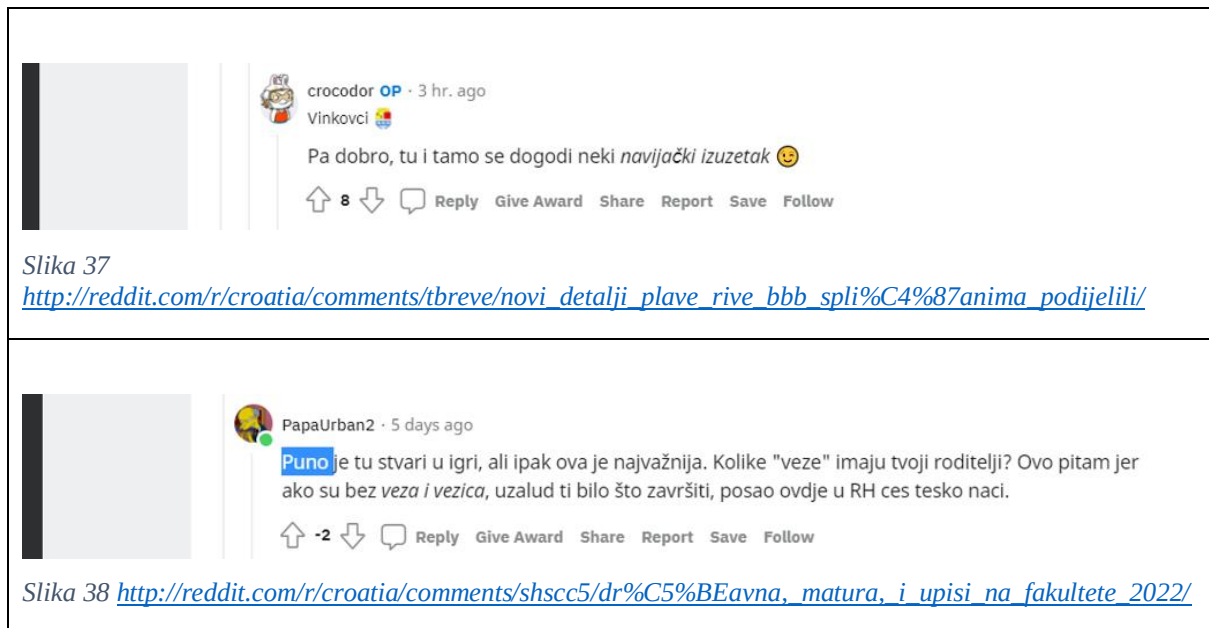
Tom granom stilistike ovaj se rad ne bavi, ali jasna je njezina uska povezanost s grafostilistikom, a osim toga Redditove objave i megatekstovi gotovo su uvijek multimodalni jer osim same tekstne multimodalnosti uključuju i fotografije, videozapise, poveznice i drugo.

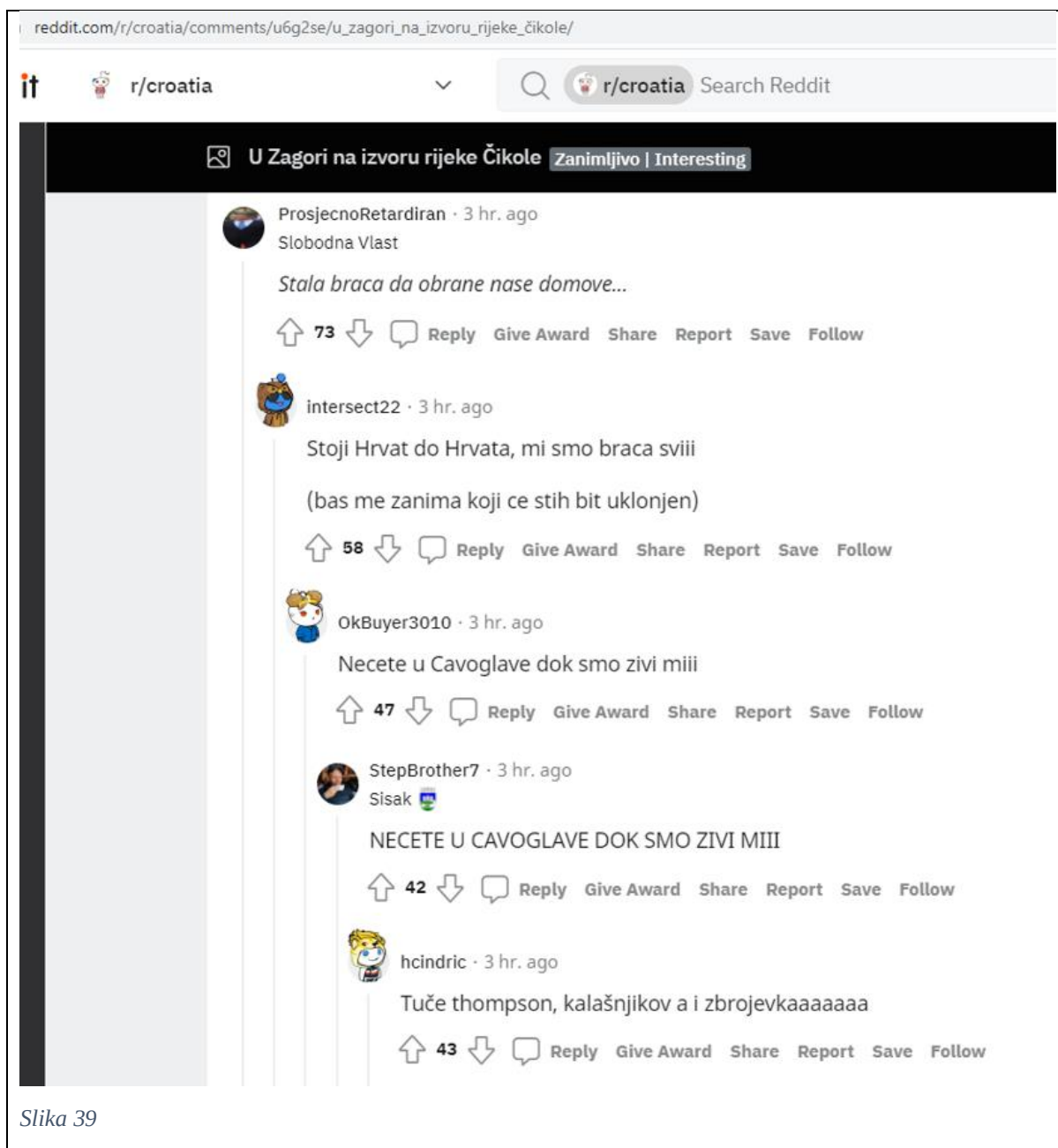
4.1.4.2.1. Kurziviranje

Kurziv je jedna vrsta isticanja slova ili teksta koja je relativno suptilna i ne zapada za oko odmah za razliku od majuskule ili bolda. On u digitalnomu diskursu u neslužbenoj komunikaciji ima nekoliko funkcija koje ćemo objasniti na primjerima. Prva je funkcija citiranje.

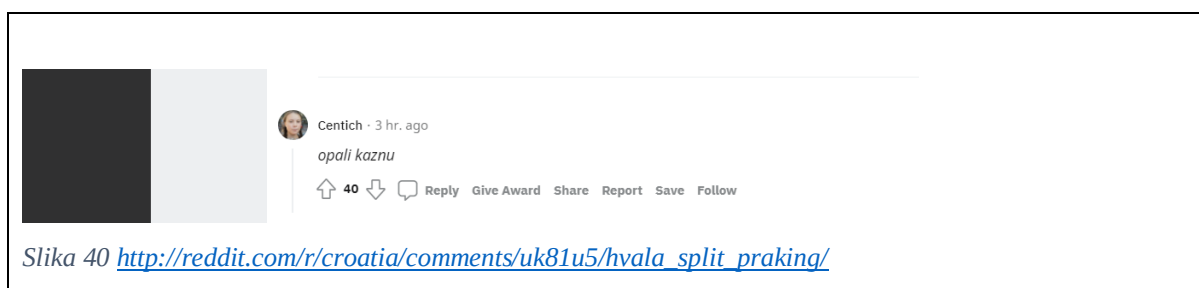
Po uzoru na znanstveni stil kurziv može značiti citiranje. U prvim dvama priložima koji slijede kurziv služi kao zamjena za navodnike. Odličan primjer ove funkcije nalazimo u primjeru nakon njih u prvomu komentaru. Objava s fotografijom rijeke Čikole u svomu naslovu sadrži prvi stih jedne Thompsonove nacionalističke pjesme, što je potaknulo hreditore da je u komentarima *zapjevaju*. Prvi je korisnik u svojem komentaru napisao drugi stih te pjesme te ga stavio u kurziv da naznači kako se radi o citiranju stiha koji slijedi te da uputi na pjesmu, a stih je završio trotočkom koja znači nedovršenost, odnosno da se pjesma nastavlja te da možda i sâm očekuje od ostalih da poprate njegovu ideju te da se nadovežu na trotočku nastavljanjem na njegov stih, što se i dogodilo. Svi sljedeći komentari stihovi su koji slijede. Oni više nisu stavljeni u kurziv zato što je od prvoga komentara postalo jasno da se radi o citiranju pjesme, a i zato što je jednostavnije samo natipkati bez dodatnog kurziviranja. Ne zaboravimo da je diskurs Reddita posve neformalan i da nikakvo citiranje tamo nije obvezno, pa je svako tamošnje uređivanje teksta tek puka dobra volja. U tim sljedećim komentarima još su dvije

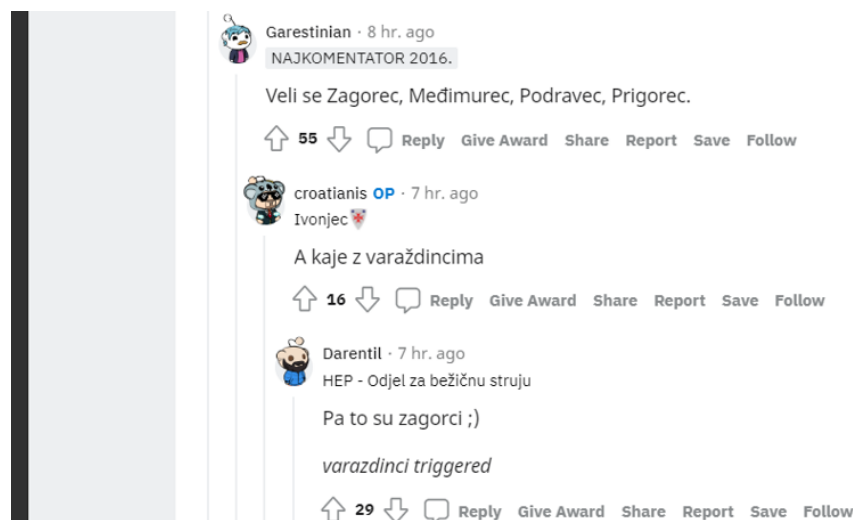
grafostilističke figure, a obje se odnose na grafijsko iskazivanje zvukovnih vrednota. U svih pet stihova na kraju posljednjih riječi možemo zamijetiti adicijske figure slova koje prikazuju produžen (2., 3. i 4. stih) ili vrlo dug (5. i 6. stih) izgovor danih slogova upravo kao u pjesmi, a druga je figura kapitalizacija svih slova u cijelom ponovljenom stihu-komentaru, čime se dočarava pojačana glasnoća toga stiha. Grafostilističkim sredstvima ovdje je postignut jedan dio onoga što se inače postiže notnim zapisom.

Druga zamijećena funkcija kurziva korištena na Redditu jest pretvaranje kurzivnoga teksta u didaskaliju kao što je to u dramskomu rodu u književnosti ili u onomatopeju kao što je to u stripu. Prikaz didaskalija u sljedećim je dvama primjerima.

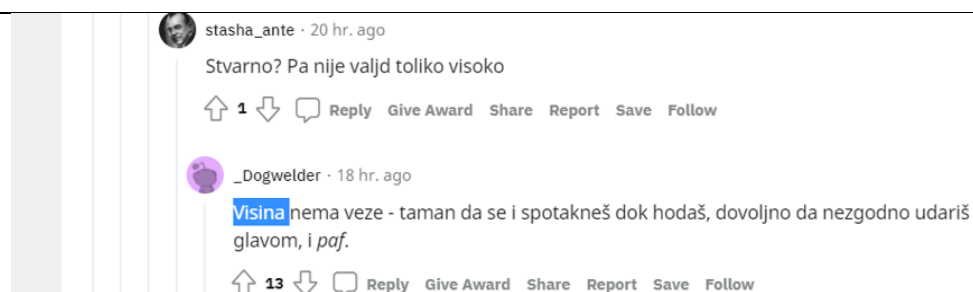

Slika 41

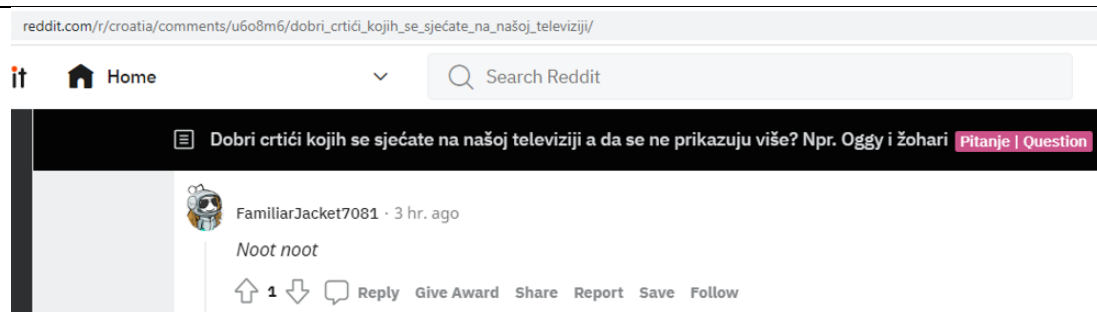
http://reddit.com/r/croatia/comments/uaswqw/zanima_me_za%C5%A1to_svi_imaju_takve_stereotipe_o/

Na isti način kurzivom se može dočaravati stripovski stil, pa tako redditori pojedine onomatopeje zapisuju u kurzivu. Tako je u primjerima ⟨paf⟩ u posljednjemu komentaru te u ⟨noot noot⟩. Prvi je zvuk udarca, a drugi je zvuk trube na engleskomu jeziku koji se čita [n:ut n:ut], a koji bi na hrvatskom bio *bip-bip*.

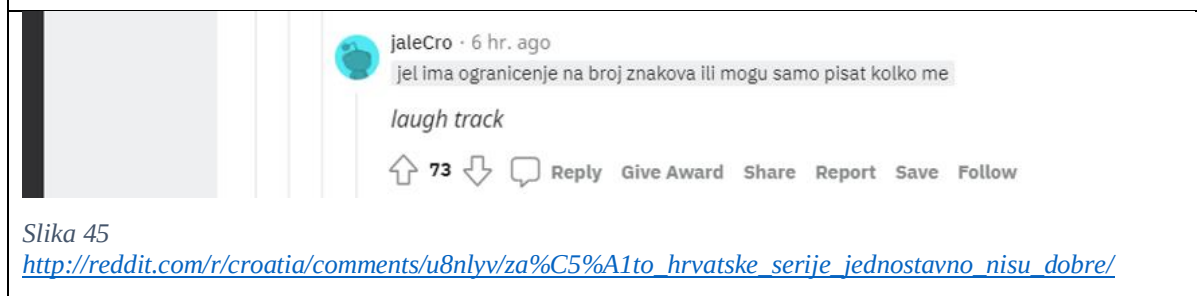
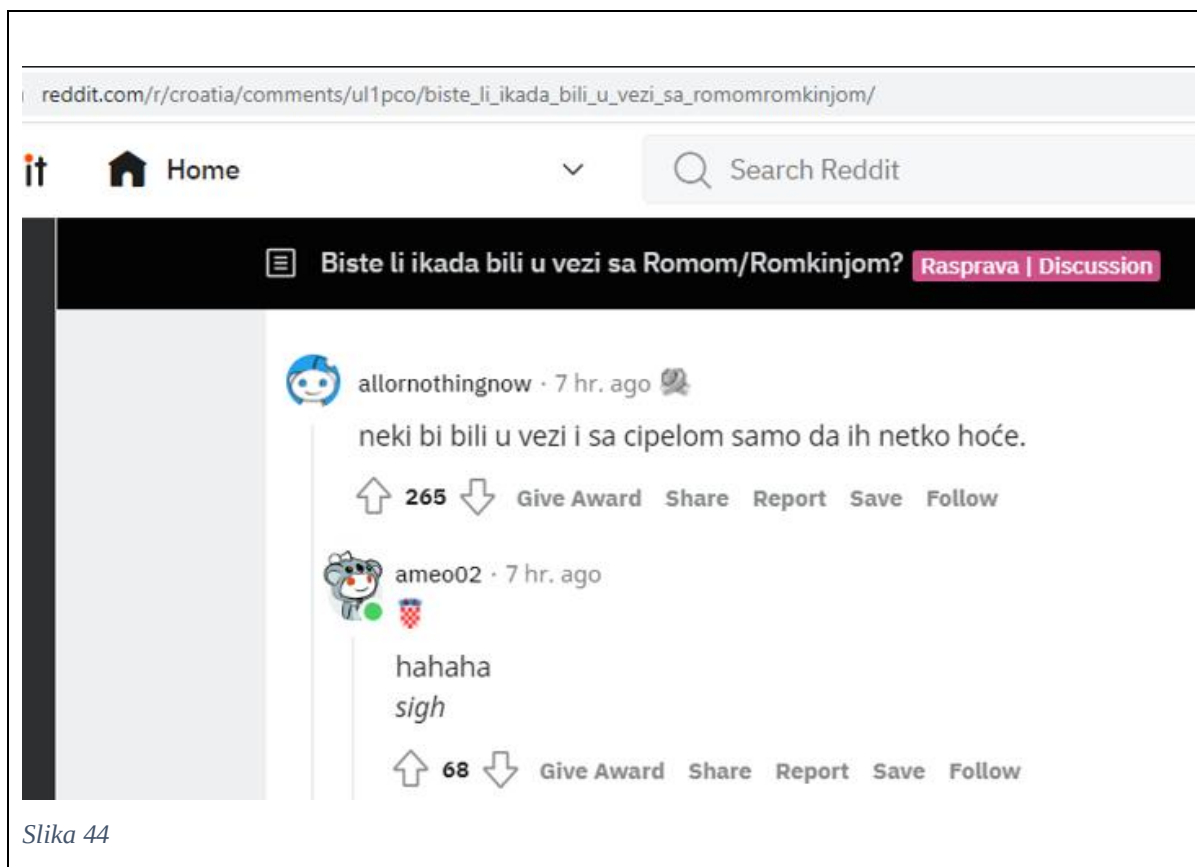
Slika 42

http://reddit.com/r/croatia/comments/toy108/veliki_povratak_zdravko_pevec_otvara_prvi_du%C4%87an/

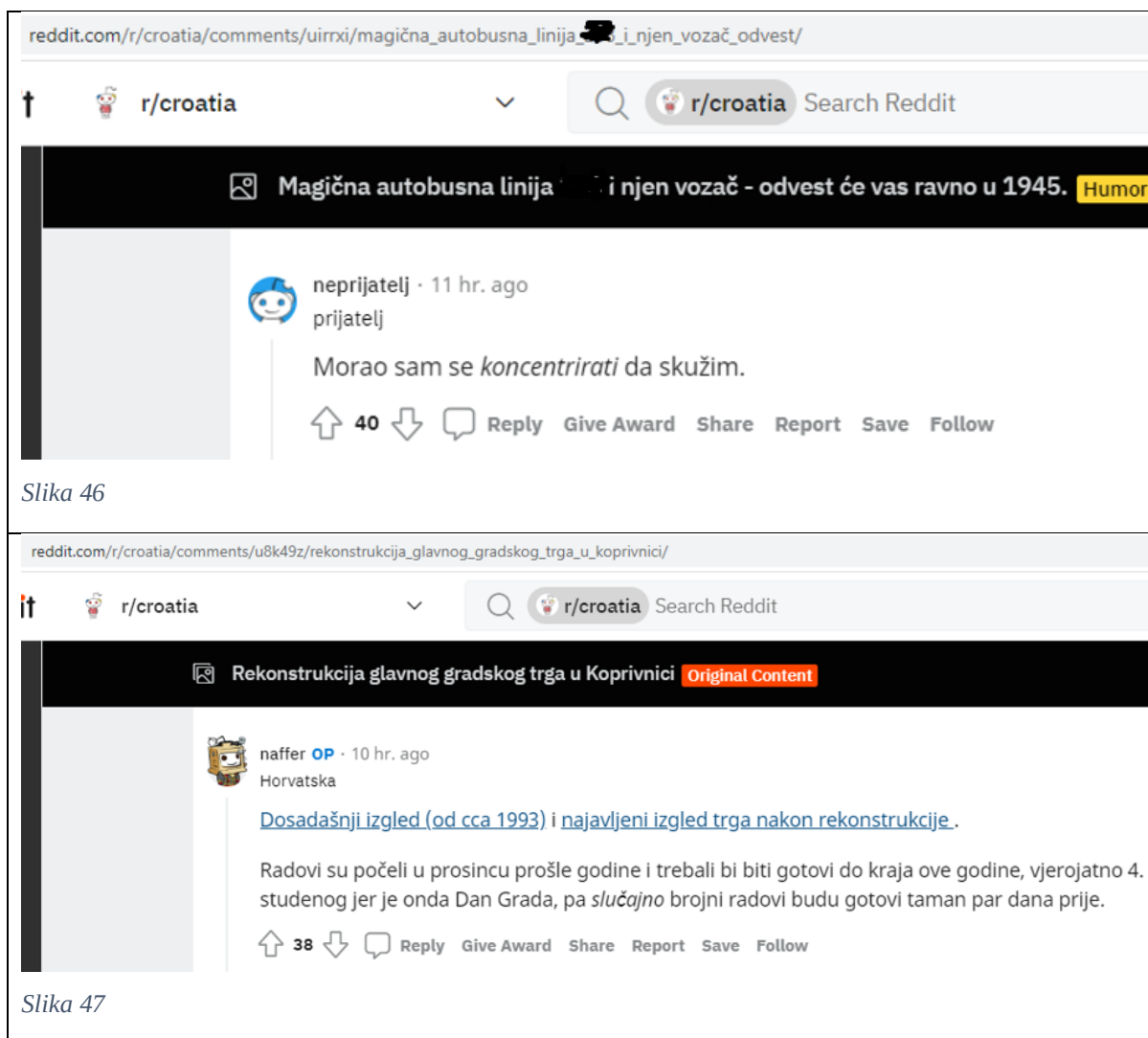
Slika 43

Posljednja dva primjera ⟨sigh⟩, hrv. uzdah te ⟨laugh track⟩, tj. smijeh s vrpce¹⁵ imaju obilježja i stripa i drame. Smijeh s vrpce znači odsutnost stvarnoga smijeha.

Treća funkcija koju može imati kurzivni tekst jest isticanje rečeničnoga naglaska, za što su pronađena dva primjera s Hreddita.

¹⁵ prethodno snimljen smijeh koji se u humorističnim serijama producira u humorističnim situacijama

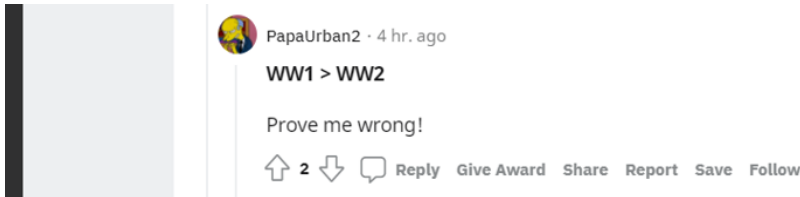

Objavljena je fotografija vozača autobusa jedne autobusne linije u Hrvatskoj koji prema mišljenju autora objave nalikuje Hitleru, a autor istaknutoga komentara dalje se našalio na račun toga napisavši (Morao sam se *koncentrirati* da skužim). Grafostilistički je zanimljivo to što je obrat iz svoje šale napisao u kurzivu. U govorenu jeziku to bi se istaknulo izgovorom, ali u pismu govorne vrednote nisu vidljive. Njih se ipak može donekle istaknuti pomoću grafije. Osim spomenutom majuskulizacijom, moguće je to činiti i kurzivom što djeluje suptilnije. U ovom slučaju kurzivirana je riječ (koncentrirati), čime je postignuto da ju se dodatno razmotri te da oni koji pročitaju komentar ne prijeđu preko njega tek tako, bez da uvide šalu. Da nema kurziva, komentar bi se mogao shvatiti na denotativan način, kao da autor jednostavno nije iz prve uočio dotičnu fizičku sličnost kod vozača sve dok se nije koncentrirao. Ovako, kada je riječ grafički istaknuta, čitatelj se na trenutak zaustavi te obrati na nju pažnju. Tada uviđa poantu šale, što je crnohumorna asocijacija na koncentracijske logore, koji nažalost lako podsjećaju na Hitlera.

Riječ ⟨slučajno⟩ stavljena je u kurziv također kako bi se grafički istaknula te kako bi se čitatelju dalo do znanja da ju treba pročitati naglašeno. U ovom se slučaju riječ grafički ističe jer se želi naznačiti kako se ne radi tek o puku denotativnomu značenju, već o sarkazmu. Ono što bi se u govorenu jeziku istaknulo izgovorom, pogledom ili mimikom, u pismu se mora nadoknaditi, a za to je grafostilistika od velike pomoći.

4.1.4.2.2. Boldanje

Boldani (podebljani) tekst ima jednu jasnu funkciju, a to je isticanje. Njegovo isticanje možemo podijeliti u dvije vrste – vizualno i glasovno. Vizualno je isticanje veoma česta pojava, a osim bolda za to je pogodna i majuskula. Njime se može privlačiti pažnja na svoj komentar kako bi bio uočljiviji (1. primjer), on može doprinositi uređivanju objave ili komentara (2. primjer) tako da se dobiju istaknuti i neistaknuti načini pisanja, a može se njime istaknuti određeni dio teksta (3. primjer).

PapaUrban2 · 4 hr. ago

WW1 > WW2

Prove me wrong!

↑ 2 ↓ Reply Give Award Share Report Save Follow

Slika 48 http://reddit.com/r/croatia/comments/u8Inrz/osje%C4%87ate_li_sram_odabirom_faksaposla/

Stadion: Poljud

POSTAVE

HNK Hajduk Split

Lovre Kalinić, Dino Mikanović, Ferro, Josip Elez, Dario Melnjak, Josip Vuković, Marco Fossati, Filip Krovinović, Marko Livaja, Jan Mlakar, Nikola Kalinić

GNK Dinamo Zagreb

Dominik Livaković, Rasmus Lauritsen, Josip Šutalo, Kevin Teophile-Catherine, Mislav Oršić, Amer Gojak, Josip Milišić, Arijan Ademi, Stefan Ristovski, Bruno Petković, Mahir Emrelli

Slika 49

http://reddit.com/r/croatia/comments/u808do/dretva_za_utakmicu_hnk_hajduk_split_vs_gnk_dinamo/

Koliko je TVZ isplativ kao faks? Obrazovanje | Education

PropaliInzenjer · 12 min. ago · edited 1 min. ago

Sve kaj ces nac na internetu vezano uz TVZ su zastarijele informacije i mogu ti reć da je TVZ daleko bolji faks* nego sto je tada bio. Gledajući samo promjene koje su se desile od kad ja studiram teško ga je ne preporučiti.

TVZ je gusila bivša dekanica koja je krala milijune i uhljebljavala familiju, nakon što je on srušena došlo je novi dekan koji je donio velike promjene na bolje a od ove godine imamo novu dekanicu koja nastavlja taj trend. Trenutno najveća stvar je činjenica da je TVZ otisao od jednog od najskupljih fakulteta za studirati do jednog od najjeftinijih (130kn/ECTS).

Ja sam na mehatronici pa ti nemrem najpreciznije govoriti o ostalim smjerovima no ja sam jako zadovoljan. Ima par loših profesora ali većinski su stvarno super i tretiraju te kao pravo osobu a ne kao da si crv kao što kolege s drugih STEM fakulteta navode da je slučaj kod njih. Imamo jedne od najskupljih labosa te oprema na kojoj radimo je Gucci. TVZ-ov najveći problem je to što nema jednu zagredu za sve studije nego smo razbacani posvuda (FSB, Vrbik, Konovoska itd.) ali sve učionice u Konovoskoj (Jedini pravi prostori u valsnistvu TVZ-a koliko ja znam) su nove i lijepo uređene.

One price da poslodavci ne priznaju TVZ su gluposti jer se doslovce trgaju da zaposle ljude, pogotovo na računalstvu. Imamo jako dobar SZBOR koji organizira razne izvanredne aktivnosti poput Mc2 natjecanja, brutalne brucošijade i eSport natjecanja. Uskoro je **TVZ spring break party** i svatko može doći tako da navratite.

<https://www.instagram.com/sztvz/?hl=en>

Slika 50 http://reddit.com/r/croatia/comments/u7ashm/koliko_je_tvz_isplativ_kao_faks/

Kao što je slučaj s majuskućom i s kurzivom, bold također može služiti za glasovno isticanje, odnosno za isticanje rećenićnoga naglaska. Lako je uočljiv poput majuskule, ali od nje ističe na decentniji način. Pravi su primjeri toga među sljedećima redom: rijeć <trebale> za isticanje toga kako ipak nisu, zatim u zagradi napisano <u prosjeku> s dodanom psovkom upućenom onima koji se osjećaju prozvanima.

BluGalaxative OP · 7 hr. ago

Kakvu to svrhu ispunjava kad ja u Osijeku odem do trgovine i kupim ovakvo pakiranje? Jesu li boće **trebale** oćići u inozemstvo, ali nisu pa su završile na našem tržištu s tim najljepnicama?

9 9 Reply Give Award Share Report Save Follow

Slika 51 http://reddit.com/r/croatia/comments/u8oc3y/za%C5%A1to_trgovine_lijepo_ove_nepovratna_boca/

lajoswinkler · 5 hr. ago

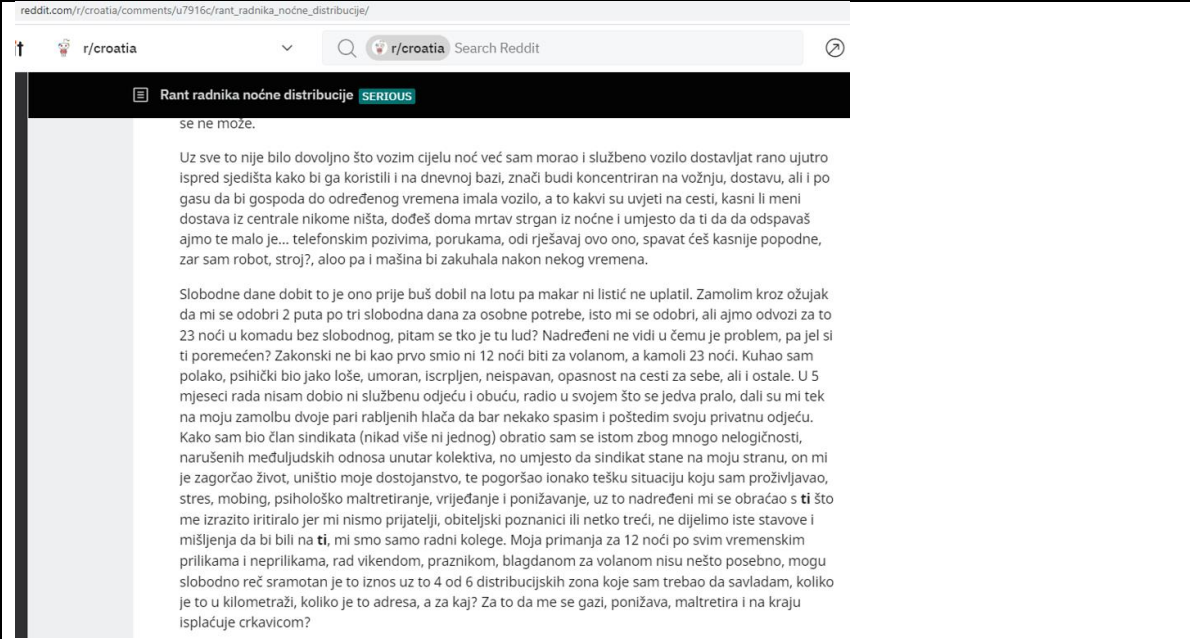
I only listen to the highest quality gothic industrial. Suck it!

Ima smisla. Prvo, nižeobrazovani su u prosjeku zatucaniji (**u prosjeku**, jebo vas triggerane), stariji su u prosjeku nostalgićni sa svojim selektivnim pamćenjem, a treće, žene nisu iskusile idiotizam obveznog vojnog roka u režiji JNA. Zaista ima smisla.

47 47 Reply Give Award Share Report Save Follow

Slika 52
http://reddit.com/r/croatia/comments/tksvm7/anketa_obavezni_vojni_rok_najvi%C5%A1e_podr%C5%BEavaju_ni%C5%BEe/

Ima i slučajeva boldana teksta kojima se mogu pripisati oba vida isticanja. U sljedećemu primjeru u ogromnu tekstu istaknuta riječ <ti> privlači pažnju prvenstveno vizualno, ali ističe se i glasovno. U posljednjemu primjeru boldane su tri velike riječi naglasnice, a kako rečenični naglasak ne može biti na svim trima riječima, tako možemo pretpostaviti kako je on samo na jednoj od njih, primjerice na prvoj riječi <trenutno>, dok je na drugim dvjema isticanje tek vizualno.

reddit.com/r/croatia/comments/u7916c/rant_radnika_noćne_distribucije/

r/croatia

Rant radnika noćne distribucije **SERIOUS**

se ne može.

Uz sve to nije bilo dovoljno što vozim cijelu noć već sam morao i službeno vozilo dostavljati rano ujutro ispred sjedišta kako bi ga koristili i na dnevnoj bazi, znači budi koncentriran na vožnju, dostavu, ali i po gasu da bi gospoda do određenog vremena imala vozilo, a to kakvi su uvjeti na cesti, kasni li meni dostava iz centrale nikome ništa, dođeš doma mrtav strgan iz noćne i umjesto da ti da da odspavaš ajmo te malo je... telefonskim pozivima, porukama, odi rješavaj ovo ono, spavat ćeš kasnije popodne, zar sam robot, stroj?, aloo pa i mašina bi zakuhala nakon nekog vremena.

Slobodne dane dobit to je ono prije buš dobio na lotu pa makar ni listić ne uplatil. Zamolim kroz ožujak da mi se odobri 2 puta po tri slobodna dana za osobne potrebe, isto mi se odobri, ali ajmo odvozi za to 23 noći u komadu bez slobodnog, pitam se tko je tu lud? Nadređeni ne vidi u čemu je problem, pa jel si ti poremećen? Zakonski ne bi kao prvo smio ni 12 noći biti za volanom, a kamoli 23 noći. Kuhao sam polako, psihčki bio jako loše, umoran, iscrpljen, neispavan, opasnost na cesti za sebe, ali i ostale. U 5 mjeseci rada nisam dobio ni službenu odjeću i obuću, radio u svojem što se jedva pralo, dali su mi tek na moju zamolbu dvoje pari rabljenih hlača da bar nekako spasim i poštediti svoju privatnu odjeću. Kako sam bio član sindikata (nikad više ni jednog) obratio sam se istom zbog mnogo nelogičnosti, narušenih međuljudskih odnosa unutar kolektiva, no umjesto da sindikat stane na moju stranu, on mi je zagorčao život, uništio moje dostojanstvo, te pogoršao ionako tešku situaciju koju sam proživljavao, stres, mobing, psihološko maltretiranje, vrijeđanje i ponižavanje, uz to nadređeni mi se obraćao s ti što me izrazito iritalo jer mi nismo prijatelji, obiteljski poznanici ili netko treći, ne dijelimo iste stavove i mišljenja da bi bili na ti, mi smo samo radni kolege. Moja primanja za 12 noći po svim vremenskim prilikama i neprilikama, rad vikendom, praznikom, blagdanom za volanom nisu nešto posebno, mogu slobodno reć sramotan je to iznos uz to 4 od 6 distribucijskih zona koje sam trebao da savladam, koliko je to u kilometraži, koliko je to adresa, a za kaj? Za to da me se gazi, ponižava, maltretira i na kraju isplaćuje crkavicom?

Slika 53

stilbluebelt · 8 hr. ago

Hot take

U trenutnom obrazovnom sustavu nikada nebi dozvolio djetetu da upiše strukovnu školu. Po mome iskustvu u strukovne škole većina upisuje jer nema izbora, tj. nemože upisat gimnaziju. Dok ovi koje zapravo zanimaju struke koje upišu jednostavno uništi ostatak generacije. Većina propaliteta koje poznajem ili sam poznao je završilo/išlo u strukovne škole.

Djeca su povodljiva i idu za većinom, pogotovo u tim godinama. Naravno tu odgoj igra ulogu ali samo do određene mjere. Većina u strukovnim školama su "loša" djeca. Da ne pričao o maltretiranju "dobre" (znam da toga ima i u gimnazijama, ali puno manje) djece i nastavi koje je često nemoguće pratiti zbog većine mangupa u strukovnim školama.

16

Reply Give Award Share Report Save Follow

Slika 54

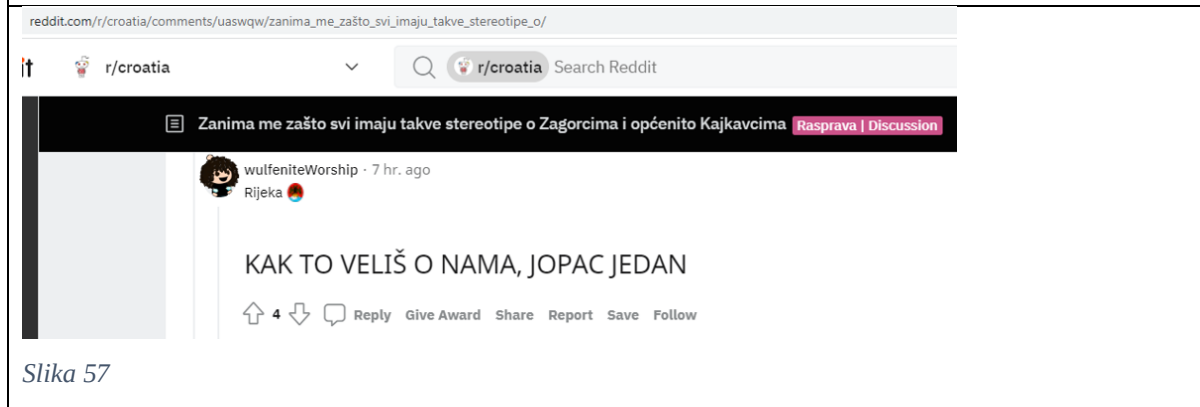
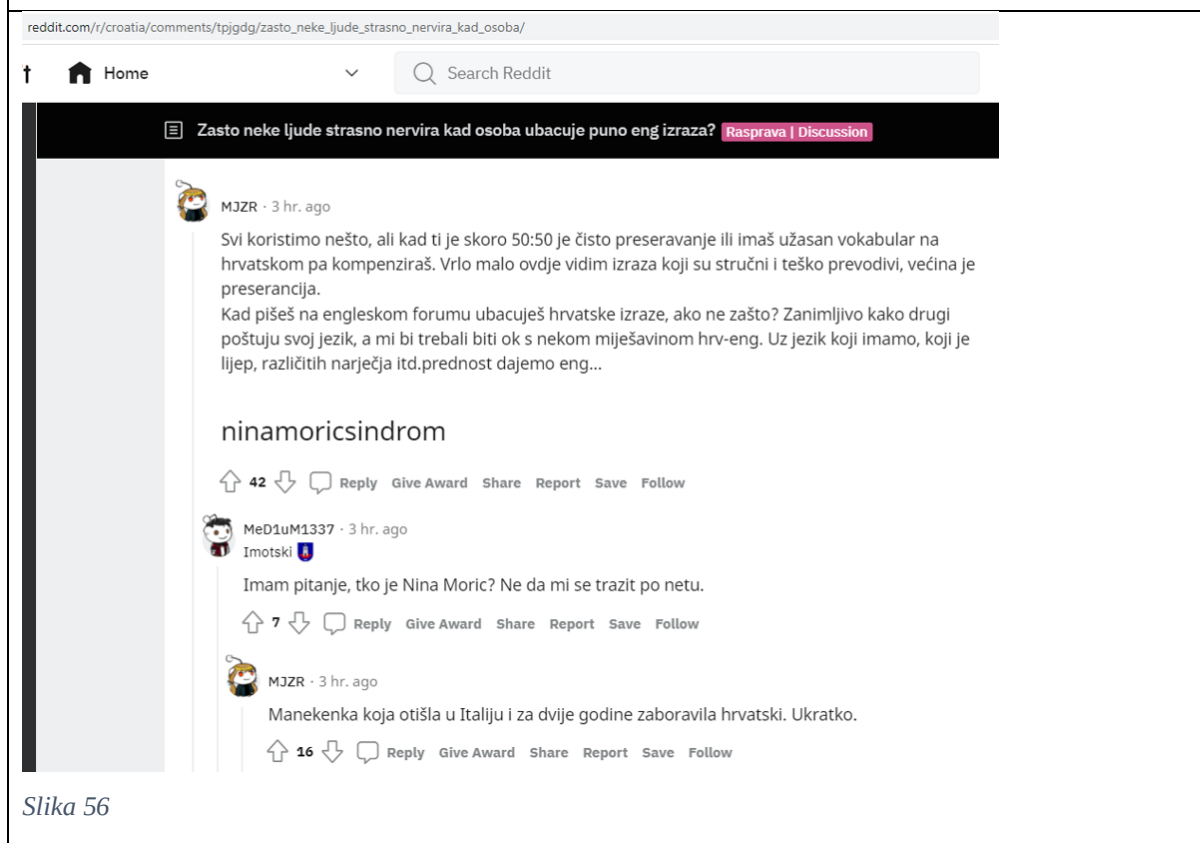
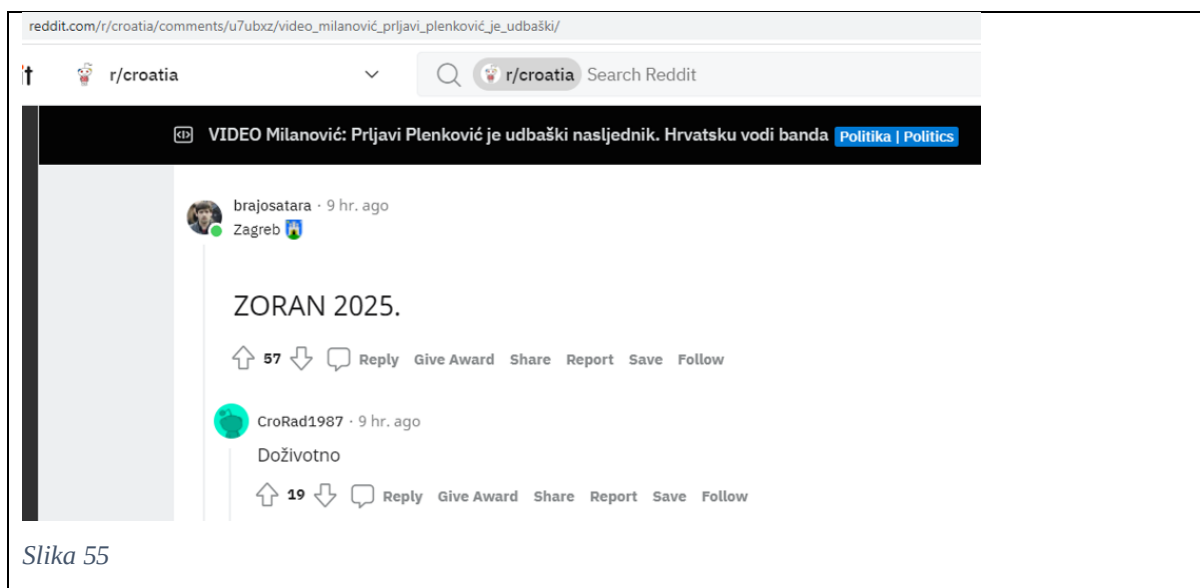
http://reddit.com/r/croatia/comments/ubgnOm/srednjo%C5%A1kolci_hrle_na_fakultete_a_tr%C5%BEi%C5%A1te_rada/

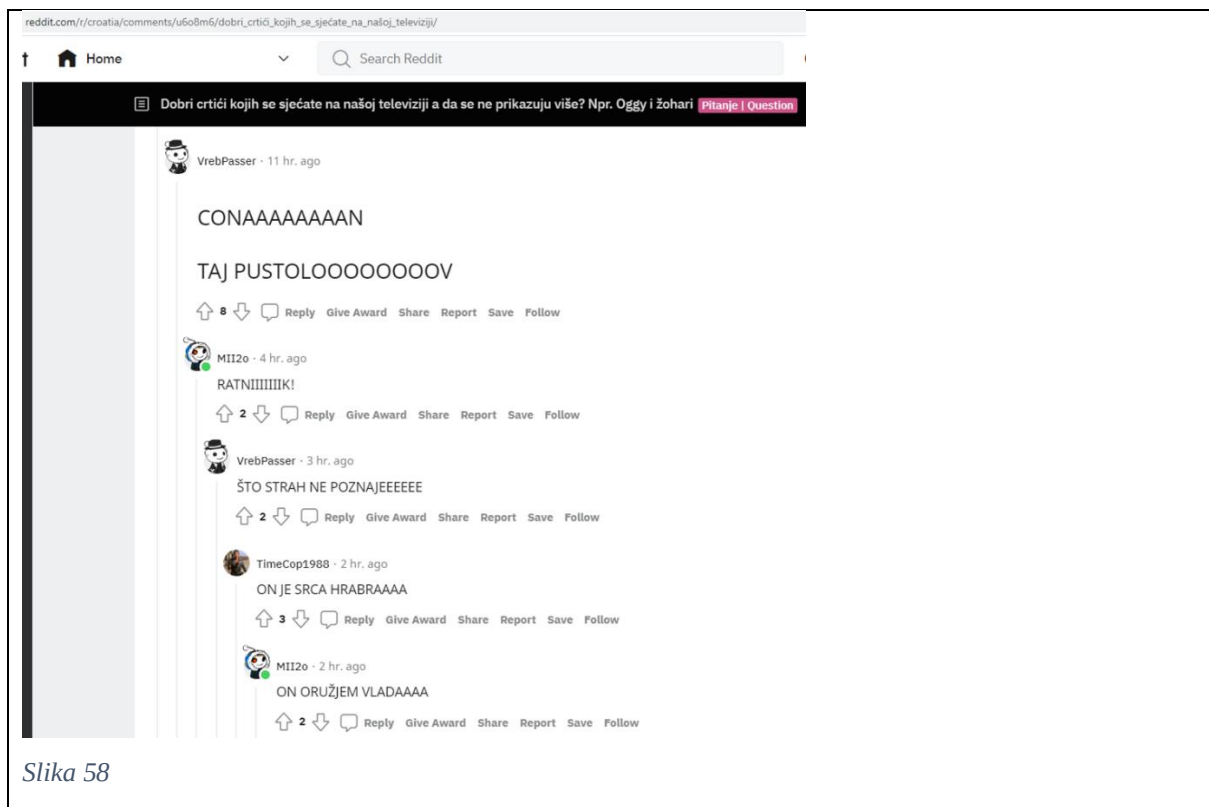
4.1.4.2.3. Uvećani font

U uvodu poglavlja 4.1.4.2. *Uređivanje teksta* rečeno je da Reddit razlikuje tri veličine fonta, a to su osim temeljnoga fonta još umanjene (*superscript*) te uvećani font (*heading*) koji je

namijenjen prvenstveno za naslove i podnaslove. Teško je odrediti općenitu funkciju pisanja manjim ili većim fontom s obzirom na njihovo ne prečesto korištenje na Hredditu i na njihovu specifičnost. Može se reći da oni često služe oponašanju kakvoga drugog diskursa ili kakve druge vrste teksta gdje se karakteristično koristi određen različit font.

Za korištenje uvećanoga fonta pronađeno je i izdvojeno pet primjera, a funkciju (pod)naslova ima tek ponekad. U prvome sljedećem primjeru autor komentara pomoću većega fonta tobože nadijeva novi naslov članku čiji stvarni naslov stoji u objavi. Članak iz objave izvještava o recentnoj izjavi hrvatskoga predsjednika Milanovića, a autor komentara smatra i time sugerira da će jednako tako biti i 2025. godine te njegov komentar predstavlja tobožnji proročanski (nad)naslov. Ono što je ovdje grafostilistički važno jest da je to učinjeno pomoću tek dviju riječi i uvećanja fonta. Uvećani font veći je i od naslova iz objave, što uvjerljivo stvara efekt nadnaslova. Na *Slici 49* izdvojenoj u poglavlju o boldu gdje korisnik u svojoj objavi daje najavu nogometne utakmice napisana je uvećanim fontom i majuskulom riječ <POSTAVE> koja je prostorno odijeljena od ostatka teksta, što tako vizualno istaknuto predstavlja naslov novoga dijela teksta. To je jedini izdvojeni slučaj u kojemu uvećani font ima isključivo značenje naslova. Sljedeću uporabu velikoga fonta u <ninamoricsindrom> (Nina Morić sindrom) možemo smatrati ili naslovom ili bolje sažetkom prethodnoga teksta komentara jer je smještena na kraju teksta te odvojena od njega. Autor komentara u svomu sljedećem komentaru objasnio je tko je spomenuta osoba te koje je značenje napisanoga. Sljedeća dva primjera uvećanoga fonta zajedno s majuskuliziranim pismom prvenstveno pojačavaju majuskulu te znače glasnoću. Komentar o stereotipima o Zagorcima iz ovdašnjega predzadnjeg primjera znači snažno vikanje i tobožnju ljutnju. Preostaje zanimljiva pjesma o Conanu Barbarinu. Funkcija prvoga komentara može biti shvaćena i kao isticanje glasnoće i kao da veći font ujedno predstavlja naslov pjesme te vizualno zapadanje za oči. Osim uvećanja fonta u prvomu komentaru, uočavamo u svim komentarima majuskulu te adicije slova koje je posljednji vokal u pojedinomu komentaru-stihu, što predstavlja odužen izgovor kao što u pjesmi jest.

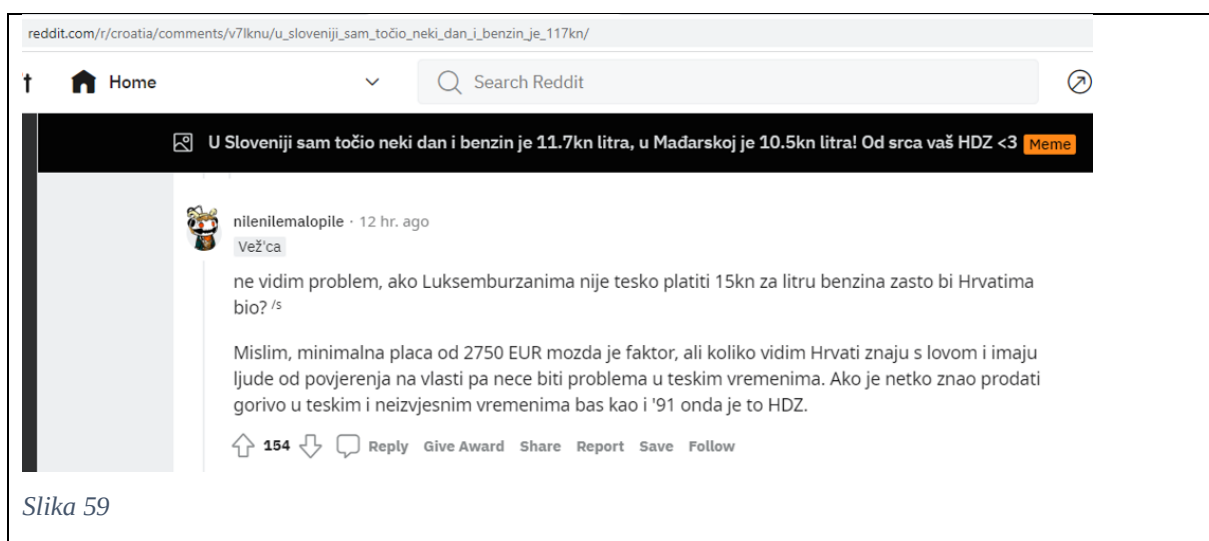

Slika 58

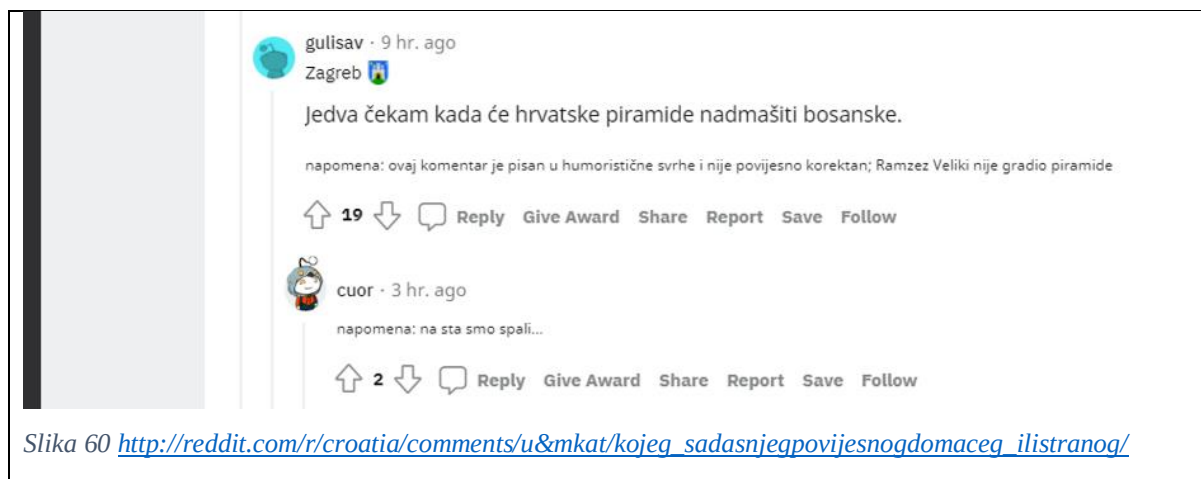
4.1.4.2.4. Umanjeni font

Umanjeni se font na Redditu koristi veoma rijetko. Funkcija mu je učiniti riječ ili dio teksta manje uočljivim, što je specifična pojava, a razlozi zašto se to želi postići individualni su. Ono što je teže vidljivo može imati i veći značaj kada se od ostaloga ističe kontrastom. Pronađena su tri primjera umanjenoga fonta.

Slika 59

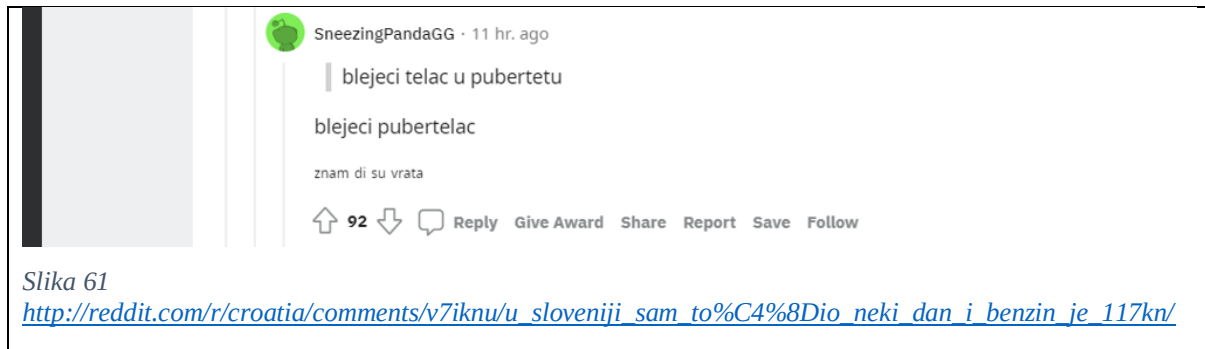
S obzirom na to da je na Redditu diskurs u pisanoj formi, vrlo je teško tako dočarati način na koji bi iskaz bio izrečen da se radi o živome (raz)govoru. Tekst se tako ponekad pokušava nadopuniti emotikonima da bi se izrazilo raspoloženje, ali ni njima se ne može izraziti sve. Kad uzmemo u obzir da su komentari većinom kratki te da se svi redditori zbog svoje brojnosti ne mogu međusobno poznavati, ne čudi postojanje Poeova zakona. To je pravilo o internetskoj kulturi koje govori da u nedostatku jasnoga pokazatelja autorove namjere čitatelji mogu bilo koju parodiju ekstremnih shvaćanja protumačiti kao istinsko izricanje parodiranoga (dictionary.com: s. v. Poe's law).¹⁶ Prema tome na internetu nijedan iskaz mišljen sarkastično ne mora biti shvaćen kao sarkazam ako nema jasna indikatora. Kad je tako, čini se korisnim naznačivati da se radi o sarkazmu kada to nije jasno već samo po sebi, a običaj je da se naznačuje oznakom „/s“ na kraju rečenice ili iskaza jer je ona univerzalni indikator sarkastična tona. Neki ljudi na Hredditu sarkazam naznačuju gotovo uvijek, a neki to izbjegavaju. U ovomu je slučaju autor bilježenjem oznake za sarkazam smanjenim fontom </s> dao kompromisno rješenje suptilnim obilježjem. Smanjeni font ovdje je tek grafičko, vizualno rješenje te, iako pisanje takve oznake možda nije grafostilogeno samo po sebi, grafostilogenim možemo smatrati njezin zapis umanjenim fontom u ovome slučaju. Ta oznaka ne čita se kao posebna riječ, već služi osiguravanju percipiranja iskaza kao sarkastična u očima čitatelja. Osim ovako izravno, sarkazam se može izraziti i grafostilističkim sredstvima poput kurziva ili slova izmjenične veličine kao što smo to vidjeli ranije.

U ovomu primjeru u prvomu komentaru mali font korišten je za dobivanje efekta kakav imaju primjerice napomene u televizijskim reklamama za lijekove, odnosno kao parodiranje toga diskursa. Rečenica je klasificirana kao napomena te je pisana manjim fontom od ostatka teksta. Eksplicirana je u toj napomeni humoristična svrha komentara, čime je ujedno postignut

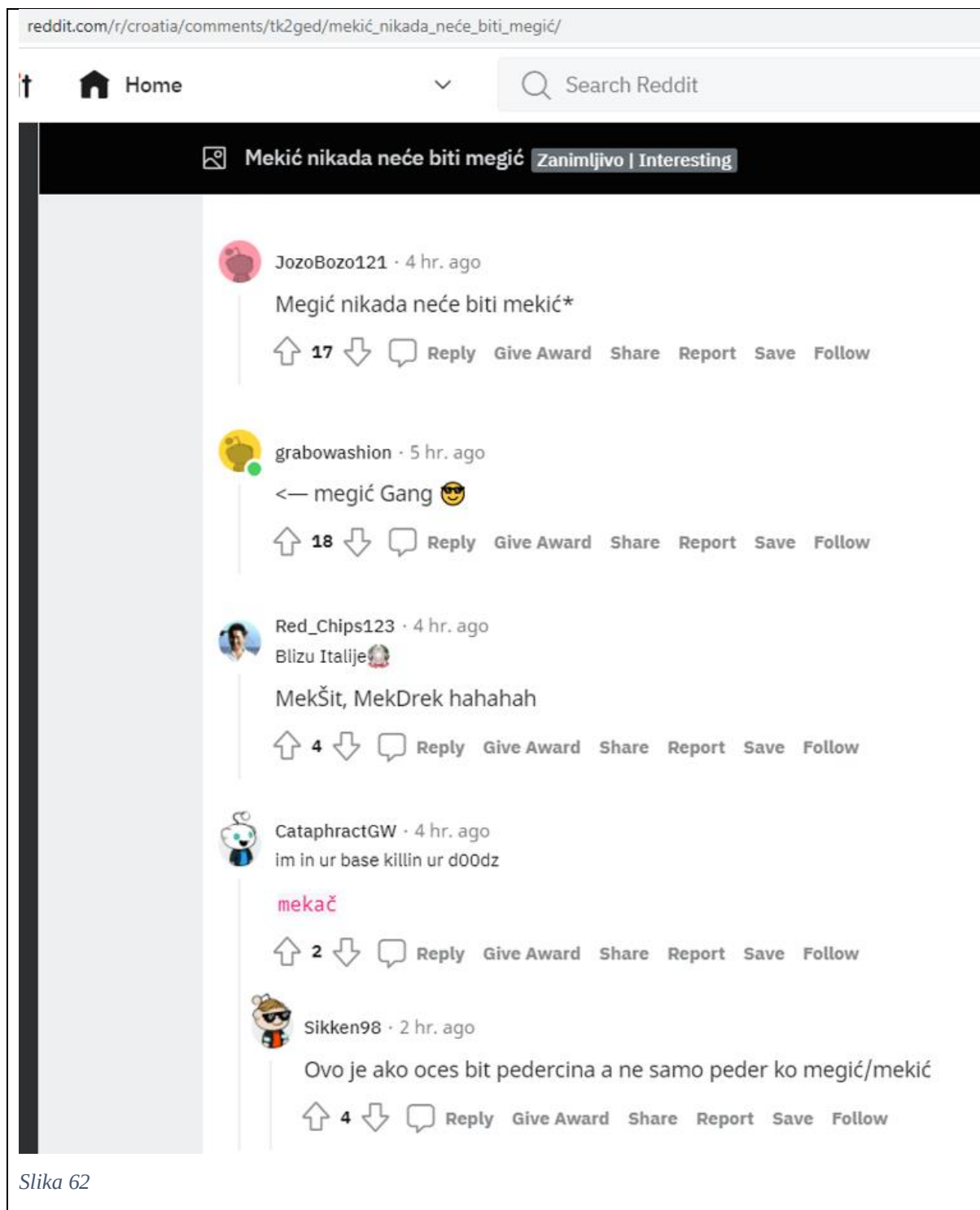
¹⁶ <https://www.dictionary.com/e/slang/poes-law/> [pregled: 17. 4. 2023]

i sâm komični učinak. Kada font ne bi bio smanjen, komičnost se ne bi mogla postići ili bi bila puno slabija. Osim toga, poput prave napomene osigurava jasnoću te sprečava dvosmislenost što je prema spomenutomu Poeovu zakonu važno iako doduše nije riječ o sarkazmu, nego o potencijalnu širenju lažnih informacija. Sljedeći komentar s malim fontom očito je kopiranje stila prethodnoga, a razlog je taj što se na njega referira. Na Redditu se može jasno odgovoriti na pojedini komentar, što je ovaj korisnik i učinio, a svoju vidljivost, osim dretvom, dodatno je osigurao oponašanjem stila pisanja.

Ova rečenica slijedi nakon *glupe fore*, tj. nakon igre riječi za koju autor pretpostavlja da će je drugi percipirati kao infantilnu i *blesavu*. Iako je prema veliku broju goreglasova na komentaru jasno je da je šala prihvaćena pozitivno, sadašnji je trend tobože se posramiti nakon bilo kakve igre riječi ili se čak ispričati zbog nje. Tako je autor šale napisao malim fontom ⟨Znam di su vrata⟩ u smislu da će od srama otići iz zamišljene prostorije, odnosno napustiti konverzaciju. Dakle, smisao smanjena fonta ovdje jest dočarati tih izgovor zbog tobožnje posramljenosti ili pokazati kako se te riječi manje čuju jer je govornik već na odlasku.

4.1.4.2.5. Boja

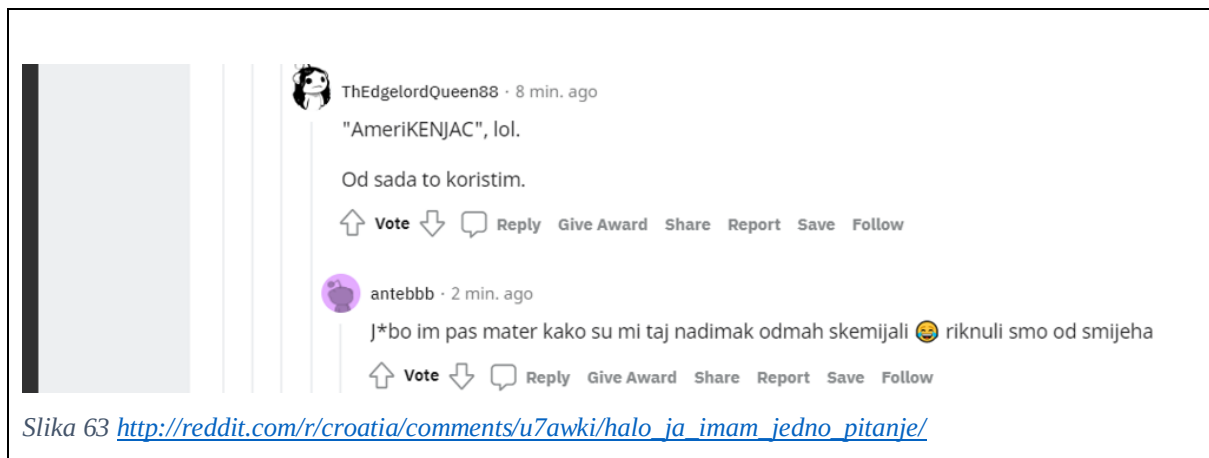
Što se tiče bojenja slova, opširnim traženjem pronađen je na Hredditu samo jedan takav primjer. Prvi razlog zašto je ta pojava na Redditu iznimno rijetka jest tehničke naravi. Reddit nema opciju bojanja teksta u bilo koju boju, nego nudi samo ružičastu i to u sklopu opcije *Incline code* koja tek kao posrednu funkciju ima bojanje. Drugi razlog zašto je ona rijetka jest

vjerojatno njezina kompliciranost. Stavljanje teksta u boju nije zahtjevno s tehničke strane, već je zahtjevno osmisliti za što bi se ono moglo upotrijebiti te s kojom svrhom, a da to bude jednostavno i spontano. Također, nije svako korištenje boje nužno grafostilogeno. Dok su boldanje i kurziviranje uobičajene pojave sa svojim više ili manje ustaljenim funkcijama, što vrijedi i za rjeđe korištene promjene fontova, promjene boja teksta nisu tako intuitivne te nemaju svoja ustaljena značenja koja bi bila jasna svima.

Jedini pronađeni primjer iznimka je jer je očito svima jasna funkcija obojene riječi. Hredditori su u toj objavi diskutirali o nadimcima za restoran McDonald's te raspravljali o tome je li „ispravna“ varijanta nadimka *Megić* ili *Mekić*, o čemu mnogi imaju snažna mišljenja. Redditor koji je u svojem komentaru napisao ružičastim slovima ⟨mekać⟩ potrudio se obojiti tekst isključivo radi trolanja. Kako se u našoj kulturi ružičasta boja veže uz djevojke, a plava uz dječake, izdvojeni korisnik upotrijebio ju je kako bi dobio – prema riječima iz sljedećega komentara – „pederski“ efekt koji vezuje uz taj nadimak restorana. Da riječ nije pisana ružičastom bojom, komentar bi bio shvaćen bez ikakve konotacije, na način da redditor koristi taj nadimak, dakle boja ovdje daje dodatno značenje. Na temelju veoma rijetka korištenja teksta u boji iz ovoga primjera, kao jedina pronađena te na temelju čitava jednoga načina pisanja izmjenično minuskulom i majuskulom, možemo zaključiti da ljudi na Redditu silno vole trolati te da će se za dobro trolanje potruditi na razne načine, pa i korištenjem grafostilistike. Isto vrijedi i za digitalni diskurs općenito.

4.1.4.3. Cenzure (neikoničke supstitucije pravopisnim znakovima)

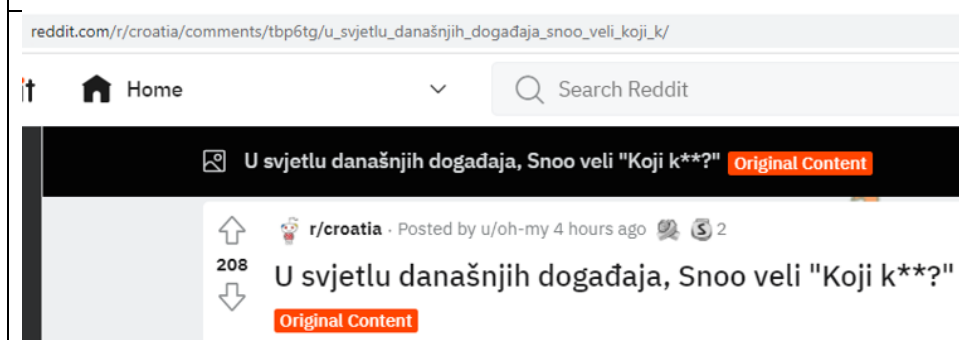
Za neikoničku supstituciju pravopisnim znakovima u digitalnomu se diskursu uvriježilo korištenje zvjezdice. To nije jedini način neikoničke supstitucije, ali postao je daleko najčešći.

Slika 63 http://reddit.com/r/croatia/comments/u7awki/halo_ja_imam_jedno_pitanje/

Slika 64

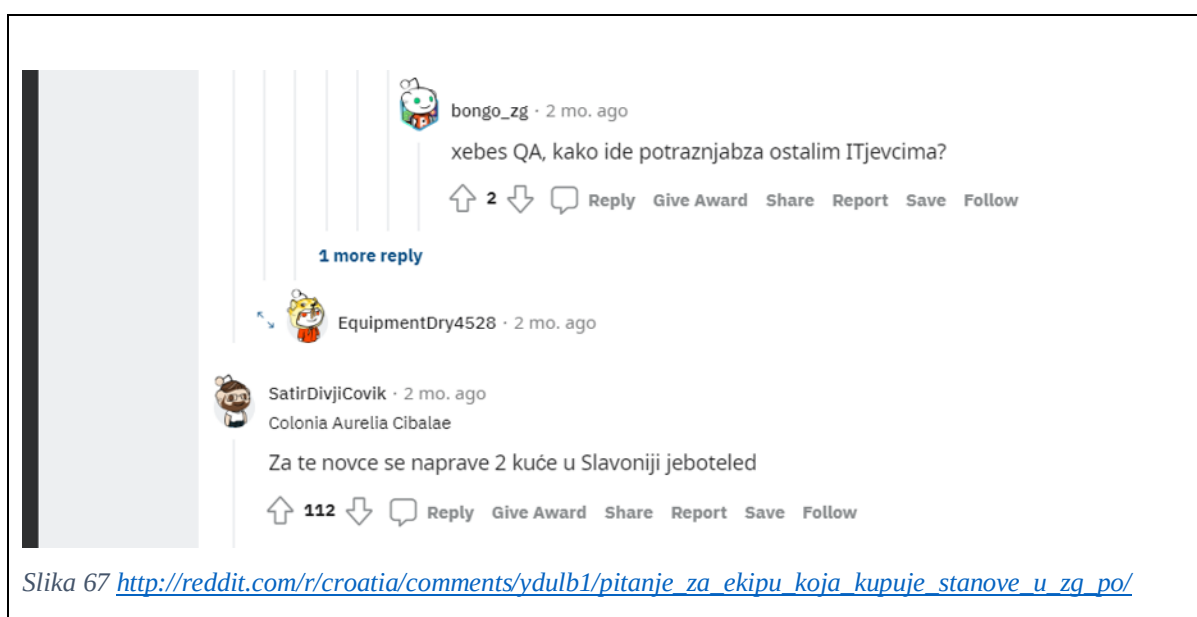

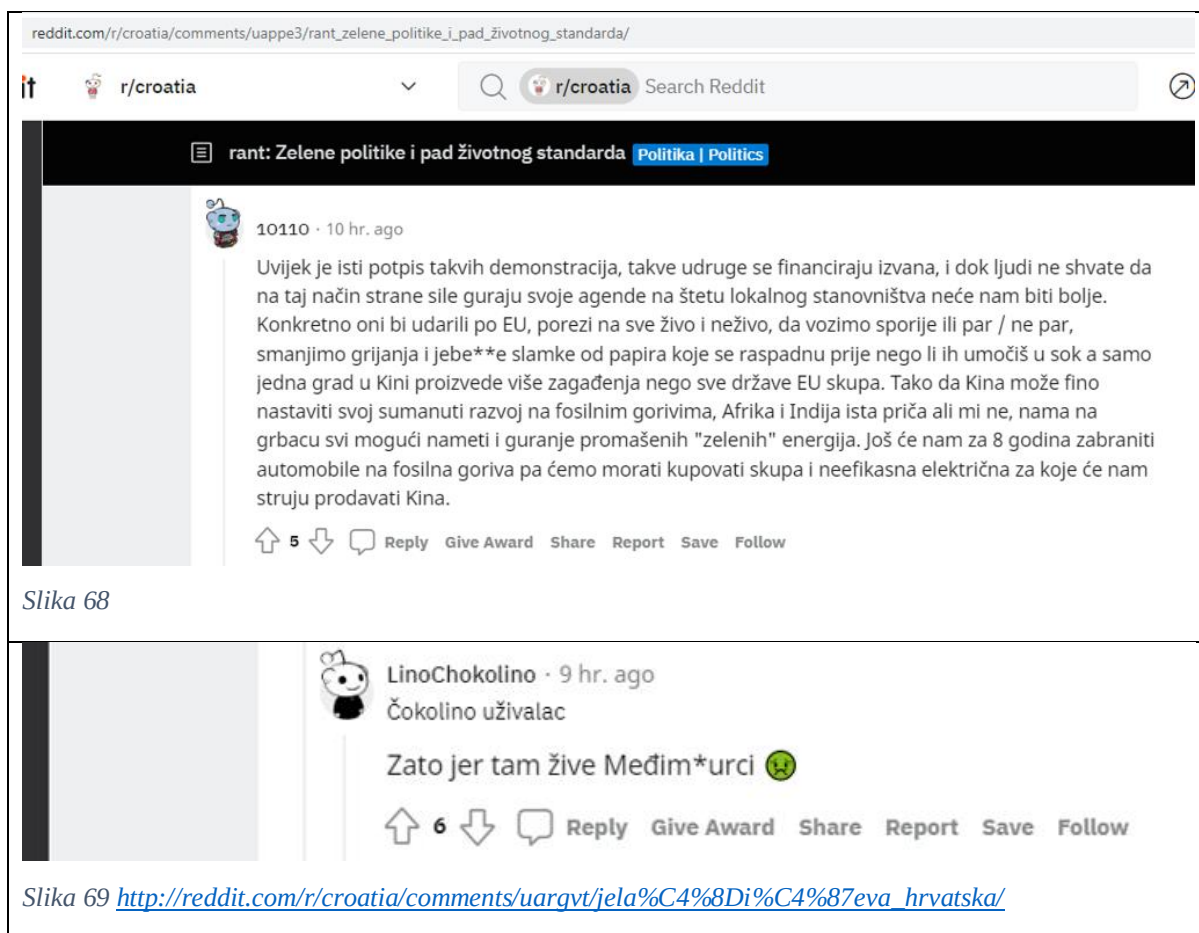
Slika 65

U prvome slučaju u riječi ⟨j*bo⟩ zvjezdica zamjenjuje slovo ⟨e⟩, a u drugome u riječi ⟨ku***⟩ tri zvjezdice zamjenjuju tri slova ⟨rac⟩. U oba slučaja cilj je eufemizirati psovke. U slučaju ⟨k**⟩ u pitanju je psovka ista kao prethodna, samo s razlikom što sada nedostaju četiri slova, od kojih su samo dva zamijenjena zvjezdicama, dok su dva izostavljena. Cilj je ovdje još jače eufemizirati i tek suptilno naznačiti da se radi o cenzuri.

Košćak (2018: 37) navodi kako se osim zvjezdice za cenzuru mogu koristiti i točka te trotočka, ali na Redditu su one vrlo rijetke. Zabilježen je tek jedan primjer gdje su korištene točke, a to je riječ ⟨zaj..⟩ u značenju ⟨zajebi⟩ u kojemu nije jasno radi li se o premalu broju točaka ili o neuspjeloj trotočki. Postoji još neikonička cenzura pomoću slova ⟨x⟩ kao slova koje se ne čita kao uobičajeno [ks], već koje isključivo sa svrhom cenzure zamjenjuje slovo koje bi trebalo stajati na tom mjestu u riječi. Takva cenzura također je rijetka, ali ponekad se koristi kao u prikazanoj riječi ⟨xebeš⟩ gdje ⟨x⟩ zamjenjuje slovo ⟨j⟩.

Zanimljive su i namjerno pogrešne cenzure zvjezdicom za koje su izdvojena dva primjera. U tekstu gdje su ⟨jebe**e slamke⟩ cenzura nije provedena jer je posve netaknut dio psovke u kojem je korijen, što je vjerojatno namjerno tako jer je čitav komentar ljutita tona. Slovo ⟨n⟩ koje nedostaje zamijenjeno je dvjema zvjezdicama. Iz svega je toga jasno da je kvazi-cenzura namjerna. U posljednjemu primjeru ⟨Međim*urci⟩ ne radi se o supstitucijskoj figuri, već o adicijskoj. Riječ Međimurci netaknuta je, a adirana zvjezdica predstavlja zamjenu za neko slovo. Komentar je tobožnja uvreda, pa je jasno kako zvjezdica predstavlja slovo ⟨k⟩.

4.1.4.4. Namjerne pravopisne pogreške (supstitucijske slovne figure)

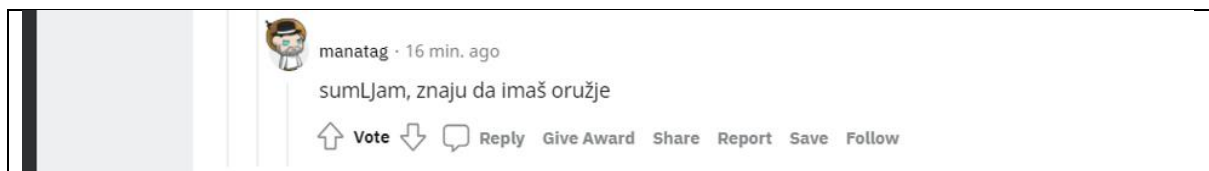
Namjerne pravopisne pogreške imaju obično za svrhu komičnost i(li) ruganje na nečiji račun. Na *Slici 36* objavljen je članak koji tematizira ⟨prvo OBRAČANJE tajnika crkve u saboru⟩. U Hrvatskomu je saboru 12. svibnja 2022. državni tajnik Svete Stolice održao govor (koji ipak

nije imao nikakve veze s abortusom kao što je u objavi navedeno),¹⁷ što je pojedinim hređitorima zasmetalo pa su to komentirali u ovoj objavi. Autor objave napisao je kako je tema ⟨OBRAĆANJE⟩, što je namjerna pravopisna pogreška kojom je imao za cilj to obraćanje obezvrijediti te konstatirati kako je taj čin prema njegovu mišljenju pogrešan – poput napisane riječi. Da pravopisna pogreška jest namjerna, možemo biti sigurni jer je čitava riječ istaknuta majuskulom.

Na *Slici 30* iz poglavlja o naizmjeničnu pisanju majuskulom i minuskulom nalazi se dobar primjer namjerne pravopisne pogreške. U riječima pisanima naizmjeničnim slovima koje su u funkciji ruganja određenoj skupini na *Facebooku* važna je sada riječ ⟨DiJeCa⟩. Funkcija ove namjerne pravopisne pogreške jest dodatno ruganje te sugeriranje nepismenosti te grupe ljudi. Da je pogreška stvarno namjerna, dokazuju pravilno naizmjenično pisanje velikih i malih slova kao i komentar koji slijedi. Šteta je što se korisnik ne služi dijakritičkim znakovima jer bi onda zasigurno za dodatni efekt napisao i namjernu pogrešku ⟨najveće⟩, što ovako nije vidljivo.

Na internetu je u moru pravopisnih pogrešaka općenito teško znati koje su slučajne, a koje namjerne. Da su poneke namjerne, možemo biti sigurni primjerice onda kada su one grafostilistički nekako istaknute. Jedna učestala namjerna pravopisna pogreška pojavljuje se u riječima izvedenim od riječi *sumnja*, gdje se umjesto slova ⟨nj⟩ piše ⟨lj⟩. Osim kao na namjernu pravopisnu pogrešku, na to možemo gledati i kao na ironiziranje pogrešna izgovora te riječi i njezinih izvedenih oblika. Dva su puta pronađeni primjeri s riječju ⟨sumLJam⟩, gdje je ⟨LJ⟩ istaknuto majuskulom, a zanimljiv je i opis korisnika Brigadir32 kojemu piše ⟨sumljivi stručljak⟩. Neupitna je tu namjera pogrešaka jer su one dio onoga čime se korisnik predstavlja, tj. nadimka. Osim spomenute riječi, tu je i ⟨stručljak⟩ s pogreškom iste vrste, odnosno istom ironizacijom izgovora. Još jedna popularna riječ koja se može pisati pogrešno jest *Hrvatska* u obliku ⟨Rvacka⟩ te pridjev *hrvatski* kao ⟨rvacki⟩. Slova ⟨ts⟩ bilježe se kao jedan graf ⟨c⟩ kao što se i čitaju, a osim te supstitucijske figure prisutna i suptrakcija početnoga slova ⟨h⟩, koju je ipak teško nazvati grafostilističkom figurom jer, jednako kao na zapis, utječe i na izgovor. U svim ovim riječima primarna je funkcija namjerne pravopisne pogreške komičnost, a u posljednjim dvama ruganje i(li) vrijeđanje.

¹⁷ <https://www.sabor.hr/hr/press/priopcenja/predsjednik-sabora-jandrokovic-i-drzavni-tajnik-svete-stolice-parolin-odrzali> [pregled: 14. 4. 2023]

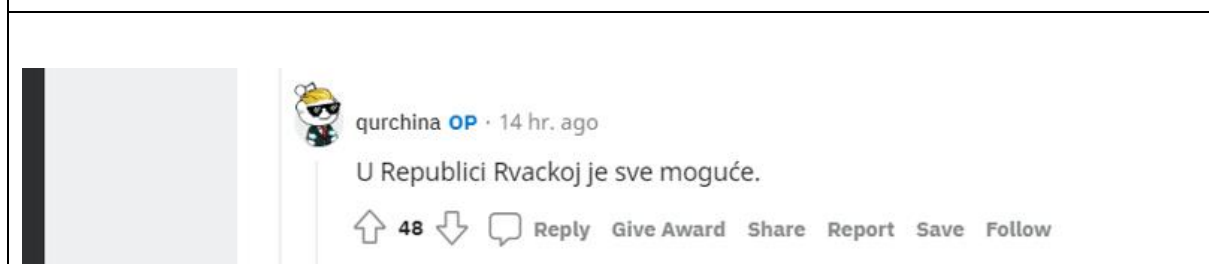
Slika 70 http://reddit.com/r/croatia/comments/tktsen/kako_nabaviti_vatreno_oru%C5%BEje_u_hrvatskoj/

Slika 71

Slika 72

Slika 73 http://reddit.com/r/croatia/comments/u2ktuh/diskriminacija_studenata/

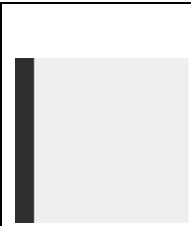
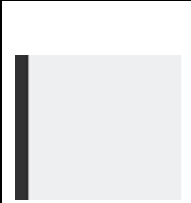
Slika 74

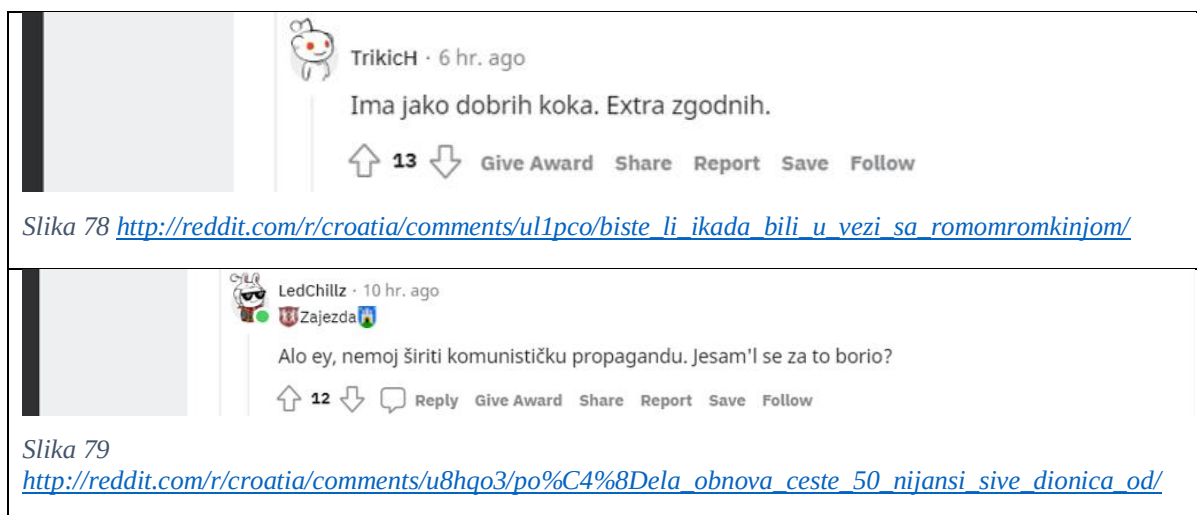
4.1.5. Supstitucijske figure slova izvan istoga jezika

Kao što naziv sugerira, ovdje je riječ o zamjenama slova jednoga jezika slovima koja u tomu jeziku ne postoje ili se ne koriste za zapisivanje određenih glasova na taj način. Analizirane će biti prvo Redditive grafoalijenacija i grafodomestikacija kao zamjene slovâ jednoga jezika slovima drugoga, a potom ikoničke supstitucije i reprezentacije slova kao što su numerizacija i alfabetizacija.

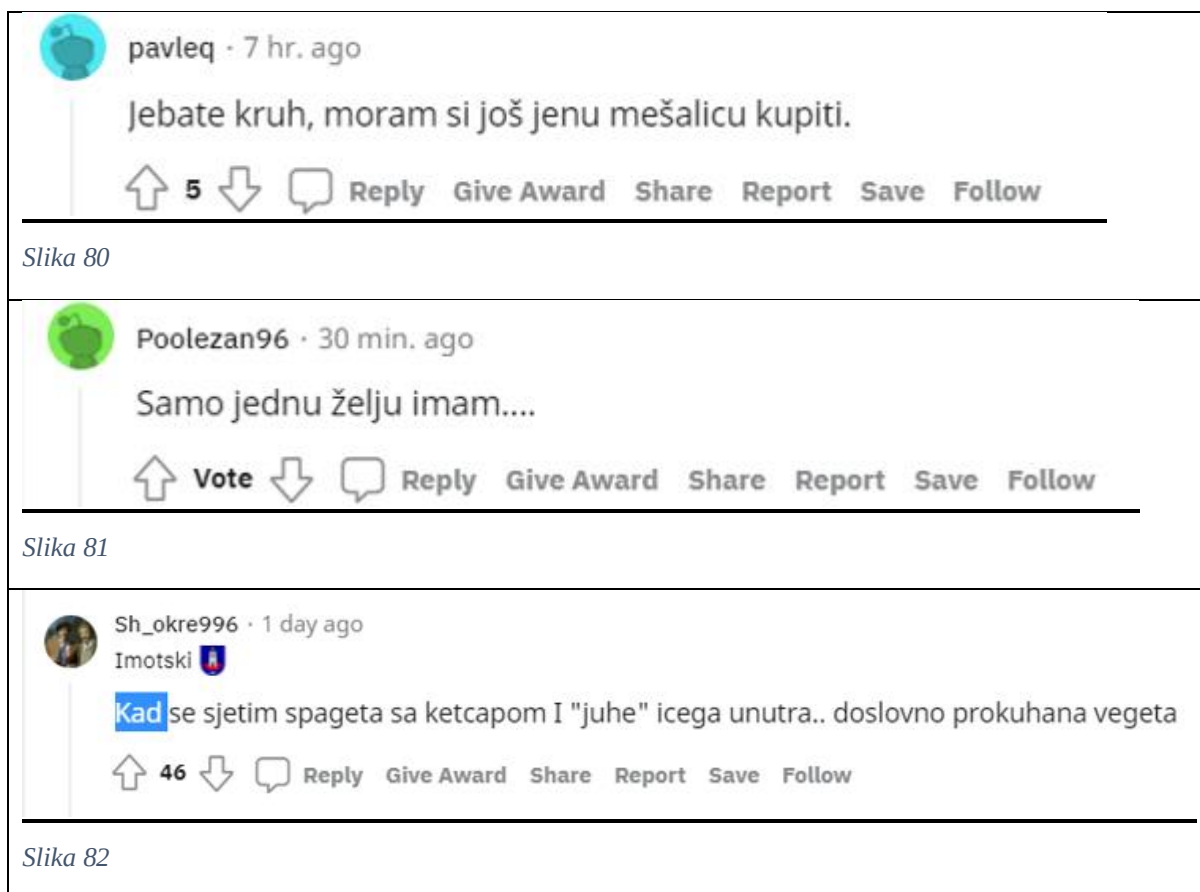
4.1.5.1. Grafoalijenacija

Grafoalijenacija jest prva takva figura. U njoj se slova domaćega jezika zapisuju prema stranoj grafiji, odnosno kod nje su *pojedini grafovi u zapisima riječi, izraza, pa čak i čitavog teksta na jednom jeziku zamijenjeni prema inojezičnim grafijama, grafovima koji ne postoje u suvremenom stanju jezika kojim je poruka pisana, tj. koji su tom jeziku tuđi (otuda alijenacija), a kojima se bilježe slični glasovi drugih jezika* (Koščak 2018: 40). Na internetu je danas ta strana grafija gotovo uvijek engleska, a tako je i u našim primjerima.

	Brigadir32 · 33 min. ago sumljivi stručnjak Jesi sexo? Vote Reply Give Award Share Report Save Follow
Slika 75 http://reddit.com/r/croatia/comments/tkmfme/%C5%A1to_ima_hreddite_sva%C5%A1tara_23032022/	
	BaldrickTheCunning · 3 hr. ago Misliš valjda na Clintona. JFK je odrađivao Marilyn, jedno os sex simbola tog doba 2 Reply Give Award Share Report Save Follow
Slika 76 http://reddit.com/r/croatia/comments/u&mkat/kojeg_sadasnjegpovijesnognomaceg_ili_stranog/	
	Kaj se tiče modrića, frajer je kao dobro vino, što stariji to bolji. Moram priznat da nisam bio neki fan dok je bio u dinamu/tottenhamu ali ove partije koje pokazuje zadnjih par godina su čisti sex. 109 Reply Give Award Share Report Save Follow
Slika 77 http://reddit.com/r/croatia/comments/u2liph/moramo_pri%C4%8Dati_o_modri%C4%87u/	

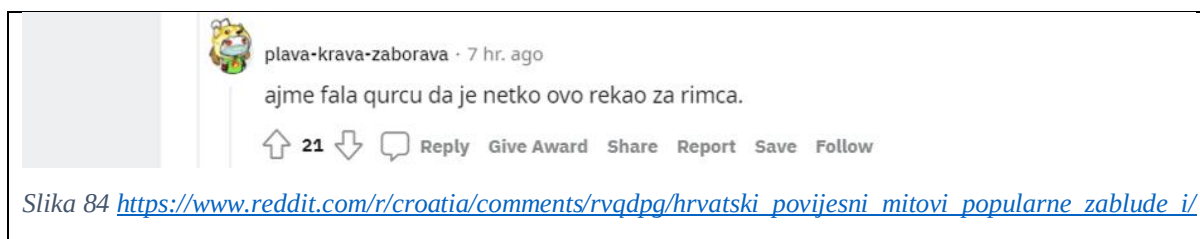

Zamjene domaćih grafova stranima obično imaju efekt modernosti. One se često koriste radi dobivanja komičnosti, stvaranja kontrasta te ponekad tek radi pojednostavljivanja pisanja, a mogu djelovati i eufemizirajuće. Riječ u kojoj se grafoalijencija provodi na internetu učestalo, pa tako i na Hredditu jest ⟨sex⟩, a razlozi su za to brzina pisanja (jedan pritisak tipke za ⟨x⟩ umjesto dva za ⟨ks⟩), moderniziranje riječi te svojevrsna kvazieufemizacija kako iskaz ne bi bio automatski prepoznat kao nepogodan za maloljetne. Naravno, na tu riječ možemo gledati i kao na zamjenu hrvatske riječi *seks* engleskom istovjetnicom. Slična je njoj riječ ⟨extra⟩, tek bez ikakve eufemizacije. Riječ ⟨Konzoom⟩ napisana je pomoću engleskoga grafa ⟨oo⟩ umjesto domaćeg ⟨u⟩ kao šala u raspravi o povratku imena trgovine Pevec od ranijega Pevex. Time je oponašan stil modernizirana naziva te trgovine. U primjeru ⟨Alo ey⟩ spojena su dva uzvika koji konotiraju različite stilske registre: ⟨alo⟩ – regionalan, nepoželjan, niskoga stila, te ⟨ey⟩ – urban, moderan, pisan engleskom grafijom. Samim sadržajem komentara koji spominje povijesnu borbu u nejunačnu kontekstu i grafoalijencijom dobiven je komičan kontrast. Pogodno mjesto za grafoalijenciju također su nadimci. Nadimak ⟨Poolezan_96⟩ sa značenjem Puležan u funkciji je modernizacije i oneobičenja, a ⟨pavleq⟩, koji predstavlja kajkavsko muško prezime Pavlek, osim funkcija navedenih za prethodni nadimak ima i prisutan kontrast pomoću kojega je grafostilogenost pospješena njegovim izdvojenim dijalektalnim komentarom u kojemu razmišlja bi li kupio *još jenu mešalicu*, što je suprotno modernu zapisu engleskom grafijom. U istomu su tonu i nadimak ⟨Sh_okre996⟩ sa zapisom slova ⟨š⟩ kao ⟨sh⟩ te nadimak ⟨TrikiCH⟩ (v. prethodno ⟨extra⟩), gdje je slovo ⟨ć⟩ zapisano kao ⟨ch⟩ kako bi se modernizirali.

Još jedna spomenuta funkcija ove figure zapisa jest eufemizacija. Izdvojena su tri primjera u kojima se radi o jednoj riječi sa svojim izvedenicama, a to je vulgarizam za muški spolni organ. Dva primjera slijede, a još se nadimak ⟨querchina⟩ nalazi na *Slici 73* u poglavlju o namjernim pravopisnim pogreškama. Engleski grafem ⟨q⟩ u prvom je slučaju supstitucija za slova ⟨ku⟩, a u ostalima za slovo ⟨k⟩. Eufemiziranje je primarna funkcija navedenih triju figura, iako je u drugoj i u trećoj riječi psovka iskorištena s očitom namjerom da bude rečeno upravo tako. Treći primjer sadrži još jednu grafoalijenciju, zapis slova ⟨č⟩ kao ⟨ch⟩. U tomu nadimku napisana je sočna psovka na *pristojan* način.

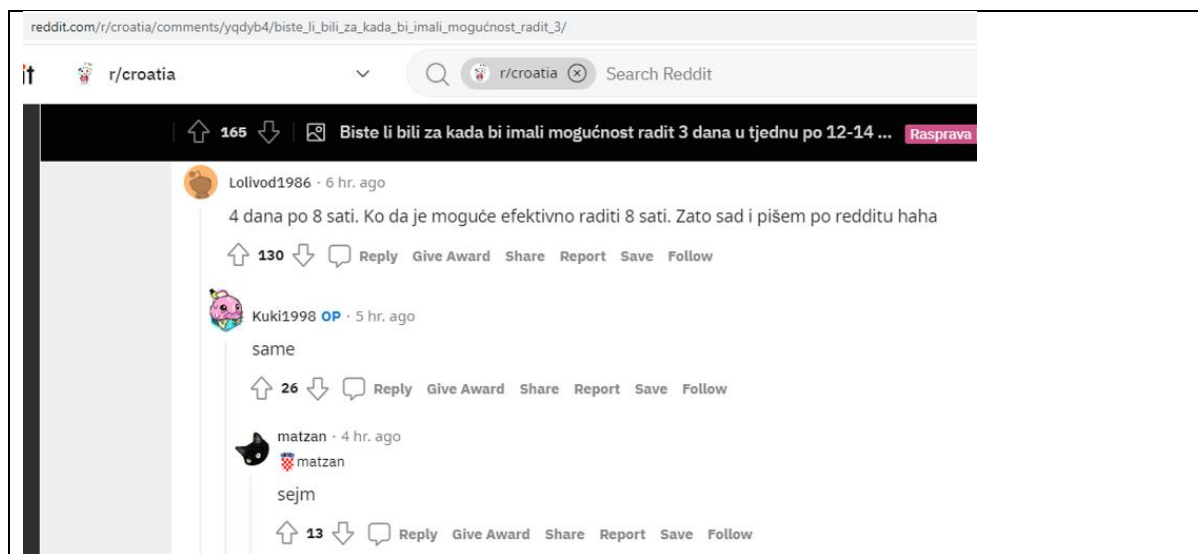
4.1.5.2. Grafodomestikacija

Druga vrsta figura iz ove skupine suprotnost je prethodnoj, što znači zapisivanje stranih izraza domaćom grafijom. To su *supstitucijske figure slova kojima se izgovor riječi ili iskaza na kojem stranom jeziku grafostilizira prema hrvatskoj grafiji, odnosno bilježenju srodnih glasova hrvatskoga jezika* (isto: 44). Primjere grafodomestikacije ponekad nalazimo u nadimcima, što većinom služi tek tome da ih se očudi i učini zanimljivijima. Izdvojeni su nadimci ⟨BrnerAkaunt⟩ te ⟨sinjoriina⟩. U prvomu je nadimku prisutna još supstitucija bjeline velikim slovom, a u drugomu grafogeminacija vokala koja ukazuje na mjesto naglaska. Drugi je nadimak španjolska riječ, što je rijedak primjer uporabe stranoga jezika koji nije engleski.

Neke su se strane riječi (u ovomu korpusu isključivo iz engleskoga jezika) u hrvatskomu kontekstu udomaćile do te mjere da se mnogi njima uobičajeno koriste te ih razumiju gotovo svi, ali ipak ne do mjere da budu preuzete kao vlastite. One hrvatskomu jeziku nisu nužno potrebne jer za isti sadržaj već postoje odgovarajući izrazi, ali neki ih govornici rado koriste

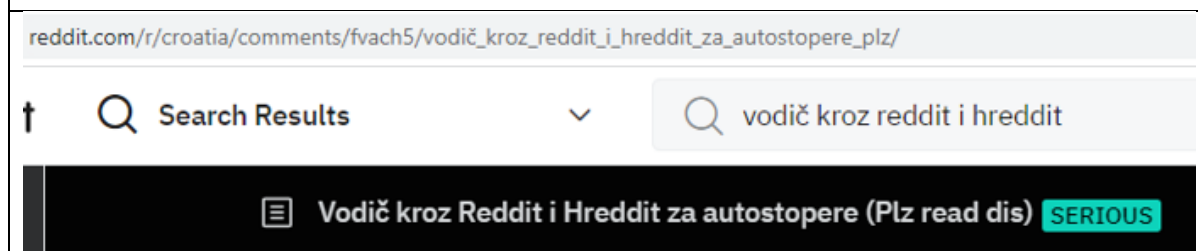
zbog jezične ekonomičnosti te ponajprije pomodnosti. Radi se o izrazima koji su u engleskomu kao globalnomu jeziku popularni, a sadržaj koji predstavljaju izriču efikasnije od svojih ekvivalenata u hrvatskomu jeziku. Neki su takvi korišteni: ⟨enivej⟩ u značenju bilo kako bilo, ⟨leđit⟩ za istinsko, ⟨fejk⟩ za lažan te sljedeći prikazani primjer ⟨same⟩ i ⟨sejm⟩ sa značenjem također. Upravo grafodomestikacija ukazuje na to da se radi o donekle udomaćenim stranim riječima. U primjeru koji slijedi vidimo kako se ista riječ nekada grafički domesticira, a nekada ne.

Slika 87

Slika 88 http://reddit.com/r/croatia/comments/tpjgdq/zasto_neke_ljude_strasno_nervira_kad_osoba/

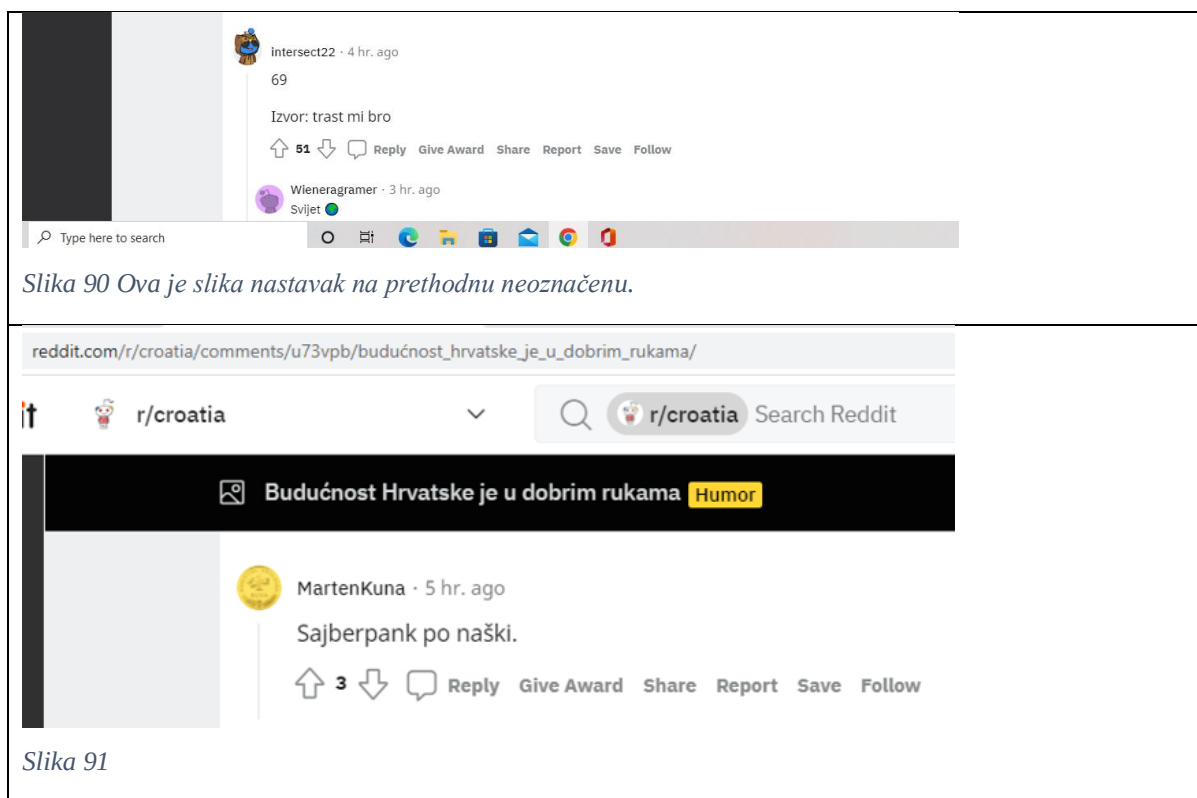
Slika 89

Iako većina korisnika Hreddita takve izraze razumije, neki se protive pomodnu korištenju engleskih izraza u hrvatskomu diskursu. U izdvojenom, drugom primjeru prvi je

korisnik u komentaru dao svoje mišljenje o temi, a sljedeći ga je podupro komentarom pisanim nakaradnim spojem hrvatskoga i engleskoga jezika. Prva je riječ grafodomešćirana, a preostale engleske riječi pisane su originalnom grafijom te su takve neprilagođene uvrštene u hrvatsku rečenicu; poput glagola <explainao>. Grafodomešćikacija je ovdje pokazala da je ona tek figura zapisa te da se dva jezika ne mogu funkcionalno spojiti tek tako. Spajati se može na način kao u trećemu primjeru gdje je dio riječi pisan originalnom, a dio domaćom grafijom, što je rađeno s ciljem očučivanja za privlačenje pažnje.

Slijedi nekoliko zanimljivijih slučajeva grafodomešćikacije iz tekstova objava i komentara. Kod nadimka <krut_kobajin> izdvojenoga na *Slici 21* u potpoglavlju o permutacijskim figurama slova možemo vidjeti čitav komentar pisan grafodomešćiranim engleskim jezikom. Namjernim hinjenjem nepismenosti u engleskomu jeziku ovaj korisnik želi izazvati efekt vlastite gluposti, tj. grafodomešćikacijom čitave rečenice na engleskomu želi poduprijeti svoju izjavu kako ne razumije te ironično traži prosvjetljenje. To je dobar primjer trolanja. U prvomu slučaju koji slijedi u objavi je tekst poznate izjave Ingrid Antičević-Marinović napisan grafodomešćirano koji predstavlja loš, *suviše domaći* izgovor engleskoga jezika. Komentar na objavu nudi šaljiv, hotimice netočan odgovor na pitanje potkrijepljen jednakim takvim *izvorom*, čija je komika temeljena na domaćemu zapisu. U drugomu primjeru prisutna je grafodomešćikacija riječi *cyberpunk* (EB: s. v. cyberpunk) koja je popraćena i domešćikacijom značenja toga pojma, tj. njegovo značenje u šali je prilagođeno *domaćemu* kontekstu koji je predstavljen kao zaostao. Radi jasnoće navedimo i da je sadržaj objave umjetno kreirana fotografija naslovnice završnoga rada s Tehničkoga veleučilišta u Zagrebu naslovljena: *Izrada gemišta u građevinskoj mješalici (sic!) pomoću arduino mikrokontrolera*. Ovdje figura ima posve istu funkciju poput sadržaja riječi.

4.1.5.3. Ikoničke supstitucije i reprezentacije slova (numerizacije)

Prema Plettovoj se podjeli u supstitucijama slova izvan istoga jezika ona mogu zamjenjivati logografski, silabografski i alfabetski, znakovima, slovima i brojkama (Plett 2010: 262/263). Ova skupina supstitucija slova izvan istoga jezika obuhvaća, dakle, razne alfabetizacije, numerizacije i logografizacije. Među njima najčešće korištene figure na hrvatskomu dijelu Reddita neupitno su numerizacije koje su gotovo uvijek smještene u korisničkim nadimcima. Dva su tipa numerizacije, a to su homonimijska i ikonička, s time da je ikonička mnogo češća. Numerizacije su zamjene slova brojkama. Ikonička je temeljena na sličnosti izgleda slova i brojke, a u homonimijskoj broj zamjenjuje nekoliko slova po načelu homonimije, tj. izgovora (Koščak 2018: 50).

Tablica 1

 M3do · 10 hr. ago Pozitivno sam šokiran da postoje izn 34 Reply Give Award Sh	 Obran · 54 min. ago A i taj prijatelj vjerojatno grca u dugovima Edited: "prijatelj" Vote Reply Give Award Share R
 Tuc3k · 7 hr. ago Zagreb Bok, ja sam autor aplikacije te ovo Kao sto i pise u samoj aplikaciji sa 86 Reply Give Award	 CataphractGW · 9 hr. ago im in ur base killin ur d00dz Ramzesa Velikog. Nek' se ziđa. 45 Reply Give Award
 gr1mmz · 1 hr. ago OSIJEKOSIJEKOSIJEKOSIJEKOSIJEK jebiga 1 Reply Give Award	 n1ght_watchman · 1 hr. ago It's dead, Jim. 8 Reply Give Award
 iMidg3t · 4 hr. ago Zaboravio si dodat emoji ovce 🐏🐏🐏 6 Reply Give Award Share R	 rjok1c · 8 hr. ago Royal Connect u Sesvetama stare vozace, za ostale firme
 MeD1uM1337 · 3 hr. ago Imotski 🇭🇷 Imam pitanje, tko je Nina Moric? I 7 Reply Give Award S	 r4ptor257 · 13 days ago Najveća diskriminacija je prema ekipi 85 Reply Give Award Shar

Tablica 2

 bar4cuda · 25 min. ago Ili je isao drva rusit u sumu Vote Reply Give Award	 F1reLi0n · 1 hr. ago "U" oznacava Uhljebe, a ne Ustaše Daj se educiraj. 8 Reply Give Award Share Report Sav
 d00m3r_ · 2 hr. ago Ili, javite se meni pa skratimo ovo sve 1 Reply Give Award Share	

Svih trinaest pronađenih primjera za ikoničku numerizaciju jesu nadimci. U njima četiri različita broja sličnošću izgledom predstavljaju (velika) slova, a to su: ⟨0⟩ za ⟨O⟩, ⟨1⟩ za ⟨I⟩, ⟨3⟩ za ⟨E⟩, ⟨4⟩ za ⟨A⟩. Od 13 nadimaka njih pet čine domaće riječi, sedam strane, a jedna, ⟨r4ptor257⟩ može biti shvaćena dvojako. Istaknimo kako nadimak ⟨bar4cuda⟩ shvaćamo kao domaću riječ barakuda s grafoalijenacijom slova ⟨k⟩ kao ⟨c⟩. Slijedi nekoliko primjera homonimijske numerizacije.

Tablica 3 2ntle · 19 hr. ago luli ga Hrvati jako puno koriste "ovo ima si koje radi još puno kultura, što, ironi ↑ 29 ↓ Reply Give Award Sh	 h8deluxe · 6 hr. ago U usta ti ga spakovo tattoo ↑ 7 ↓ Reply Give Aw
 XXX_187 · 3 hr. ago Najebali bi da 2đman nije ima skilla ↑ 4 ↓ Reply Give Award Sha	 5arToto · 2 yr. ago Probaj ispitati situaciju unaprijed potencijalno traže neku managme

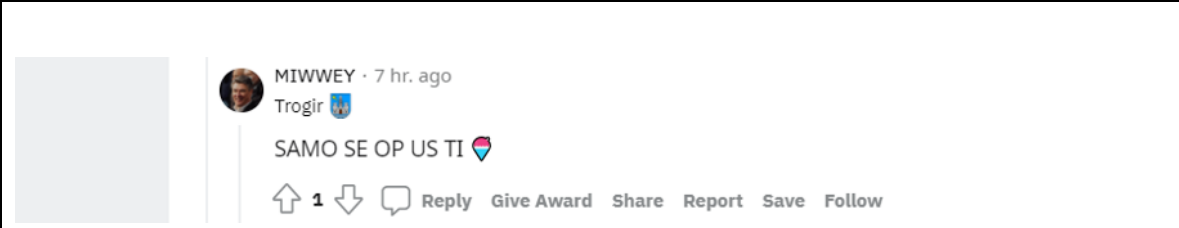
Homonimijske numerizacije također se pojavljuju pretežno u nadimcima, ali nisu tako česte. Jednako tako mogu biti dio i domaćega i stranoga izraza te se glasovno realizirati prema bilo kojemu od njih, iako je engleski u tome češći. Osim što skraćuju zapis, primarna im je funkcija, kao i ikoničkim numerizacijama, očuđivanje zapisa u svrhu njegove modernizacije. U izdvojenim primjerima vidimo da se ⟨2⟩ čita engleski kao [tu:], a da predstavlja hrvatske grafove ⟨tu⟩ u riječima [tuntle] i [tuđman]. Plettovim riječima ⟨2⟩ = “two” jer se podudara s “too” zbog njihove identične fonološke zastupljenosti (Plett 2010: 263). U engleskomu nadimku ⟨h8deluxe⟩ broj 8 čita se također engleski, a fonetski predstavlja grafove ⟨ate⟩, dok u domaćoj riječi ⟨5ar⟩ broj 5 zamjenjuje slijed domaćih grafova ⟨pet⟩ te čini ime Petar. Logografizacije nisu pronađene, a alfabetizacije se koriste veoma sporadično.

4.2. Figure bjelina ili (ne)sastavljena pisanja

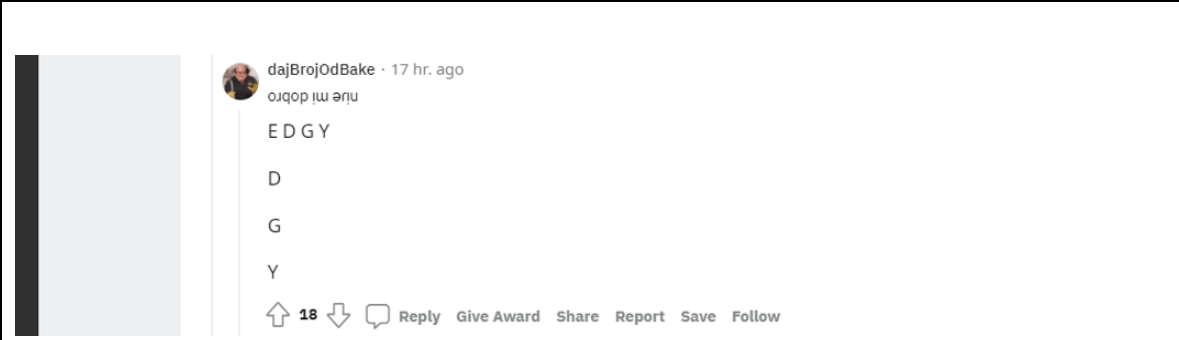
Figure bjelina na Redditu nisu toliko učestale kao u nekim drugim korpusima poput reklamnog diskursa, naslovnica umjetničkih djela ili memovima (usp. s Koščak 2018: 70-81), ali veoma su važne.

4.2.1. Adicijske figure bjelina

Adicijska figura bjeline jest *intencionalno protupravopisno rastavljanje riječi bjelinom (ili bjelinama)* (isto: 72). Na Redditu se ona koristi tek povremeno. Riječ(i) se mogu razdjeljivati na slogove kao u ⟨SAMO SE OP US TI⟩ kao u prvomu primjeru koji slijedi, što znači polagan ili opušten izgovor. U tomu je primjeru i emotikon sladoleda koji treba pridonijeti ugođaju opuštenosti. Kao što je u drugomu primjeru vidljivo, dodane bjeline mogu se koristiti i za vizualno isticanje koje može biti praćeno uvećanjem slova kako bi se riječ što više istaknula. Ipak, takve adicije bjeline poput ⟨E D G Y⟩ realnije je ne smatrati pravim adicijskim figurama bjelina jer je to obično spacioniranje, što je jedan način isticanja – postupak sličniji primjerice boldanju ili kurziviranju.

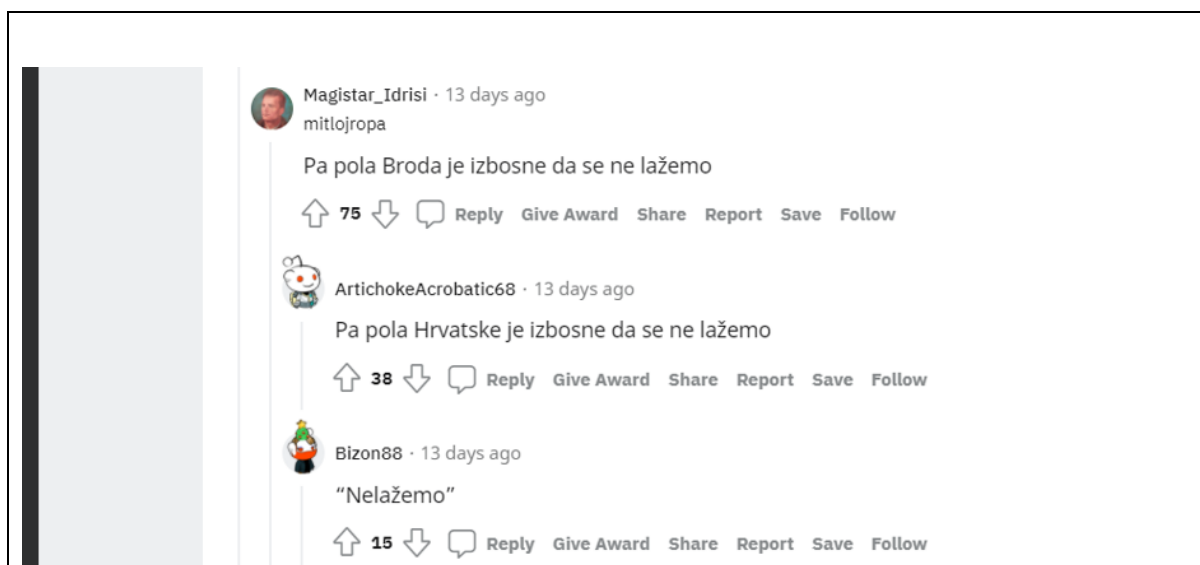
Slika 92
https://www.reddit.com/r/croatia/comments/rvm5a7/%C5%A1to_ima_hreddite_sva%C5%A1tara_04012022/

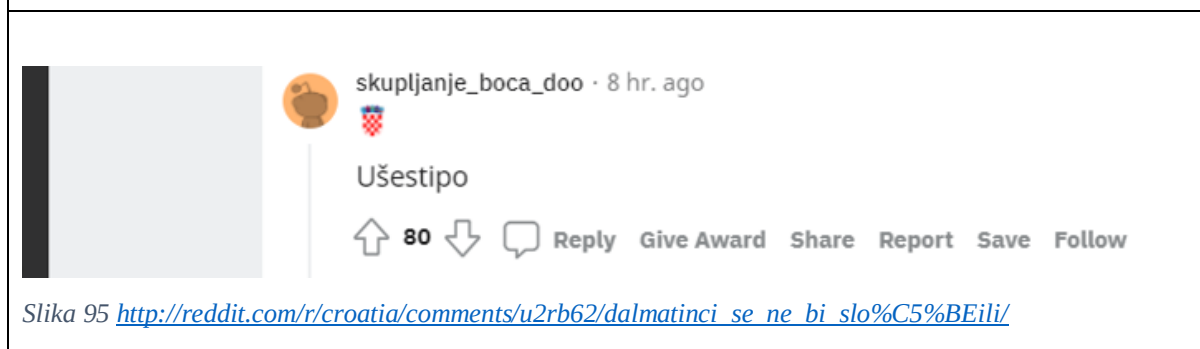
Slika 93
http://reddit.com/r/croatia/comments/uy9jd6/dvoje_maturanata_njihove_majice_i_zagrep%C4%8Dani_koji/

4.2.2. Suptrakcijske figure bjelina

Izostavljanja bjelina na Redditu uobičajenija su pojava. Obično se suptrakcijom bjeline želi pomoću pisma dočarati izgovor jedne govorne cjeline sastavljene od više riječi, odnosno izgovor jedne fonetske riječi koja se sastoji od više gramatičkih riječi na način da ju se zapiše kao jednu gramatičku riječ. Vidjet ćemo nekoliko takvih primjera. Većinom se radi o dijalektalnim pojavama u kojima je moguć različit izgovor pa se ukazuje na jedan konkretan. Pogledajmo prvi izdvojeni slučaj u kojemu su dva primjera, oba sačinjena od jedne proklitike (EH: s. v. proklitika) i naglašene riječi. Kad bi riječi bile napisane odvojeno, svaka bi ih osoba pročitala onako kako ona govori – s prijenosom naglasaka na proklitiku ili bez njega – a ovako je jasno da autor misli na izgovor u kojemu je naglasak prenesen na proklitiku; ⟨izbosne⟩ predstavlja [iz Bosne], a ⟨nelažemo⟩ predstavlja [nè lažemo]. Slično je i s ⟨ušestipo⟩ kod regionalna prikaza izgovora koliko je sati, gdje u prvomu komentaru vidimo suptrakcije bjelina između četiriju riječica ⟨u šest i po'⟩ kako bi se ukazalo na jednu fonetsku cjelinu.

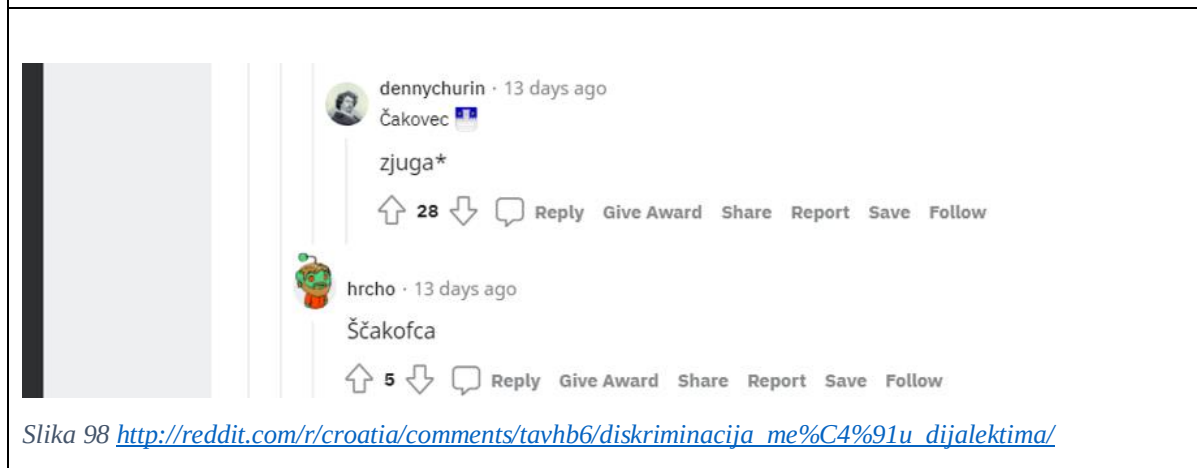
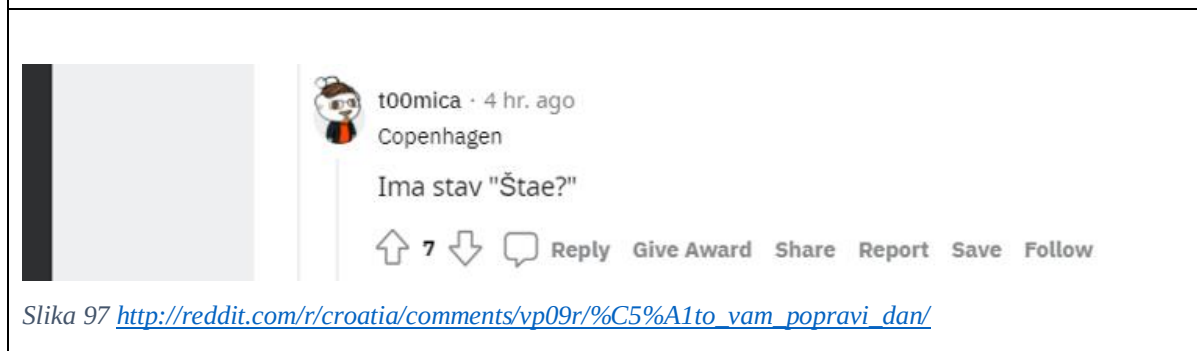

Slika 94 http://reddit.com/r/croatia/comments/tavhb6/diskriminacija_me%C4%91u_dijalektima/

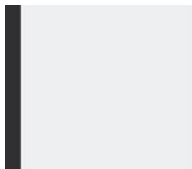

Slika 95 http://reddit.com/r/croatia/comments/u2rb62/dalmatinci_se_ne_bi_slo%C5%BEili/

Posebno su zanimljive fonetske riječi ⟨kaje⟩ i ⟨štae⟩ koje su međusobni dijalektalni pandani i funkcioniraju veoma slično. U tim je riječima spojena upitna riječ s glagolom ⟨je⟩. U njihovoj su osnovi suptrakcijska figura bjeline te suptrakcijska figura slova ⟨j⟩ kako bi se naznačio živ i brz izgovor. U primjeru ⟨kaje⟩ (v. *Sliku 41* u poglavlju *Kurziv*) radi se o izbacivanju jednoga ⟨j⟩ kojih bi trebalo biti dva, a u ⟨štae⟩ se izbacuje jedino međusamoglasničko j. Fonetska cjelina ⟨pojovukmagare⟩ sastavljena od triju naglasnica zapisana je bez bjelina radi prikaza vrlo brza izgovora. Ponekad su u zapisu provedene i glasovne promjene koje izričito dočaravaju izgovor kao što je to u ⟨zjuga⟩ ili ⟨ščakofca⟩, ali time se nećemo baviti jer to već izlazi iz domene grafostilistike.

Posebna skupina riječi podložnih suptrakcijskim figurama bjeline jesu psovke koje se eufemiziraju na način da se bez bjeline kao jedna pravopisna riječ napišu psovka i riječ uz nju. Ta je riječ najčešće enklitika, a zapisi poput ⟨jebiga⟩ i ⟨jebote⟩ posve su uobičajeni. Ne mora to biti nužno enklitika, nego bilo koja psovci pripadajuća riječ ili riječi kao što vidimo u prikazanomu ⟨jebemumater⟩ ili u ⟨jeboteled⟩ (vidi u potpoglavlju o cenzuri 5. snimku ⟨xebes⟩) u kojima su združene glagolska psovka te neizravni i izravni objekt. Izdvojen je i jedan engleski slučaj ⟨watafak⟩ u kojemu se osim figura bjeline uočavaju i figure ekvivalentnih grafova, što su *protupravopisne, ali intendirane supstitucije pojedinih grafova onim grafovima kojima se neki grafemi također mogu realizirati prema grafiji istog jezika (ili prema grafijskim uzusima)* (Koščak 2018: 31) koje su u hrvatskomu kao jeziku s plitkom grafijom gotovo nemoguće. Riječ ⟨what⟩ zamijenjena je s ⟨wat⟩, a psovka ⟨fuck⟩ s ⟨fak⟩ kako bi riječ izgledala grafijski ujednačeno te kako bi se psovka dodatno eufemizirala.

lajoswinkler · 8 hr. ago

I only listen to the highest quality gothic industrial. Suck it!

Opet ima onu "a kajaznam jebote" facu. :D

 58

 Reply
 Give Award
 Share
 Report
 Save
 Follow

Slika 99
http://reddit.com/r/croatia/comments/u7ubxz/video_milanovi%C4%87_prijavi_plenkovi%C4%87_je_udba%C5%A1ki/

Nezainteresiranost u odnosu sa ljudima

Mišljenje | Opinion

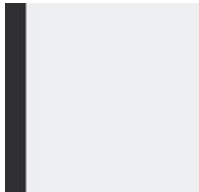
Eudaimonium · 3 hr. ago

Tako je, treba tu i tamo malo prestat skrolat redd--- jebemumater.

 5

 Reply
 Give Award
 Share
 Report
 Save
 Follow

Slika 100 Ova je slika nastavak na prethodnu neoznačenu.

Jensen_308 · 16 hr. ago

Virovitica

Watafak u nizozemskoj je 8 eura kila ili tako nešto

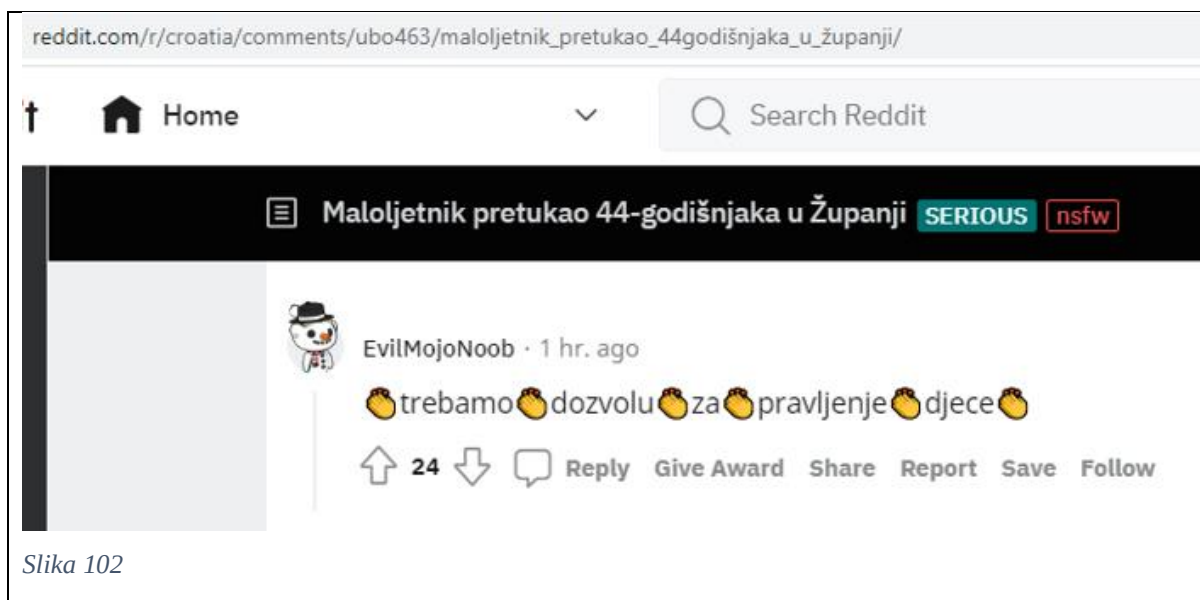
 1

 Reply
 Give Award
 Share
 Report
 Save
 Follow

Slika 101 https://www.reddit.com/r/croatia/comments/uiq7bp/dionakaj_je_ovo/

4.2.3. Supstitucijske figure bjelina

Riječ je o zamjenama bjelina pravopisnim znakovima ili kakvim tipografskim sredstvima. Za razliku od permutacijskih figura bjelina, supstitucijske su česte. One su posve uobičajene u hredditorskim nadimcima, gdje su potaknute tehničkim razlozima, tj. time što se u nadimcima ne mogu koristiti bjeline koje su potrebne ako se on sastoji od više riječi. Iako tehnički razlozi nemaju nikakav grafostilistički karakter, oni uvjetuju korisnicima da bjeline među riječima nekako zamijene. Tako dolazi do postojanja izbora na koji će način korisnik supstituirati bjeline. U okolnostima kada se bjelina ne može koristiti, uobičajeno se umjesto nje koristi podvlaka, tj. donja crta (<_>, pa takva zamjena nije figura (npr. majstor_bob sa *Slike 103*). Tako je i s uporabom crtice¹⁸ za odjeljivanje riječi jer ona vrši istu funkciju (npr. <joint-u-sok> sa *Slike 108*). Prava intencionalna figura zamjene bjeline česta u nadimcima kapitaliziranje je prvoga slova u riječi zdesna od nestale bjeline. Takvi su primjerice <SatirDivjiCovik> sa *Slike 67* i <JozoBozo121> sa *Slike 62*. Ima i posebnih supstitucijskih figura bjelina kao na sljedećemu prilogu gdje su one zamijenjene emotikonima. U pitanju je emotikon sklopljenih ruku u značenju vapaja za ispunjenjem izrečene želje, a cilj supstitucije jest isticanje toga emotikona. Još se po jedan emotikon nalazi ispred rečenice i iza nje kao dodatak, ali oni nisu povezani s bjelinama.

¹⁸ Zbog različitih termina korištenih u različitim pravopisima ističemo kako ovdje mislimo na crticu prema terminologiji korištenoj u *Hrvatskome pravopisu* Matice hrvatske (Badurina et al. 2007).

4.3. Figure interpunkcije

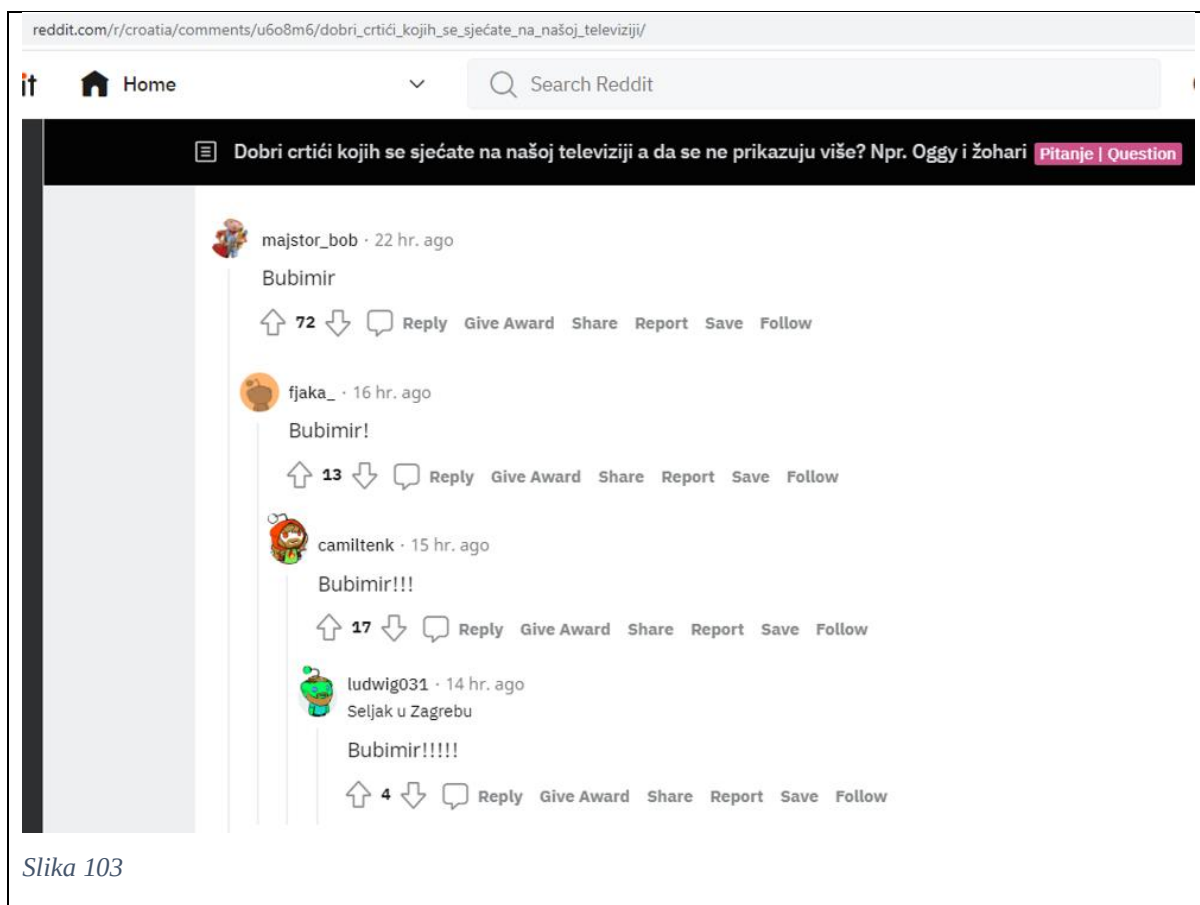
Košćak razlikuje prema pravopisu *Matice hrvatske* interpunkcijske figure i figure pravopisnih znakova shvaćenih u užem smislu kao *znakove koji se pišu "uz pojedine riječi ili umjesto njih"* (Badurina et al. 2007: 93). Vodeći se istom podjelom, ne posvećujemo figurama pravopisnih znakova ipak posebno poglavlje zbog toga što redditori većinom pišu suviše slobodno da bi njihova konkretnija analiza bila moguća.

Interpunkcijski znakovi – nazivani i rečeničnim znakovima ili razgodecima – rečenični su i tekstni znakovi kojima se pisani tekst razdjeljuje, rastavlja (razgode), te se njima uspostavljaju sintaktički odnosi unutar rečenice i teksta (Badurina et al. 2007: 47).

U digitalnoj pisanoj komunikaciji neformalna karaktera, pa tako i na Redditu, radi pojednostavljivanja i brzine pisanja, tj. jezične ekonomičnosti korištenje interpunkcijskih znakova u većini se slučajeva svodi na minimum, što dakako odudara od pravopisnih pravila. Vrlo se često ne stavlja točka na kraju izjavne rečenice, pogotovo kad je ona posljednja u retku, a jednako tako često se izostavljaju i zarezi na mjestima gdje bi se trebali bilježiti. Česte su i uobičajene dakle suptrakcije interpunkcijskih znakova, samo što njih gotovo nikada ne možemo okarakterizirati kao figure jer to nije intencionalno očučivanje, već puko pojednostavljivanje tipkanja. Zbog različitoga stupnja (ne)pridržavanja pravopisnih pravila kod različitih redditora, teško je govoriti o figurama prenošenja riječi u novi redak.

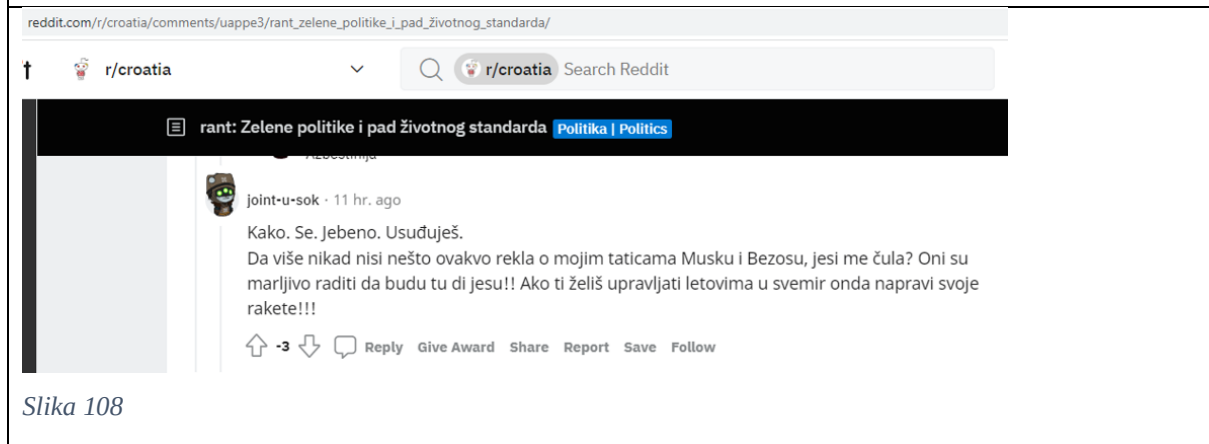
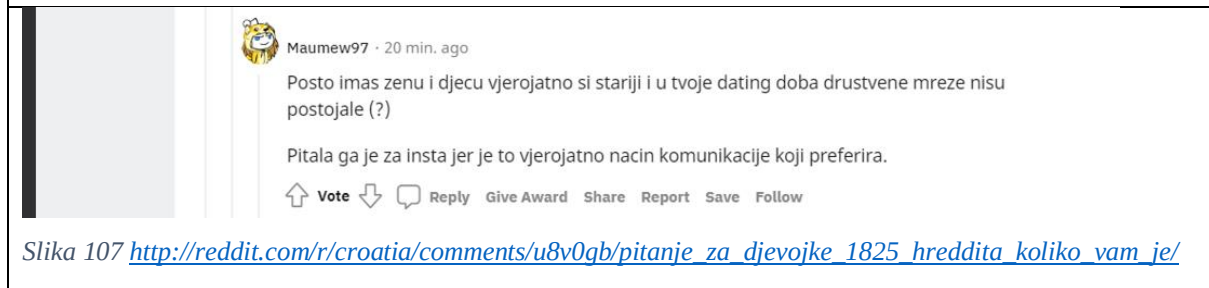
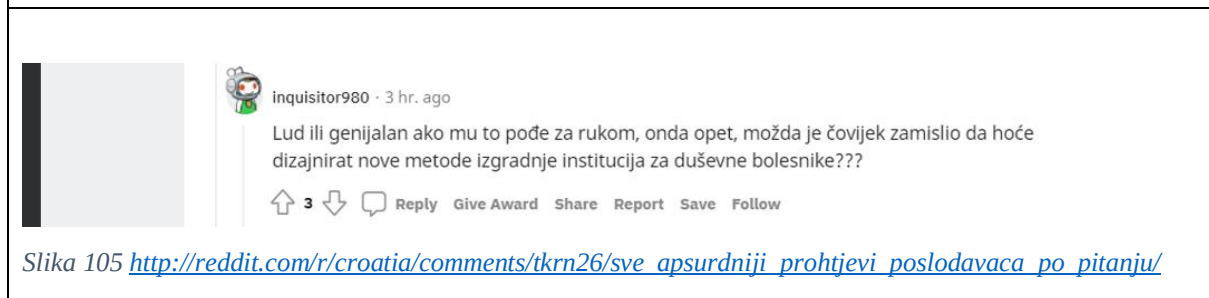
Ono čega katkad pak ima više no što je nužno jesu upitnici i uskličnici. Ponekad se s interpunkcijom pretjeruje kako bi se njezino značenje dodatno naglasilo. Ti su primjeri individualni i teško im je pronaći kakve zajedničke zakonitosti. Nekada se radi samo o pretjeranoj uporabi tih znakova, a nekada se oni stvarno mogu odrediti kao adicijske figure interpunkcije. Na *Slici 25* iz poglavlja o majuskulizaciji nalazi se komentar s mnogo majuskule i uskličnika. U njemu je jasno kako ne znači svaki pojedini uskličnik (običan ili trostruki) u svakoj rečenici glasno vikanje, već oni svi zajedno imaju za cilj vizualno istaknuti autoričine riječi te grafijom pripomoći značenju da prođe do autora objave. Na slici netom nakon potonje izdvojen je komentar {MOLIM?????!!!!!!} pisan majuskuom te s mnoštvom upitnika i uskličnika. Takva količina interpunkcije nije dozvoljena ni prema kojemu pravopisu te ona ne dočarava tako silan izgovor, već tek grafijski izražava ruganje i ironično čučenje kojim komentator autoru objave poručuje kako nije izjavio nešto inovativno, nego redundantno jer se o toj temi već dani govore. Zanimljiv je i sljedeći primjer sve veće adicije uskličnika u kojemu kroz četiri povezana komentara pratimo dodavanje toga znaka na ime dotičnoga crtića.

Ti uskliknici, s iznimkom prvoga, ne predstavljaju glasan izgovor. Oni vizualno i značenjski ističu taj pojam, njegovu kvalitetu te privrženost autorâ prema njemu.

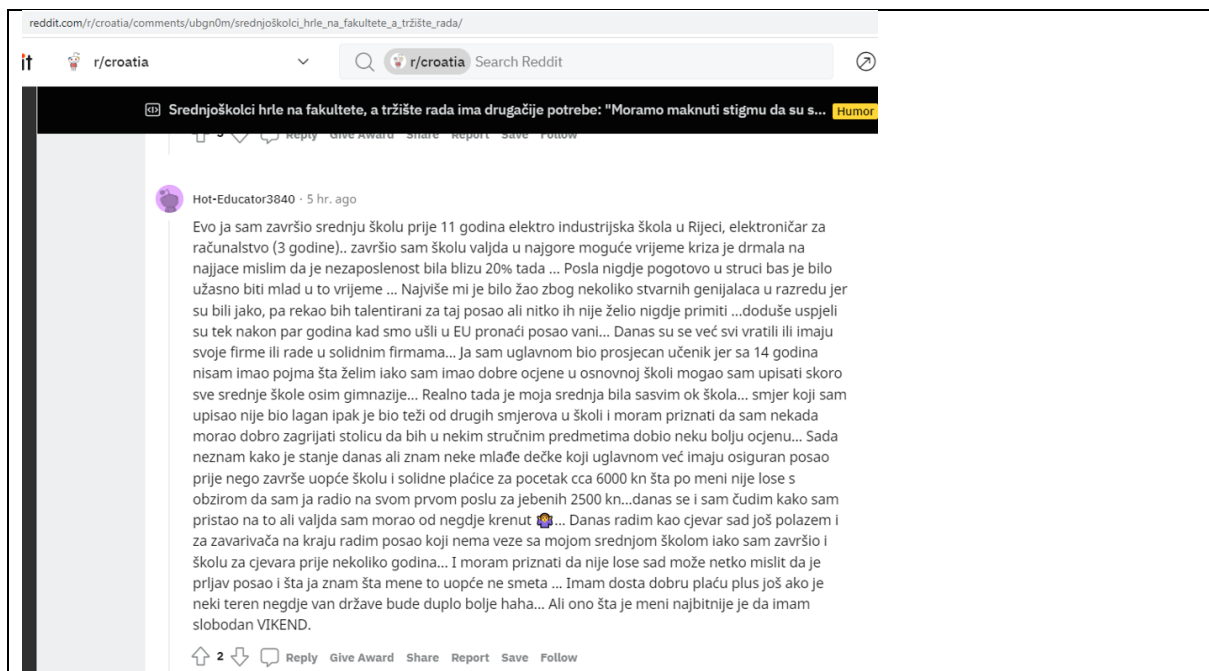
Slika 103

Slično je s adicijom upitnika prikazanom u primjerima koji slijede. Ponekad se oni dodaju na kraju izjavne rečenice, a njihova funkcija tada nije interpunkcijska ili gramatička, već služe za dočaravanje raspoloženja, tj. osjećaja vezanoga uz rečenicu ili iskaz. To raspoloženje na temelju sljedećih primjera može biti zbunjenost ili izraz nerazumijevanja (1. primjer te v. *Sliku 1* o susramlju), izraz nedokučivosti shvaćanja kako je nešto moguće (2. i 3. primjer) ili naznačavanje upitna karaktera prethodne izjavne rečenice (4. primjer).

Još jedna adicijska figura interpunkcije koja se povremeno pojavljuje jest parcelacija – *realizacija jedne rečenice u više tekstovnih jedinica* (Katnić-Bakaršić 2001: 262) kao što je u posljednjem primjeru (Kako. Se. Jebeno. Usuđuješ.) Tu su točke umetnute nakon svake riječi u rečenici kako bi se naznačila intonacija sporija izgovora svake riječi zasebno, u ovome slučaju kako bi se dočarala ljutnja.

Katkad se na Redditu može naići i na supstitucijske interpunkcijske figure, ali za njih je teško odrediti zajedničke značajke jer su uporabe većinom individualne. Riječ je o prigodno upotrijebljenim zamjenama. Prvi primjer toga koji slijedi korištenje je trotočke umjesto točke u kojemu su u dužem komentaru točke na krajevima svih rečenica osim posljednje supstituirane trotočkama. Posljednja rečenica jedina završava uobičajenom točkom ispred koje je riječ (VIKEND) cijela napisana majuskulom. Osim što sama majuskula ističe riječ koja je u ovom iskazu ključna, jedna jedina točka u čitavu komentaru ističe se kontrastom. Uobičajeno bi sve ostale rečenice imale točke, a ne trotočke, no ovdje bi točka bila vjerojatno zamijenjena uskličnikom. Autor se ipak odlučio za zanimljivo grafostilističko rješenje, a značenje ovih trotočki jest naznačiti prolaznost vremena u tomu dijelu iskaza, njegovu manju važnost i čekanje da prođe taj dio koji predstavlja tjedne obveze u životu, a nasuprot toga istaknuti majuskuliziranu bît, odnosno vikend. Drugi je primjer sličan njemu. U njemu u 2. i 3. komentaru vidimo izjavne rečenice koje završavaju trotočkom, gdje su točke supstituirane trotočkama kako bi se dočarala zamišljenost i izvanjezična pauza za razmišljanje.

Slika 109

Slika 110

http://reddit.com/r/croatia/comments/u7s6do/%C5%A1to_vas_smesta_kao_goste_kad_unajmite_apartman_za/

Slika 111

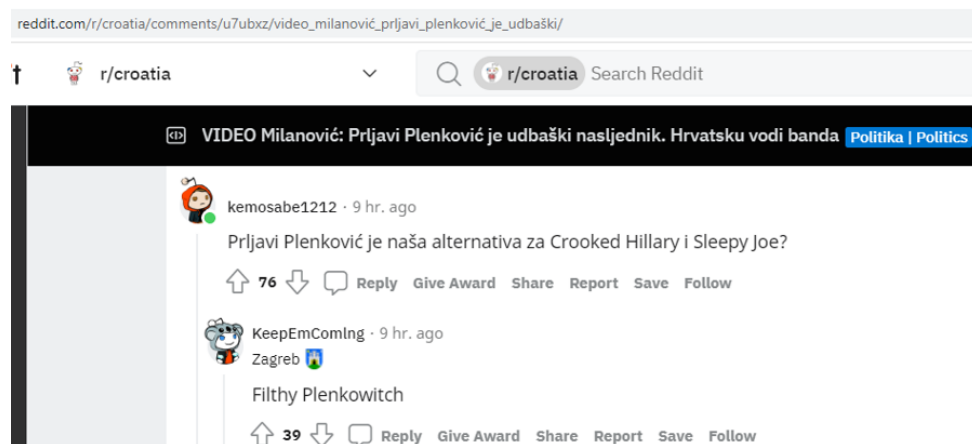
Iako vrlo rijetka, moguća je i zamjena upitnika točkom pri kojoj rečenica ne gubi svoj karakter pitanja. Na prethodnoj fotografiji u riječi <What.> rečenica se sastoji samo od upitne riječi (hrv. što), pa je nedvojbeno da se radi o pitanju te upitnik nije nužan za razumijevanje. Točka kojom je zamijenjen upitnik ima za cilj ukazati na brz i kratak izgovor.

4.4. Grafostopljjenice

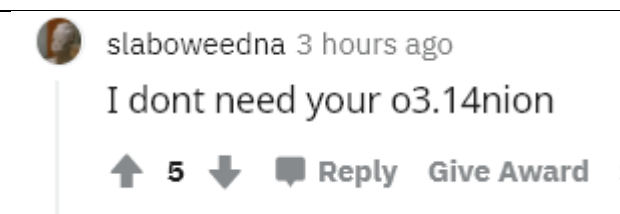
Grafostopljjenice kao posebna vrsta figura zapisa na Redditu prilično su zastupljene, a mjesta gdje se pojavljuju daleko najčešće, iako ne isključivo, svakako su korisnički nadimci koji kao istaknuta mjesta privlače tuđu pažnju, a ove figure mogu biti vrlo kreativne i zanimljive. U ovom će poglavlju riječ biti najviše o grafostopljjenicama u užem smislu jer je za njih od primarne važnosti grafička očudenost, tj. takva stopljenica uočljiva je jedino u zapisu.

Grafostopljjenice u užem smislu dakle karakterizira identičnost glasovnog sastava s već postojećim punoznačnicama, pismovna očudenost (koja otkriva da se radi o stopljenici, a ne o već postojećoj riječi) i, dakako, novo značenje. Pritom je važno napomenuti da ima i stopljenica koje su ne samo glasovnim nego i pismovnim sastavom identične već postojećim riječima, a čiju stopljениčku narav otkriva tek (jezični ili slikovni) kontekst (Koščak 2018: 90).

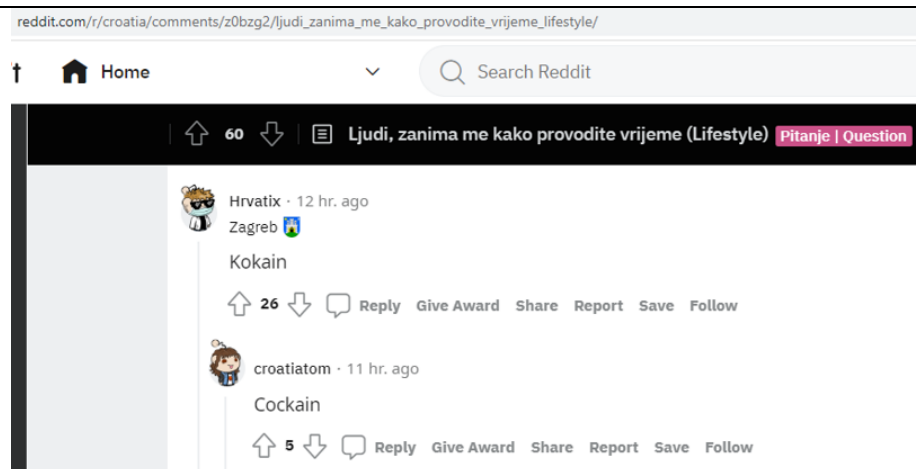
Nekoliko je tipova grafostopljjenica. Prvi su tip koji obrađujemo grafoalijenacijske grafostopljjenice koje *nastaju tako da se bilježenjem dijelova domaćih riječi prema stranoj grafiji u njihovom zapisu ističe (kao "interpolirana") neka strana riječ (najčešće engleska), čiji je glasovni sastav srodan dijelu te domaće riječi* (isto: 91). U sljedećim trima primjerima engleska je riječ interpolirana u postojeću domaću. Izdvojen je po jedan slučaj interpolacije na početku, u sredini te na kraju.

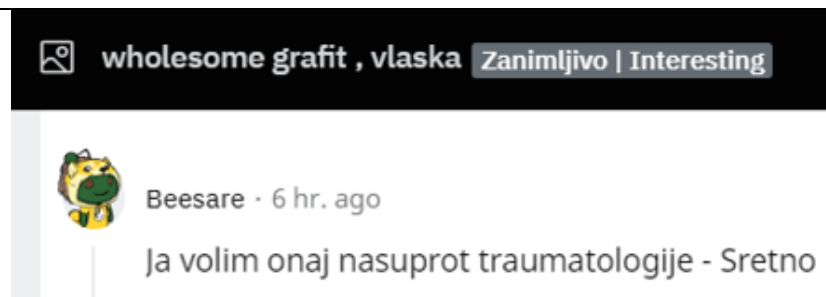
Slika 112

Slika 113

Slika 114

Slika 115

⟨cockain⟩ (kok-**ain** × **cock**; vulgarizam za penis)

⟨slaboweedna⟩ (**slabo**-vid-**na** × **weed**; marihuana)

⟨Plenkowitch⟩ (**Plenko**-vić × **witch**; vještica)

⟨Beesare⟩ (**bees** + **are**)

Posljednje je poseban slučaj koji odudara od pravila iz navedene definicije time što ni osnovna riječ, kao ni bilo koja druga, nije domaća, već su sve iz istoga stranog jezika. U ovomu se nadimku radi o engleskoj riječi ⟨bizarre⟩ napisanoj pomoću drugih dviju engleskih riječi-komponentata – ⟨bees⟩ (pčele) i ⟨are⟩ (su). Značenje nadimka (hrv. bizaran) ostvareno je i leksikom i grafijom. Komponente ⟨Bees are⟩ čine nedovršenu rečenicu, što pridonosi bizarnosti.

Drugi tip čine majuskulizacijske grafostopljenice. One su oneobičene time što sadrže riječ interpoliranu pomoću uporabe velikih i malih slova (isto: 100).

U nadimku ⟨NajgoraPUNica⟩ pomoću zamjene malih slova velikima od jednoznačne je sintagme *najgora punica* kreirana grafostopljenica (najgora) ⟨PUNica⟩, u kojoj je u hrvatsku riječ *punica* pomoću isticanja majuskuom dodana engleska riječ ⟨pun⟩ [pan], odnosno igra riječi, čime je ona i ostvarena. Uzevši u obzir *trend* ispričavanja za tobože infantilne šale (usp. sa Slikom 62 iz Umanjenog fonta), značenje ovoga nadimka može se shvatiti tako da je najgora punica ona koja voli *punove*, tj. igre riječi ili pak kao ⟨pun⟩ toliko loš poput najgore punice, a

sâm njezin spomen obično nosi negativnu konotaciju. Valja još istaknuti kako velika slova u grafostopljenci ujedno znače supstitucijsku figuru bjeline koja razgraničava dvije riječi.

Sljedeća je majuskulizacijska grafostopljénica s grafodomestikacijom ⟨MasterBejter⟩. U njoj sve riječi-komponente djeluju kao da su iz engleskoga jezika, ali možemo ih smatrati i hrvatskim neologizmima iz žargona, primjerice gejmerskoga, koje (još) nisu kodificirane. Komponente su ⟨master⟩ (OLD: s. v. master) sa značenjem gospodar i ⟨bejter⟩ (OLD: s. v. *baiter*) sa značenjem provokator, što daje ⟨master bejter⟩ odnosno (*master baiter*) u značenju vrhunski provokator. U samome nadimku odmah jest i provokacija, a to je, u slučaju da ignoriramo kapitalizirana slova ⟨M⟩ i ⟨B⟩ koja umjesto razmaka označavaju da se radi o dvjema riječima, pročitati ćemo to kao jedinstvenu riječ s jednim naglaskom, pa ćemo tako dobiti ⟨masterbejter⟩ – grafodomesticiranu englesku riječ ⟨masturbater⟩.

Nadimak ⟨YUstasha⟩ predstavlja grafostopljénice s kraticom. Iako ova grafostopljénica ipak spada u one u širem smislu jer srasle riječi tvore novu, dosad nepostojeću riječ, grafostilistički je bogata i vrijedna spomena. Temeljena je na interpoliranoj kratlici te na grafoalijenaciji, a njezine su komponente ⟨YU⟩, [ju] i ⟨Ustasha⟩, [ustaša], dok bi bez grafoalijenacije cijela glasila [JUstaša] sa značenjem jugoslavenski ustaša. Bogata je jer se u njoj spaja mnogo suprotnosti. Značenjski se spajaju dva vrlo različita povijesna pojma, a grafijom se spajaju prošlost i sadašnjost ili budućnost na način da su povijesni pojmovi pisani grafijom jezika budućnosti. Radi se, dakako, o oponašanju engleske grafije. Slovo ⟨š⟩ napisano

je kao ⟨sh⟩, a početno ⟨j⟩ kao ⟨y⟩. Funkcija ovoga kreativna hredditorskoga nadimka jest očuđenje koje kod čitatelja izaziva reakciju.

Najinteresantnija je grafostopljena u nadimku ⟨OralInfection⟩. Nju je teško svrstati pod neki određeni tip. Kao što se u nadimcima sastavljenima od više riječi bjelina često zamjenjuje kapitaliziranjem slova u sljedećoj riječi, to je učinjeno i u ovomu primjeru, ali tek kao međukorak. Kod ovoga grafičkoga stapanja dva su koraka: Oral infection → OralInfection → OralInfection (isticanje autorovo). Prvi je korak supstitucija bjeline, a sljedeći je svojevrsno kvazileksičko grafičko stapanje. Dvije riječi grafički srastaju u jednu pomoću suptrakcije slova potaknute podudarnošću izgleda susjednih slova. Posljednje slovo u prvoj riječi, minuskulno ⟨l⟩ i početno slovo u drugoj riječi, majuskulno ⟨I⟩ u računalnu su obliku toliko slična da se mogu percipirati kao dvaput napisano isto slovo, a s obzirom na to autor je nadimka jednostavno izbacio jedno od tih slova da izbjegne njihovo tobožnje ponavljanje, što je proizvelo naoko novu riječ.

5. Zaključak

Cilj ovoga rada bio je pružiti grafostilističku analizu diskursa jedne internetske stranice u određenu periodu. Za izvor je odabran Reddit kao svojevrstan spoj društvene mreže i foruma zbog svoje popularnosti i sveobuhvatnosti tema te zbog primarno pisanoga diskursa. Reddit je opisan te su navedene njegove karakteristike. Analiza se temelji na figurama zapisa nastalima u sklopu hrvatskoga diskursa, kojih je ponajviše prikupljeno na hrvatskomu ogranku Reddita, kolokvijalno zvanome Hreddit. Proučavana je isključivo javna komunikacija koja podrazumijeva objave i komentare te nadimke korisnika kao posebno plodno polje.

Izneseno je nekoliko definicija grafostilistike, što je grana stilistike koja proučava aspekt pisma, zapisa. Za svaku je izdvojenu figuru zapisa (grafostilem) pažnja obraćena na njezinu intencionalnost, odnosno namjeru da riječ bude zapisana upravo tako te je za svaku objašnjena funkcija na temelju izdvojenih primjera. Katnić-Bakaršić naglašava blisku povezanost grafostilistike s fonostilistikom, pa su tako u radu naglašavani i utjecaji zapisa na izgovor onda kada su prisutni. Analiza figura prati ugrubo Koščakovu podjelu iz *Uvoda u grafostilistiku*, modificiranu prema potrebama korpusa. Rad tako posvećuje zasebna poglavlja figurama slova, figurama bjelina, interpunkcijskim figurama i grafostopljenicama, a pravopisne figure te figure prenošenja riječi u novi redak spomenute su tek usput. Prema toj podjeli unutar većine pojedinih vrsta figura figure se nadalje dijele prema operacijama adicije, suptrakcije, permutacije, supstitucije i ekvivalencije od kojih smo se bavili svima osim potonjom. Nemaju ipak sve vrste figura takvu potpodjelu, pa je tako drugačije primjerice s grafostopljenicama.

Figurama slova posvećeno je daleko najviše prostora jer su najbrojnije i najrazgranatije. Adicijske su uobičajene i učestale te utječu na izgovor predstavljajući njegovu oduženost. Suptrakcijske se pojavljuju obično u sklopu kratica te ne utječu na izgovor, s time da na Redditu nisu toliko česte. Permutacijske su figure u hrvatskomu jeziku teško ostvarive, pa su tako za njih prikazana tek dva rubna primjera kako bi se dalo do znanja da ih ipak ima. Ono što figure slova čini tako brojnim i razgranatima različiti su tipovi njihovih supstitucija. Supstitucijske figure slova podijeljene su prema tome jesu li slova zamijenjena drugima unutar jednoga jezika ili nečime izvan njega. Prvo su proučene one vezane uz tehničke uzroke kao što su dedijakritizacija i dekapitalizacija. Zatim je prikazano kakve funkcije mogu imati zamjene malih slova velikima te obratno. Zapis velikim slovima standardno služi prikazu povećane glasnoće, dok su mala slova na mjestima potrebne majuskule često izrazom nepoštivanja, ali to je, dakako, samo u slučaju da korisnik uopće ulaže trud u pisanje velikih slova prema normi.

Posebno je zanimljiv jedan osebujan stil tipkanja: pisanje teksta naizmjeničnim malim i velikim slovima koji postojano služi jednoj specifičnoj svrsi – izražavanju ruganja. Taj stil pisma rabi se u navedenu svrhu u neformalnu digitalnomu diskursu u cijelosti. U poglavlju o uređivanju teksta razlikovali smo kurziv, bold, mali i veliki font te promjenu boje slova. Promjena boje slova specifična je i vrlo rijetka supstitucija. Ostala navedena uređenja teksta mogu imati funkcije od pukoga vizualnog isticanja preko citiranja i oponašanja kakva stila do isticanja glasnoće riječi, sarkazma ili rečeničnoga naglaska. Mali font čini pak tekst manje uočljivim, što također ima svoj efekt. Pod zamjenama unutar istoga jezika razlikovali smo još cenzure među kojima je daleko najčešća uporaba zvjezdice, a ima i interesantne namjerno pogrešne cenzure. Namjerne pravopisne pogreške nisu česte, ali zanimljive su jer im je cilj uvijek neko ruganje. Tri su skupine supstitucijskih figura slova izvan istoga jezika, a najznačajnije su među njima grafoalijenacija i grafodomestikacija – zapisivanje riječi domaćeg jezika stranom grafijom te obratno. Strani je jezik u gotovo svim slučajevima engleski jer je on danas *lingua franca* i prisutan je globalno u svim sferama društva. Kako je njegov utjecaj posebno snažan u digitalnomu diskursu, tako je i u figurama zapisa na Redditu. Te dvije vrste zapisa tuđim grafijama koriste se relativno rijetko, a zastupljenije su u nadimcima. Kod grafoalijenacije se među funkcijama ističu komičnost pomoću nastalih kontrasta te cenzuriranje. Grafodomestikacija služi također izazivanju komičnosti te se kod nje uočavaju tragovi jezična purizma u kontekstu njemu suprotnome. Među ikoničkim supstitucijama i reprezentacijama slova na Hreditu nailazimo tek na numerizacije koje se uobičajeno pojavljuju u nadimcima.

Osim figura slova, analizirane su figure bjelina, od kojih su zamijećene adicijske koje označavaju pauze ili isticanja te suptraksijske koje se obično koriste za dočaravanje specifična izgovora više riječi u jednoj izgovornoj cjelini. Među figurama bjelina najčešće su korištene supstitucijske, na način da u nadimcima kapitaliziranjem slova zamjenjuju nedostupne bjeline. Sljedeća su skupina figure interpunkcije. Interpunkcija se u digitalnomu diskursu koristi u puno manjoj mjeri od onoga što zahtijeva standard te to obično nisu figure, već puko pojednostavljivanje tipkanja. Primijećeno je i suprotno tome, često pretjerano korištenje interpunkcije koje se katkada može okarakterizirati figurom. Također su pronađene i rijetke supstitucijske figure interpunkcije koje su individualne naravi. Posljednje poglavlje posvećuje se grafostopljenicama kao posebnoj vrsti figura zapisa u kojima se interpolirana riječ primjećuje na temelju zapisa. One nisu česte, ali veoma su zanimljive, a većinom se pojavljuju u korisničkim nadimcima.

Za završnu misao ističemo zaključke o ruganju, odnosno trolanju. Svakome tko se služi internetom poznato je da je trolanje sastavni dio njegove *kulture*. Veoma je učestalo i dobro je razvijeno, a primarno se izražava, dakako, leksikom, ali također se iznimno dobro ostvaruje grafostilističkim sredstvima. Tu funkciju vršili su razni pronadjeni i opisani primjeri figura zapisa. Istaknimo sada tek to da je jedina pronadjena uporaba rijetke figure bojenja teksta uporabljena isključivo radi trolanja te da je jedan čitav stil zapisa – zapis slovima naizmjenične minuskule i majuskule – namijenjen isključivo ruganju. To otvara vrata potencijalnomu novom istraživanju na razmeđu grafostilistike i sociolingvistike.

6. Literatura

Ayeomoni, M. O. 2012. A Graphostylistic Analysis of Selected Poems in Remi Raji's *Web of Remembrance*. U: *International Journal of English Linguistics*; Vol. 2, No. 5, str. 101-116.

Badurina, Lada – Marković, Ivan – Mićanović, Krešimir. 2007. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Matica hrvatska.

Bagić, Krešimir. 2015. *Rječnik stilskih figura*, Zagreb: Školska knjiga.

Buljubašić, Eni. 2015. O multimodalnoj stilistici. U: *Svijet stila, stanje stilistike*. Stilistika, <https://stilistika.org/buljubasic> [pregled: 20. 4. 2023]

Crystal, David. 2001. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dictionary.com. [dictionary.com](https://www.dictionary.com) [pregled: 17. 4. 2023].

EB = *Enciklopaedia Britannica*. <https://www.britannica.com/> [pregled: 7. 4. 2023].

EH = *Hrvatska enciklopedija*. <https://enciklopedija.hr/> [pregled: 18. 4. 2023].

Emojipedia. emojipedia.org/ [pregled: 16. 4. 2023].

Halwachs, W. Dieter. Sociolingvistika. Prev. Slađan Turković. U: Zrinjka Glovacki-Bernardi (ur.) 2007. *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga, 217-237.

Holjevac, Rebeka. 2017. *Grafostilistika digitalnog diskursa*. Stilistika, <https://stilistika.org/studij-stilistike/diplomski-radovi/247-grafostilistika-digitalnog-diskursa> [pregled: 2. 4. 2018]

HRS = *Hrvatski rječnik stopljenica*. <https://stilistika.org/hr> [pregled 23. 4. 2018].

Katnić-Bakaršić, Marina. 2001. *Stilistika*. Sarajevo: Naučna i univerzitetska knjiga.

Kipke, Vanda. 2020. *Tvorba i prilagodba hrvatskih neologizama na Facebooku*. Repozitorij FFZG, <https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:4730> [pregled: 7. 4. 2023]

Košćak, Nikola. 2018. *Uvod u grafostilistiku. Figure zapisa*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Skripta.

Marković, Ivan. 2015. O grafemu i hrvatskoj abecedi. U: *Filologija*. 65. 77-112, <http://hrcak.srce.hr/154178> [pregled: 10. 4. 2023].

OLD = *Oxford Learner's Dictionaries*. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [pregled: 30. 4. 2023].

Plett, Heinrich F. 2010. Graphemic Figures, u: *Literary rhetoric: concepts-structures-analyses*. Vol. 2., Leiden – Boston, Brill, str. 253-275.

Pranjić, Krunoslav. 1983. Stil i stilistika. U: *Uvod u književnost: teorija, metodologija*. Ur. Škreb, Zdenko, Stamać, Ante. Treće, preuređeno izdanje. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, str. 252-300.

Tomiša, Maja. 2022. *Grafostilistička kompenzacija govora u digitalnom diskursu*. Repozitorij FFZG, <https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:6036> [pregled: 10. 4. 2023]

van Leeuwen, Theo. 2006. Towards a semiotics of typography. U: *Information Design Journal + Document Design*, 14(2). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 139-155.

7. Izvori

Reddit <https://www.reddit.com/> te posebice Hreddit <https://www.reddit.com/r/croatia/>

8. Sažetak

Ovaj rad podijeljen je u dva osnovna dijela. Prvi, teorijski dio objašnjava Reddit te grafostilistiku. Grafostilistika je grana stilistike koja proučava plan zapisa. U drugom, analitičkom dijelu izdvojeno je mnoštvo primjera figura zapisa nastalih u 2022. godini na Redditu, od kojih većina potječe s njegova hrvatskoga ogranka, Hreddita. Cilj je rada napraviti zaokruženu analizu Redditovih grafostilističkih figura vođenu podjelom Nikole Koščaka, a prilagođenom korpusu. Najviše je pažnje tako posvećeno figurama slova kao najvećoj i najrazgranatijoj skupini figura zapisa. Zastupljene su još figure bjelina, figure interpunkcije te grafostoplenice. Kao osobita funkcija grafostilogenih postupaka u neformalnu digitalnomu diskursu zamijećeno je ruganje, odnosno trolanje.

Ključne riječi: *Reddit, Hreddit, stilistika, grafostilistika, figure zapisa, digitalni diskurs*

9. Summary

This paper is divided into two sections. The first, theoretical section, explains Reddit and graphostylistics. Graphostylistics is a branch of stylistics which studies graphical aspect. In the second, analytical section, a multitude of examples of graphemic figures made in 2022 on Reddit are segregated, most of which originates from its Croatian section Hreddit. The aim of the paper is to make a completed analysis of Reddits graphostylistic figures guided by the classification by Nikola Koščak, adjusted to corpus. Therefore, most of the attention has been paid to figures of letters as the biggest and most ramified category of graphemic figures. Other represented figures are figures of spacing, figures of punctuation and graphoblends. As a particular function of graphostylogenic procedures in an informal digital discourse mockery, respectively trolling is perceived.

Keywords: *Reddit, Hreddit*, stylistics, graphostylistics, graphemic figures, digital discourse